

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย

นางสาวพิรุณรัตน์ ตุลย์ฐิตนันท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY COMMUNICATION AND THAI CHILDREN'S
DISCIPLINED BEHAVIOURS.

Miss Phirunrat Tultitanan

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรม
การมีวินัยของเด็กไทย

โดย

นางสาวพิรุณรัตน์ ตุลยฐิตนันท์

สาขาวิชา

วาทวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

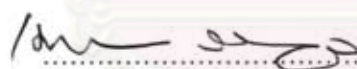
รองศาสตราจารย์เมตตา วิวัฒน์านุกูล

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุธา เบญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อวยพร ฟานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์เมตตา วิวัฒน์านุกูล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศิริชัย พงษ์วิชัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชิววัลลี)

พิรุณรัตน์ ตุลยฐิตนันท์ : ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย. (THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY COMMUNICATION AND THAI CHILDREN'S DISCIPLINED BEHAVIORS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.เมตตา วิวัฒน์านุกูล, 170 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัว กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย ซึ่งศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 438 คน จากโรงเรียนประเภทต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากเด็กกลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครอง ร่วมกับการสัมภาษณ์เด็กและผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 16 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการมีวินัยอยู่ในระดับปานกลาง
2. เด็กส่วนใหญ่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบประชาธิปไตย และรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก โดยเด็กที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด
3. วิธีการสื่อสารทางบวกที่ใช้มากที่สุด คือ การพูดโดยตรงเชิงบวก อาทิเช่นการชมและสอน การอธิบายถึงคุณค่าของวินัย ส่วนวิธีการสื่อสารทางลบที่ใช้มากที่สุดคือ การพูดโดยตรงเชิงลบ อาทิเช่น การว่ากล่าวตักเตือนเมื่อทำผิด การลงโทษ และการออกคำสั่งให้ทำตาม ซึ่งวิธีการสื่อสารในครอบครัวทางบวกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากหลักการโน้มน้าวใจของอริสโตเติลพบว่า มีการใช้หลักฐานและเหตุผล (Logos) มากกว่า การเน้นความน่าเชื่อถือหรือการยอมรับในตัวผู้ส่งสาร (Ethos) และ การกระตุ้นทางอารมณ์และความรู้สึก (Pathos) ในการสื่อสารเพื่อสร้างพฤติกรรมการมีวินัยแก่เด็ก
4. เพศของเด็กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก โดยเด็กผู้หญิงมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยสูงกว่าเด็กผู้ชาย และโรงเรียนหญิงล้วนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด ขณะที่โรงเรียนเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล
5. ภูมิหลังทางครอบครัว เช่น อายุคู่สมรสของผู้ปกครอง การศึกษา ของผู้ปกครองและคู่สมรสของผู้ปกครอง รายได้ของของผู้ปกครองและคู่สมรสของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยที่การศึกษาของผู้ปกครองและคู่สมรสของผู้ปกครองสูง คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กก็จะสูงตามด้วย ในขณะที่สถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง อายุของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองและคู่สมรสของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

ภาควิชา วาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง... ลายมือชื่อนิสิต... พิรุณรัตน์ ตุลยฐิตนันท์
 สาขาวิชา... วาทยวิทยา... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก... เมตตา วิวัฒน์านุกูล
 ปีการศึกษา... 2552

5184712528 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEYWORDS : FAMILY COMMUNICATION / DISCIPLINED BEHAVIORS / CHILDREN

PHIRUNRAT TULTITANAN : THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY COMMUNICATION AND THAI CHILDREN'S DISCIPLINED BEHAVIORS.

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.METTA VIVATANANUKUL, 170 pp.

The purpose of this research is to study the relationship between family communication and children's disciplined behaviors. Questionnaires were collected from 438 students of grade 5 from different types of schools in Bangkok, together with in-depth interview with 16 children and their parents. The results of this research are as follow:

1. Most children possess disciplined behaviors at fair level
2. Most children have "democratic" family communication pattern at home and the relationship between "family communication patterns" and "children's disciplined behaviors" is statistically found. Namely, in average, children of a democratic family communication pattern has the highest discipline-behavior scores. .
3. Positive communication methods mostly used in cultivating disciplined behaviors are positive direct oral communication such as "teaching how to own disciplined behaviors" "explaining about value and consequences of disciplined behaviors" etc. while mostly used negative communication methods are negative direct oral communication such as "blaming after a misconduct", "punishment", and "giving an order to comply with". In addition, communication methods in a family, Positive and children's disciplined behaviors are found to be correlated statistically at 0.05 significance level. Based on Aristotle's persuasive appeals, "logos" is used to communicate to children more than "ethos" and "pathos".
4. The relationship between children's sex and their disciplined behaviors is found. Girls get higher discipline- behavior scores than boys, and female schools are also found to have higher scores than male schools. Besides, private schools 'discipline- behavior scores are higher than those of public schools.
5. Family background: age of spouse, educational background, and income of parents and his or her spouse, and children's disciplined behaviors are statistically related at 0.05 significance level. Especially, children who have parents with higher education level also have higher discipline-behavior scores, while marital status, age of parents, and occupation of both parents and his or her spouse is not significantly related to children's disciplined behaviors.

Department :Speech Communication and Performing Arts

Field of Study : .Speech Communication.....

Academic Year : 2009.....

Student's Signature Phirunrat Tultitanan
 Advisor's Signature Metta Vivatananukul

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่านด้วยกัน ผู้วิจัยซาบซึ้งในน้ำใจและความช่วยเหลือของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์เมตตา วิวัฒน์านุกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาในการให้คำปรึกษา ให้การดูแลและ แนะนำสิ่งต่างๆ ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งขอขอบพระคุณในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช ผู้เป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชิววัลลี และรองศาสตราจารย์ศิริชัย พงษ์วิชัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำในด้านต่างๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์ยิ่ง

ขอขอบคุณสำนักบริหารมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่อนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย และขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ผู้ให้การอบรมสั่งสอน และมอบความรู้ ถ่ายทอดวิชาการในด้านต่างๆ ด้วยความรักและปรารถนาดีต่อลูกศิษย์เสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียน รวมถึงคณาจารย์และคุณครูทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณพงษ์สิน ตัญญิตินันท์ และคุณจอมศิริ แซ่ลิ้ม ที่สอนให้เรียนรู้ให้โอกาสในชีวิต รวมทั้งเป็นแรงใจและแรงผลักดันในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัยนี้ทุกท่าน ไม่ว่าจะทางร่างกาย หรือแรงใจก็ตาม ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่ให้กำลังใจกันและกัน ขอขอบคุณ ป้าปี เจ้พิจี พี่แทท พี่แฉ่ พี่แม้ว พี่เต๋อ พี่โอหม่ จี๊พีพี บอล ที่คอยช่วยเหลือ คอยเตือนในเวลาถึงกำหนด ต่อสู้และฟันฝ่ามาด้วยกัน จนถึงจุดนี้ ขอขอบคุณปูน นีน้อยหน้า ที่เป็นเพื่อนร่วมเรียนและเคียงข้างกันมาตลอดระยะเวลาแห่งการศึกษาทั้งป.ตรี และป.โท ขอขอบคุณลือทเทล ซิกนิฟิแคนซ์เพอร์เซนต์ ที่ให้กำลังใจตลอดประโลมและพา เป้ เจ้ ให้การช่วยเหลือเรื่องสถิติ รวมทั้งพีบีวีด้วย ทั้งขอขอบคุณน้องแบมบีและน้องอิมเอิบที่เป็นกำลังใจและแบ่งเบาภาระหน้าที่มาโดยตลอด และขอบคุณคนรักและคนที่รักทุกคนด้วย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณค่า และเอื้อประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตในการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวและการสื่อสารในครอบครัว.....	11
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในครอบครัว.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนานิยาย.....	34
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิยายของเด็ก.....	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากร.....	48
กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	49
ตัวแปรที่ศึกษา.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51

การเก็บข้อมูล.....	53
การวัดค่าตัวแปร.....	54
การทดสอบความถูกต้องของข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยใช้แบบสอบถาม.....	60
ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	108
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	121
รายการอ้างอิง.....	139
ภาคผนวก.....	145
ภาคผนวก ก ตารางแสดงรายละเอียดวิธีการสื่อสารที่ได้จากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์.....	147
ภาคผนวก ข แบบสอบถามสำหรับนักเรียน.....	154
ภาคผนวก ค แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง.....	160
ภาคผนวก ง หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	167
ภาคผนวก จ หนังสือขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการวิจัย.....	169
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	170

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามเพศ.....	60
2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามประเภทของโรงเรียน.....	60
3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามลักษณะของโรงเรียน.....	61
4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกประเภทของผู้ปกครอง....	61
5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำแนกตามอายุ.....	62
6	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างคู่สมรสของผู้ปกครอง จำแนกตามอายุ	62
7	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำแนกตามการศึกษา.....	63
8	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างคู่สมรสผู้ปกครอง จำแนกตามการศึกษา	64
9	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ.....	64
10	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างคู่สมรสของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ	65
11	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	66
12	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพ.....	67
13	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามการอยู่อาศัยกับ ผู้ปกครอง.....	67
14	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกตามความใกล้ชิดสนิท สนมกับเด็ก.....	68
15	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกตามผู้สอนวินัยให้แก่เด็ก	69
16	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกตามผู้เป็นแบบอย่างด้าน วินัยให้แก่เด็ก.....	69
17	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกตามผู้ที่ได้เชื่อฟัง.....	70
18	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกตามผู้ที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมของเด็ก.....	71
19	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกัน	71
20	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก.....	72
21	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก จำแนกตามวิธีการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกัน.....	72

22	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนวิถีทางการปลูกฝังวินัยของ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง.....	73
23	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้การมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก.....	74
24	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างกับวิธีการ สื่อสารทางบวกในครอบครัว.....	74
25	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างกับวิธีการ สื่อสารทางลบในครอบครัว.....	74
26	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก จำแนกตามประเภทของโรงเรียน.....	75
27	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก จำแนกตามลักษณะของโรงเรียน.....	76
27.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนก ตามลักษณะของโรงเรียน.....	77
28	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก จำแนกตามเพศของเด็ก.....	77
29	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก จำแนกรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว.....	78
29.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนก รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว.....	79
30	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก จำแนกตามอายุของผู้ปกครอง.....	80
31	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก จำแนกตามอายุคู่สมรสของผู้ปกครอง.....	81
31.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนก ตามอายุคู่สมรสของผู้ปกครอง.....	82
32	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่ม ตัวอย่างเด็ก จำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครอง.....	82
32.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนก ตามการศึกษาของผู้ปกครอง.....	84

33	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามการศึกษาคุณสมรรถของผู้ปกครอง.....	85
33.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามการศึกษาคุณสมรรถของผู้ปกครอง.....	87
34	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว.....	88
34.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง.....	89
35	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง.....	90
36	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามอาชีพคุณสมรรถของผู้ปกครอง.....	91
37	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามสถานภาพของครอบครัว.....	93
38	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามการอาศัยอยู่กับคนในครอบครัว.....	94
39	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามความใกล้ชิดสนิทสนมกับคนในครอบครัว.....	95
39.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามความใกล้ชิดสนิทสนมกับคนในครอบครัว.....	96
40	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามผู้สอนวินัยให้แก่เด็ก.....	97
40.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามผู้สอนวินัยให้แก่เด็ก.....	98
41	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามผู้เป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก.....	99
41.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามผู้เป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก.....	100
42	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกผู้ที่เด็กเชื่อฟัง.....	101

42.1	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก.....	102
43	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก.....	103
44.1	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของกลุ่มตัวอย่างเด็ก จำแนกตามการศึกษาและรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง.....	104
45	แสดงสรุปข้อมูลความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก.....	106
46	แสดงจำนวนและร้อยละของวิธีการสื่อสารในครอบครัวจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์.....	108

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันจะมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ แต่อย่างไรก็ตามยังปรากฏพบปัญหาสังคมต่างๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอยู่ โดยมีประเด็นการเกิดปัญหาที่เกิดจาก "คน" เป็นสำคัญ ซึ่งขาดศักยภาพ และสภาพจิตใจกำลังเสื่อมถอยทางศีลธรรม จริยธรรมคุณธรรม ดังเช่น รายงานงบประมาณค่าใช้จ่ายแผ่นดิน ในปี 2551 งบประมาณป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติด จำนวน 38,450,591,800 บาท หรือ ปัญหาอุบัติเหตุจราจรที่สาเหตุหนึ่งเกิดจากคนไม่เคารพกฎระเบียบสร้างความสูญเสียให้แก่ชีวิตและทรัพย์สิน ในปี 2551 มูลค่าทรัพย์สินที่เสียหายจากอุบัติเหตุจราจรทางบกสูงถึง 4,752,669,582 บาท รวมทั้งผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ที่เข้ามานั้น ทำให้วัฒนธรรมบางอย่างที่ดีงามของไทยกำลังเริ่มเลือนหายไป ส่งผลให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ แสวงหาสิ่งใหม่ๆ ให้ความสนใจในวัฒนธรรมต่างชาติ วัฒนธรรมแบบใหม่ที่รับรู้ ชิมชับได้สะดวก และรับวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้นโดยปราศจากการรู้เท่าทัน นอกจากนี้ความฉาบฉวยในการทำ ความดีมีมากขึ้น การให้คุณค่าแก่ค่านิยมที่ดีเริ่มลดลง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องจิตสาธารณะ ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสำนึกรักชาติ การมีวินัย การเพิกเฉยต่อปัญหาส่วนรวม การเคารพผู้อาวุโส ฯลฯ

แนวโน้มทางการเปลี่ยนแปลงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) กล่าวถึงทิศทางของสังคมไทยว่า มีการเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ประกอบกับรูปแบบ และโครงสร้างครอบครัวไทยมีความหลากหลายมากขึ้น ส่งผลต่อสัมพันธภาพของคนในระดับครอบครัวและชุมชน รวมทั้งทิศทางของสถาบันครอบครัวมีแนวโน้มอ่อนแอลง ครอบครัวไทยมีความเปราะบางยิ่งขึ้น จากสถิติจะพบว่ามีการอยู่ร่วมกันโดยไม่จดทะเบียน การหย่าร้างอยู่ในระดับค่อนข้างสูงอย่างต่อเนื่องจาก 4.5 คู่ต่อพันครัวเรือนในปี 2546 เป็น 4.6 คู่ต่อพันครัวเรือนในปี 2547 หรือเมื่อพิจารณาจำนวนครอบครัวที่อยู่ในภาวะแตกแยกหย่าร้าง ในปี 2545 มีถึง 3 ล้านครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 17 ของครอบครัวไทยทั้งหมด ภาวะครอบครัวแตกแยกส่งผลให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชน จากสถิติภูมิหลังด้านครอบครัวของเด็กในสถานพินิจฯ พบว่า จำนวนเด็กประมาณครึ่งหนึ่งมาจากครอบครัวแตกแยก นอกจากนี้

ผลกระทบทางเศรษฐกิจมีส่วนสำคัญในการบั่นทอนความเข้มแข็งของครอบครัว สภาพเศรษฐกิจที่รัดตัวทำให้สัมพันธภาพพ่อ แม่ ลูกห่างกัน ขาดการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสม ละเลยการอบรม ปกป้อง จริยธรรมคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม รวมทั้งการหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเกิดปัญหาสังคมต่างๆตามมา โดยเฉพาะพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนขณะเดียวกันความเป็นเมืองที่สูงขึ้นจะมีผลต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของเมือง

ปัญหาหนึ่งที่เป็นประเด็นสำคัญของสังคมไทยและนำไปสู่ปัญหาสังคมอื่นๆ คือ ปัญหาจากคนที่ไม่ม่ระเบียบวินัย ขาดวินัยในตนเอง ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระเบียบของสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านอื่น อาทิเช่น ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาสิ่งแวดล้อม การทิ้งขยะไม่ลงถัง การทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำ ซึ่งส่งผลต่อเป็นปัญหาน้ำเสีย การปล่อยสารคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ ทำให้เกิดอากาศเป็นพิษ หรือแม้แต่ปัญหาส่วนตนในการเรียนและการทำงาน ที่เกิดจากการไม่ตรงต่อเวลา ทำให้เกิดผลในแง่ลบแก่ตนเอง หรือในวงการธุรกิจ ถ้าขาดกฎเกณฑ์การปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำร่วมกัน ก็ส่งผลกระทบต่อองค์กร

ดังนั้นวินัยจึงถือเป็นกุญแจสำคัญต่อการดำรงอยู่ร่วมกัน เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางให้กับสมาชิกในสังคมยึดถือและประพฤติปฏิบัติในทางเดียวกัน หากปราศจากวินัยแล้ว การอยู่ร่วมกันในสังคมก็จะวุ่นวายสับสน และหากทุกคนมีวินัยที่เกิดจากจิตใจของตนเอง ก็จะทำให้ตนมีเหตุผล อดทน ควบคุมอารมณ์ กระทำความดี ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคมและหมู่คณะ รวมทั้งยังเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“...การมีวินัย มีความสามัคคี และรู้จักหน้าที่ ถือกันว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญประจำตัวของคนทุกคน แต่ในการสร้างเสริมคุณลักษณะสามข้อนี้ จะต้องไม่ลืมนิวินัย สามัคคี และหน้าที่นั้น เป็นไปทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งย่อมให้คุณหรือให้โทษได้มากเท่า ๆ กันทั้งสองทาง. เพราะฉะนั้น เมื่อจะอบรมจำเป็นต้องพิจารณาให้ถ่องแท้แน่ชัดก่อนว่าเป็นวินัย สามัคคี และหน้าที่ที่ดี คือปราศจากโทษ เป็นประโยชน์ เป็นธรรม ไม่เคลือบแฝงไว้ด้วยสิ่งชั่วร้าย เช่น วินัย ก็ต้องไม่ใช่วินัยเพื่อตน เพื่อหมู่คณะของตนเท่านั้น ต้องเป็นวินัยเพื่อคนทุกคน เพื่อคนส่วนใหญ่ เป็นวินัยที่ถูกต้อง ที่เป็น การสร้างสรรค์. ทำนองเดียวกัน การสามัคคีกันทำการหรือทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งก็จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล มิใช่เพื่อการเพิ่มพูนประโยชน์เฉพาะพวกตน แล้วเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อนเสียหาย. จึงเห็นได้ว่าการสร้างวินัย สามัคคี และความรู้จักหน้าที่ให้แก่เยาวชน ต้องกระทำด้วยความเพ่งพินิจอย่างละเอียดถี่ถ้วนเป็น

พิเศษ มิฉะนั้นจะไม่บังเกิดผลที่พึงประสงค์หรือซ้ำร้าย อาจกลับกลายเป็นการทำลาย
อนาคตและความเจริญมั่นคงของชาติไปก็ได้...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชา
ลูกเสือในโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทและรับ
พระราชทานเหรียญลูกเสือสดุดี ณ ศาลาดุสิดาลัย
พระราชวังดุสิต วันอังคารที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๖

จากพระราชดำรัสดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีวินัยที่เป็นจริยธรรม
ค่านิยมพื้นฐานที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้ามั่นคง วินัยจึงมิใช่มีประโยชน์แค่เพียง
ตนเองเท่านั้น หากแต่เป็นประโยชน์ในมุมกว้างต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข เมื่อมีวินัย
ในตนเอง ก็จะรู้จักตนเอง รู้จักหน้าที่ รู้จักควบคุมตนเอง ทำให้ตนมีระเบียบแบบแผนในชีวิต และ
เกิดการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น อันนำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพและคุณภาพ
นอกจากนี้วินัยยังเป็นพื้นฐานของการเป็นคนดี และเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่นำไปสู่จริยธรรมขั้น
สูงต่อไป ซึ่งถ้าจะเปรียบวินัยแล้ว คงจะเป็นเช่นดั่ง คีล ที่เป็นข้อปฏิบัติ ควบคุมพฤติกรรมของ
มนุษย์ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาจิตใจ และก่อให้เกิดปัญญา เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และใช้
ชีวิตได้อย่างถูกต้อง ดีงาม ดังในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -
2554) ที่มียุทธศาสตร์ในด้านการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการ
พัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาสติปัญญาและสุขภาพอนามัย เสริมสร้าง
ปฏิสัมพันธ์ของคนต่างวัยในครอบครัวเป็นการกลมเกลียวจิตใจเด็กและเยาวชน ให้มีวินัย ซื่อสัตย์
มีคุณธรรม กตัญญู เอื้ออาทร และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษา ในหมวด 1
มาตรา 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้ง
ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต
สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พรบ.การศึกษาแห่งชาติ 2542 ฉบับปรับปรุงแก้ไข
พ.ศ. 2545) รวมทั้งระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน
ซึ่งมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จาก 8 มาตรฐาน 33 ตัว
บ่งชี้ ซึ่งตัวบ่งชี้แรกในมาตรฐานนี้คือ มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อ และปฏิบัติตามหลักธรรม

เบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า วินัยเป็นเรื่องที่สำคัญอันดับแรกของการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพราะจะทำให้ตระหนักถึงบทบาทของตนเอง บทบาทต่อสถาบันต่างๆ และสังคมประเทศชาติได้

ดังจะเห็นได้ว่าสถาบันต่างๆ ในสังคมต่างตระหนักถึงคุณประโยชน์ของวินัย มีการส่งเสริมและพัฒนาวินัยให้เกิดแก่บุคคล มีทั้งในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งทุกสถาบันล้วนแล้วแต่มีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วยกันทั้งสิ้น และการที่บุคคลจะมีวินัยที่ดีนั้น ควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์เพราะเด็กเป็นวัยที่ง่ายต่อการเรียนรู้และการจดจำ ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ 1 ตุลาคม 2516

"ในวัยเด็ก คนมีความว่องไวทางสมองสูง สามารถรับทราบและจดจำได้รวดเร็ว ถ้าพยายามเล่าเรียนวิชาความรู้ พยายามสังเกตพิจารณาสิ่งต่างๆ พยายามฝึกหัดตนให้มีเหตุผล มีระเบียบ มีความดี ก็จะติดเป็นนิสัยและสามารถนำออกมาใช้ได้โดยถูกต้อง ช่วยให้เกิดความสุข ความสำเร็จ และความรุ่งเรืองแก่ตนได้อย่างแน่นอนในวันข้างหน้า"

บุคคลที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ นั้น คือบุคคลในครอบครัว ซึ่งความสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลต่อเด็กอย่างมาก โดยเฉพาะเด็กอายุช่วง 7-9 ปี จะมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างมากในด้านพัฒนาการและชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดี และไม่พึงประสงค์ได้ ครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานในด้านต่างๆ (เบญจพร ปัญญาสงค์ และคณะ, 2542) การสื่อสารในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู จึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะหล่อหลอมจริยธรรมด้านต่างๆ ให้เกิดมีในตัวเด็ก เพื่อที่จะให้เด็กเหล่านี้เป็นพลเมืองที่ดีต่อไป(ดาวณา กิตติสาโร, 2546) แม้ว่าเด็กเมื่อเข้าสู่วัยเรียน บทบาทของโรงเรียนและเพื่อนจะมีความสำคัญต่อการแสดงออกและเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่อย่างไรก็ตามเด็กยังคงต้องการความรักและการเอาใจใส่จากครอบครัว พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกที่โรงเรียนกับที่บ้านอาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อที่เด็กจะมีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตใจที่มั่นคง และเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ ครอบครัวจึงถือมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา สุภาพ (2529) ศึกษา

พบว่าสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมแก่เด็ก หรือความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กมากที่สุดและเป็นแห่งแรกคือ ครอบครัว ซึ่งบิดามารดาเป็นบุคคลสำคัญ เพราะมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้งและมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติและแบบความประพฤติของเด็กมาก ต่อมาคือกลุ่มเพื่อน และโรงเรียน รวมทั้งสังคมแวดล้อมตัวเด็ก แต่สิ่งที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดคือ ครอบครัว

ในการศึกษา ของลัดดา เหมาะสุวรรณและคณะ (2547) ในเรื่อง“พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และจริยธรรมของเด็กไทย” พบว่าพัฒนาการด้านที่ยังเป็นจุดอ่อนตนเอง และสนับสนุนให้เสริมแรงในด้านบวก เมื่อเด็กทำอะไรได้สำเร็จ เพื่อให้เกิดกำลังใจที่จะมุ่งมั่นในสิ่งที่ท้าทาย พัฒนากิจกรรมสำหรับเด็กเล็กเพื่อส่งเสริมให้มีสมาธิจดจ่อโดยใช้ศาสนา ภูมิปัญญาตะวันออกในการสร้างของเด็กไทย คือด้านสมาธิ อดทน วินัยและใฝ่สำเร็จ ซึ่งมีความสำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา และการทำงานให้ประสบความสำเร็จในอนาคต ครอบครัวและโรงเรียนควรฝึกให้เด็กทำอะไรได้ด้วยกิจกรรม จัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กควรจะไม่มีสิ่งรบกวนมากเกินไป เพื่อสนับสนุนให้เด็กได้ฝึกฝนสมาธิต่อการทำกิจกรรมต่างๆ

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (ลัดดา เหมาะสุวรรณและคณะ, 2547) ในแนวทางการปลูกฝังและการอบรมเลี้ยงดู พบว่า ในเด็กปฐมวัย พ่อแม่มุ่งสอน ปลูกฝังให้เป็นเด็กดี ไม่ดื้อ ไม่ซน เชื่อฟังพ่อแม่ และผู้ใหญ่ โดยใช้ประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา พ่อแม่บางส่วนไม่ได้ปลูกฝังเพราะเห็นว่ายังเด็ก สำหรับเด็กวัยเรียน พ่อแม่สอนให้ตั้งใจเรียนหนังสือ รับผิดชอบตนเอง และช่วยเหลืองานบ้าน ส่วนวัยรุ่น พ่อแม่เน้นสอนในการคบเพื่อนที่ดี ไม่ติดยาเสพติด ซึ่งจากงานวิจัยนี้จะเห็นความสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมการมีวินัย และในวัยที่เหมาะสมต่อการกระตุ้นการปลูกฝังวินัยนั้นคือช่วงเด็กวัยเรียน ซึ่งเป็นช่วงที่มีการพัฒนาทางสติปัญญา มีการเรียนรู้ทางสังคม และพัฒนาจริยธรรม

การสื่อสารในครอบครัว บทบาทของพ่อแม่ รวมทั้งรูปแบบในการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมคุณธรรมของบุตร เด็กจะมีบุคลิกภาพอย่างไร มีพฤติกรรมเช่นใด ย่อมมาจากการปลูกฝังเลี้ยงดูจากครอบครัว เช่นเดียวกันพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กจึงมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวด้วย ดังจากการศึกษาของบัณฑิตาศักดิ์อุดม (2523) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในตนเอง

ตามการรับรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและปล่อยปละละเลย แต่นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทั้งนี้ นักเรียนหญิงจะมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนชาย อย่างไรก็ตามปัจจัยทางด้านครอบครัวก็มีความสัมพันธ์ต่อความมีวินัยในตนเองของเด็ก อาทิเช่น จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพการสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา (วิวาห์วัน มูลสถาน, 2523)

บรรยากาศที่ดีในครอบครัว การจัดสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่เด็ก การส่งเสริมฝึกรอบบ่มนิสัยให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ การชี้แนะ ชูใจ ให้โอกาสเด็กได้พัฒนาตนเองทั้งด้านจิตใจ และสุนทรียภาพ ว่ากล่าวตักเตือนและห้ามปรามพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแก่เด็ก ซึ่งเป็นการสนับสนุนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เป็นบทบาทของครอบครัวควรกระทำ เมื่อเด็กมีวินัย มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทางจริยธรรมคุณธรรม ก็จะได้เติบโตเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าเรียนรู้และปรับตัว รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าและมีศักยภาพ

ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมการณ์จริยธรรมคุณธรรมของเด็กได้มีการศึกษาในหลากหลายสาขาวิชา แต่ทว่าในทางด้านนิเทศศาสตร์ยังไม่ปรากฏพบมากนัก อย่างไรก็ตามแม้มีผู้ทำการศึกษารื่องวินัยกับเด็กมาพอสมควร แต่ในการศึกษาคั้งนี้ได้มีการพัฒนาเครื่องมือเพื่อกำหนดคุณลักษณะพฤติกรรมการณ์วินัยขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านวินัยของเด็กไทยในปัจจุบัน อนึ่งรูปแบบครอบครัวและบทบาทครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเดิมยังคงสัมพันธ์กับปัจจุบัน หรือมีการปรับเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงเลือกที่จะศึกษาความสัมพันธ์ในการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรมการณ์จริยธรรมคุณธรรมของเด็ก โดยศึกษาเฉพาะในเรื่องของพฤติกรรมการณ์วินัยของเด็กไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะและระดับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก
2. เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ภูมิหลังของครอบครัว และตัวแปรด้านโรงเรียน กับระดับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก
4. เพื่อศึกษาแนวทางการสื่อสารในครอบครัวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว รวมทั้งปัจจัยอื่นๆที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัย ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ใช้ลักษณะประชากรศาสตร์ตามการแบ่งประเภทของโรงเรียนและเลือกกลุ่มตัวอย่างเด็กที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นระดับชั้นที่โรงเรียนสะดวกในการให้เก็บข้อมูล อย่างไรก็ตามเด็กในวัยนี้ ตามแนวคิดของเพียอาเจต์ และโคลเบิร์ต (อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาลย์, 2538) เนื่องจากเด็กในช่วงอายุนี้เป็นเด็กที่เริ่มมีพัฒนาการด้านความคิดข้อมูลในเชิงลึก เด็กเริ่มเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นทั้งบุคคลในครอบครัว และบุคคลที่มีไ้คนในครอบครัว รู้จักเคารพกฎเกณฑ์ระเบียบ รู้จักมารยาททางสังคม มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังต้องการความรักและการเอาใจใส่จากคนในครอบครัว ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่จะให้เด็กเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขัดเกลาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างดี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะการสื่อสารในครอบครัว	หมายถึง ลักษณะการพูดคุยระหว่างผู้ปกครองกับบุตร วิธีการสื่อสารในครอบครัว ลักษณะสื่อและช่องทางใน การสื่อสาร
รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว	หมายถึง ลักษณะการดูแลอบรมสั่งสอน รวมถึง แนวทางการปฏิบัติต่างๆภายในครอบครัว โดยนำ แนวคิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบ Hurlock (1984) ดังนี้
	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรได้รู้สึกว่าเป็นตัวมารรดา หรือ ผู้ปกครองปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม บิดา มารดาหรือ ผู้ปกครองมีความอดทนไม่ตามใจจนเกินไปและเข้มงวด จนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของ เด็ก ให้ความร่วมมือแก่เด็กตามสมควร
	การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด หมายถึงการอบรม เลี้ยงดูที่บุตรได้รู้สึกว่าเป็นตัวมารรดาหรือผู้ปกครองก้าวร้าว เรื่องส่วนตัวของตนเอง ยับยั้งการก้าวร้าว ทำให้ตนเอง รู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ ทำตามความต้องการของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง
	การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึงการ อบรมเลี้ยงดูที่บุตรได้รู้สึกว่าตนเองได้รับการตามใจ และ ไม่ได้รับการเอาใจใส่ คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดา มารดาหรือผู้ปกครองเท่าที่ควร
ลักษณะทางประชากรศาสตร์	หมายถึง เพศและ โรงเรียนของเด็ก

ภูมิหลังของครอบครัว	หมายถึง ฐานะทางการศึกษา อายุ อาชีพ รายได้ของผู้ปกครอง สถานภาพของครอบครัว คือ อยู่ด้วยกัน หย่าร้าง หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต และผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ตัวแปรด้านโรงเรียน	หมายถึง ประเภทของโรงเรียนที่เด็กศึกษาอยู่
พฤติกรรมการมีวินัย	หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความประพฤติที่เหมาะสมกับ จรรยาบรรณ กฏ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงที่ถูกลงในกฎหรือสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ยอมรับสังคม โดยการแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมในพฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย และวาจา ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งในที่นี่มีที่มาจากกรวิจัยนำร่อง
เด็ก	หมายถึง เด็กไทยที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประโยชน์ในทางวิชาการ กล่าวคือเพื่อเป็นองค์ความรู้ต่อยอดในการศึกษาเด็กในวัยอื่น และการวิจัยในจริยธรรมด้านอื่นๆต่อไป 2. ประโยชน์เพื่อการประยุกต์ใช้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่สนับสนุนให้เด็กมีพฤติกรรมสื่อสารที่แสดงถึงการมีวินัย 2.2 เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารในครอบครัว

2.3 เป็นแนวทางให้แก่ครอบครัว โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดลักษณะการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนให้เด็กมีพฤติกรรมการสื่อสารที่แสดงถึงการมีวินัย

2.4 เพื่อเป็นข้อมูลทางความคิดต่อการวางแผนการสื่อสารเพื่อพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความมั่นคง และพัฒนาประสิทธิภาพทางการสื่อสารในครอบครัวต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กไทย”

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวและการสื่อสารในครอบครัว

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาวินัย

แนวคิดและทฤษฎี

1. ทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัว และการสื่อสารในครอบครัว

1.1 ความหมายของครอบครัว

ครอบครัว หมายถึง ผู้ร่วมครัวเรือน คือ สามี ภรรยา และบุตร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2526) โดยสามีภรรยาอยู่ร่วมกันโดยการสมรส จะมีลูกหรือไม่ก็ได้ (สุพัตรา สุภาพ, 2518) มีทายาทสืบสายเลือดก็ได้ หรือบุตรบุญธรรมก็ได้และการอยู่ร่วมกันไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำ แต่ต่างคนต่างก็ต้องมีปฏิริยาโต้ตอบสัมพันธ์กัน เป็นต้นว่าการเอาใจใส่ต่อกัน รักกัน จิตใจผูกพันกัน เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน อบรมสั่งสอนกัน (Burgess and Locke อ้างในนิยม บุญมี , 2534)

ครอบครัว คือ กลุ่มคนที่มีความเกี่ยวพันกันทางสายโลหิต และกฎหมาย ที่อยู่ร่วมกันในบ้านเดียวกัน และมีปฏิสัมพันธ์กัน มีการให้ความรักความเอาใจใส่ต่อกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน ซึ่งความสัมพันธ์นั้นอาจจะแน่นแฟ้นมั่นคง หรือสั่นคลอน ร้าวราน แต่ยังไม่ถึงขั้นแตกแยก ก็ยังนับว่าเป็นครอบครัวอยู่ (สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2541)

ครอบครัวเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมาก เพราะครอบครัวเป็นกลุ่มปฐมภูมิที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นต่อกัน มีความรู้สึกขั้นพื้นฐานในการสร้างพฤติกรรม และแบบแผนของท่าทีของบุคคล (สมพงษ์ เกษมสิน, 2517) ในครอบครัวนี้เองที่จะเกิดการถ่ายทอดความรู้ ค่านิยมต่างๆจากพ่อแม่ไปสู่ลูก ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดนี้คือ กระบวนการสื่อสารนั่นเอง โดยในแต่ละครอบครัวก็จะแตกต่างกัน

ความแตกต่างของการสื่อสารในครอบครัว มีอิทธิพลต่อแบบแผนในการคิด และความ

สนใจที่เป็นแนวทางในการหล่อหลอม หรือพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล นักทฤษฎีส่วนมากเชื่อว่า ประสบการณ์ของบุคคลที่มาจากครอบครัวแบบต่างๆ ย่อมแตกต่างกัน จึงได้แบ่งบรรยากาศการเลี้ยงดูที่บุคคลได้รับจากครอบครัว (สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย, 2524)

การสื่อสารระหว่างพ่อแม่กับลูก มีอิทธิพลต่อเด็ก บ้านหรือครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งเดียวที่เด็กเกือบทุกคนต้องผ่าน และเกี่ยวข้องกับตัวตั้งแต่วินาทีที่พ่อแม่ถ่ายทอดให้แก่ลูก จึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้โดยอัตโนมัติ สิ่งที่พ่อแม่รู้จึงมีความสำคัญน้อยกว่าวิธีการที่พ่อแม่ใช้ถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ไปสู่ลูก กระบวนการเรียนรู้ของเด็กมีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสารภายในครอบครัวของพ่อแม่ลูกมาก ซึ่งในแต่ละครอบครัวก็มีการพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดของตนเองที่มีความแตกต่างกัน (มัทนา ไวทยะโกมล, 2529)

ในครอบครัว การสื่อสารจะเป็นศูนย์กลางของการรวมตัวกัน ทำให้เกิดความใกล้ชิดผูกพัน และเกิดการปรับตัวของสมาชิกในครอบครัว การปรับตัวที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความเข้าใจในความหมายต่างๆ ร่วมกัน

1.2 ลักษณะของครอบครัวไทย

1. ลักษณะของครอบครัวไทยในชนบท

มีลักษณะเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ หรือครอบครัวขยาย ในครอบครัวมีสมาชิกเป็นจำนวนมากอยู่ในบ้านเดียวกัน เช่น พ่อแม่ลูก ปู่ย่าตายาย และญาติๆ สมาชิกในครอบครัวมีความเคารพซึ่งกันและกัน มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย และผู้มีพระคุณ ผู้ที่เป็นพ่อแม่จะเสียสละ และทำทุกอย่างเพื่อให้สิ่งที่ดีที่สุดกับลูก

2. ลักษณะครอบครัวไทยในสังคมเมือง

มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว ในครอบครัวมีสมาชิกน้อย เช่น พ่อแม่ และลูกเท่านั้น ทำให้ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวกับญาติๆ น้อย เพราะแต่ละครอบครัวต่างก็ต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวมากขึ้น การติดต่อสื่อสารกันระหว่างเครือญาติจึงลดลง เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวมีความอิสระในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกครอบครัวมากขึ้น ภายในครอบครัวมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึงองค์กรและสถาบันต่างๆ เริ่มเข้ามามีบทบาททางสังคมแทนครอบครัว เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก

สจิวต เอ ควีน กล่าวว่า แม่ครอบครัวจะมีหลายรูปแบบ แต่เราไม่สามารถบอกได้ว่า ครอบครัวแบบใดดีที่สุด เพราะลักษณะของครอบครัวแต่ละแบบนี้เหมาะสมกับสภาพสังคมแต่ละสังคมแต่ละกลุ่มอาจคิดว่าครอบครัวของเราดีที่สุด ครอบครัวของสังคมอื่นแปลกและผิด เพราะไม่เหมือนของเรา ซึ่งรูปแบบครอบครัวเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. ครอบครัวขยาย (Extended Family) มีลักษณะของครอบครัวแบบญาติพี่น้องอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด แม้มีครอบครัวใหม่แล้วก็ยังอยู่ร่วมกัน
2. ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) มีลักษณะของครอบครัวพ่อแม่และลูกมีที่อยู่อาศัยตามลำพังตนเอง หาเลี้ยงครอบครัวด้วยตนเอง
3. ครอบครัวกลุ่ม (Composite Family) มีลักษณะของครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวมากกว่าหนึ่งครอบครัว หรือครอบครัวที่มีสมาชิกมากกว่าหนึ่งคน

1.3. แนวคิดจิตวิทยาครอบครัว

1.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยเด็ก

ในเด็กวัยประถมพ่อแม่เริ่มมีบทบาทมากขึ้น พ่อมีความสำคัญต่อลูกผู้หญิงเท่ากับลูกผู้ชาย พ่อควรให้ลูกได้ใกล้ชิด มีเซ่ห่างเหิน หรือดูจนเกินไป จนเด็กกลัวและหันมาใกล้ชิดกับแม่เพียงผู้เดียว ยิ่งสำหรับเด็กผู้ชายแล้ว ถ้าสนิทกับแม่เพียงผู้เดียว จะทำให้ลูกขาดโอกาสที่จะเลียนแบบความเป็นชายจากพ่อ แต่ในสังคมไทยพ่อถือเป็นผู้นำ และตัดสินใจเรื่องต่างๆในครอบครัวอยู่ แต่บทบาทของพ่อและแม่ที่มีต่อลูกควรทัดเทียมกัน

1.3.2 บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมสั่งสอนลูก

1. การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็กอย่างเพียงพอ

เด็กแต่ละวัยมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน พ่อแม่ควรแสดงความรัก ความห่วงใยได้ตามทุกข์สุขของลูกโดยการถามลูกบ่อยๆ หาเวลาให้ลูกบ้าง เล่นกับลูก พูดคุยกับลูก ให้มีโอกาสได้ปรึกษาหารือ พูดกับลูกด้วยใบหน้าเบิกบานยินดี การสั่งสอนหรือการลงโทษ ควรทำด้วยเหตุผล อย่าใช้อารมณ์ พ่อแม่ที่มีลูกหลายคนควรระวังในการแสดงความรักน้องต่อหน้าลูกคนโต อย่าให้ลูกโตมีเจตคติที่ไม่ดีต่อน้อง

2. การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

การทำให้เด็กมีการเรียนรู้ที่ดี กระทำได้โดย จัดให้เด็กได้พบสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของเด็ก ให้เด็กได้เผชิญหน้าสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง ให้เด็กเล่นเอง เพื่อฝึกให้เด็กมีความคิดริเริ่มทำอะไรสำเร็จด้วยตนเองจะเกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น ถ้าพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ควรส่งเสริมให้เด็กทำต่อไป อาจทำได้โดยการให้รางวัล เช่น การชมเชย การแสดงให้เห็นว่าพ่อแม่พอใจ รางวัลที่เป็นสิ่งของไม่ควรบ่อยครั้งจนเด็กติดเป็นนิสัยว่าเมื่อทำอะไร แล้วจะได้สิ่งตอบแทนเสมอไป พ่อแม่ควรพฤติกรรมของเด็กที่เป็นอันตรายต่อตัวเอง หรือพฤติกรรมละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือของส่วนรวม เช่น การด่าคน รังแกน้อง ขโมยของ อาจทำได้โดยการลงโทษ ลงโทษทางกายโดยการตี โดยปกติการลงโทษทางกายมักไม่ได้ผลในระยะยาว การแสดงว่าพ่อแม่ไม่ชอบเป็นการหยุดยั้งพฤติกรรมของเด็กที่ได้ผลมากกว่า เพราะเด็กต้องการให้พ่อแม่รัก เขาจะไม่ทำในสิ่งที่พ่อแม่ไม่ชอบ

3. การยอมรับในสิทธิความเป็นเด็ก

พ่อแม่ควรมองพฤติกรรมของเด็กด้วยความรู้สึกของเด็ก คือต้องเข้าใจเด็ก เช่นเด็กที่ทำสกปรกเมื่อเล่นมากๆ ก็ควรเข้าใจว่าวัยของเด็กไม่สนใจความสะอาดมาก การเล่นของเด็กจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะไม่มีการสกปรก พ่อแม่ควรให้อิสระในการที่เด็กจะเลือกทำในสิ่งที่ตนต้องการแต่ควรต้องควบคุมว่าการกระทำนั้นไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน หรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่น การให้เด็กมีอิสระทำให้เด็กมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาเอง ส่วนการบังคับให้ลูกทำอะไรตามที่พ่อแม่ต้องการเป็นการกระทำที่ขัดต่อการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็กจะทำให้เด็กขาดความคิดริเริ่ม พ่อแม่ไม่ควรเปรียบเทียบเด็กของตนเองกับผู้อื่น เพราะเด็กแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน การนำเด็กของตนเองไปเปรียบเทียบกับเด็กที่เก่งกว่าจะทำให้เด็กเกิดปมด้อย หรือทำให้เด็กเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนๆ

1.3.3 บทบาทของเด็กในครอบครัว

1. การประพฤติ ปฏิบัติตนในบ้าน

เด็กควรมีความประพฤติและการปฏิบัติตนในบ้าน คือ มีความประพฤติ และมารยาทที่ปฏิบัติตามคำสอนที่สั่งสอนของศาสนา พ่อแม่และผู้ใหญ่ มีความประพฤติเรียบร้อย ทั้งด้านการพูด อิริยาบถ และการแต่งกาย รักความสะอาดทั้งเสื้อผ้า ร่างกาย และภายในบ้าน กล้าและรู้จักแสดงความคิดเห็นอย่างถูกกาลเทศะมีสัมมาคารวะต่อผู้ที่ควรเคารพ

2. การช่วยเหลือกิจการในบ้าน

เด็กควรมีความรับผิดชอบช่วยเหลือตนเองในส่วนที่เป็นเรื่องเฉพาะของตน เช่น การซักเสื้อผ้า การทำที่นอน การร่วมรับผิดชอบภายในบ้าน เช่นการซักเสื้อผ้าให้พ่อแม่ การทำความสะอาด กวาดถูบ้านเรือน การช่วยงานครัว ซึ่งการช่วยงานครัวเป็นสิ่งที่ควรต้องทำไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชาย เพื่อที่ว่าในอนาคตเด็กที่เติบโตไปเป็นสามีที่มีบทบาทในงานครัวร่วมกับภรรยาด้วย รับผิดชอบภารกิจที่สอดคล้องกับเพศ เช่น เด็กชายช่วยเหลืองานสวนหรืองานในไร่ นา ยกของหนัก พรวนดิน ตักน้ำ รดน้ำต้นไม้ ซ่อมแซมบ้าน เด็กหญิงอาจเย็บปักถักร้อย หรือทำความสะอาดเช็ดถูบ้าน เป็นต้น การช่วยเหลือกิจการภารกิจในบ้าน เป็นบทบาทที่จะเสริมสร้างลักษณะนิสัย ความเป็นบ้านพ่อเรือน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในชีวิตที่ดีในครอบครัวเมื่อเด็กเติบโตใหญ่ขึ้น

1.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในครอบครัว

Mcleod, Chaffee And Wachman(1967) ได้อธิบายถึงรูปแบบการสื่อสารของครอบครัว โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. Socio – Oriented Communication เป็นแบบของความสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นการดำรงรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวตามลำดับชั้นหรือความอาวุโส (Hierarchical personal relationship) ในการติดต่อสื่อสารระหว่างพ่อแม่ ลูก จะเป็นไปในรูปแบบที่ยึดถือสังคม แบบแผน ค่านิยม หรือประเพณีต่างๆ เป็นแนวทางในการสื่อสารซึ่งก่อให้เกิดเป็นการติดต่อสื่อสารภายในครอบครัวที่พยายามคงไว้ซึ่งความสามัคคีกลมเกลียว ความสัมพันธ์ระหว่างกันมีความสอดคล้องไม่ขัดแย้ง ได้เถียง คล้อยตามกันระหว่างพ่อแม่ลูก หลีกเลี่ยงความขัดแย้งทั้งหลายที่จะเกิดขึ้น ระวังความโกรธ และหลีกเลี่ยงความยุ่งยากและปัญหาทั้งหลาย

2. Concept – Oriented Communication เป็นแบบของความสัมพันธ์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างพ่อแม่ลูก ที่ยึดถือเรื่องของแนวความคิดความเป็นไปได้ ข้อเท็จจริง เน้นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นโดยอิสระเสรี (Self expression and free discussion) หรือ เรียกว่า “Concept - Oriented” หรือ ความถูกต้องในเนื้อหา (Content) ที่สื่อสารกันนั้นเป็นหลัก แสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาอย่างเปิดเผย ขณะเดียวกันก็ยอมรับฟังความคิดเห็น คมเชื่อของผู้อื่นด้วย รู้จักมองสิ่งต่างๆ จากหลายๆแง่มุม กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนออกมาแม้จะมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น

การสื่อสารภายในครอบครัวแบบ Socio – Orientation กับ Concept – Orientation เดิม นั้นถูกมองว่ามีรูปแบบที่ตรงข้ามกัน ครอบครัวหนึ่งไม่มีแนวโน้มไปทาง Socio – Oriented ที่เน้นการให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ กับ ครอบครัวแบบ Concept – Oriented ที่เน้นให้แสดงออกทางความคิด แต่จากการสื่อสารต่อมาพบว่ารูปแบบ ทั้ง 2 นี้ไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าครอบครัวหนึ่งมีแบบแผนแบบหนึ่งแล้ว อาจจะมีอีกแบบแผนหนึ่งที่มีแนวโน้มไปทางใดทางหนึ่ง ระหว่าง Socio – Orientation กับ Concept – Orientation แล้วยังมีครอบครัวที่มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะ Socio – Orientation กับ Concept – Orientation พร้อมๆกัน หรือ ขาดลักษณะ Socio – Orientation กับ Concept – Orientation ทั้งคู่ได้อีกด้วย

David Kantor and William Lehr (1976) ได้ทำการศึกษาวิจัยและอธิบายการสื่อสารในครอบครัวโดยเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. การสื่อสารในครอบครัวแบบปิด (Closed family) หมายถึง แบบวิธีการสื่อสารในครอบครัวที่เข้มงวดมีการวางระเบียบกฎเกณฑ์รัดกุม ผู้ที่กำหนดกฎเกณฑ์ คือผู้มีอำนาจสูงสุด มักจะได้แก่ พ่อผู้กำหนดกฎเกณฑ์จะเป็นผู้ให้คำแนะนำและกำหนดกิจกรรมต่างๆในครอบครัว ประเด็นการสนทนาและข้อมูลข่าวสารที่ผ่านสื่อต่างๆเพื่อให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของครอบครัว ซึ่งจะกำหนดว่าอะไรบ้างที่สมาชิก ควรจะได้ประสบพบเห็นอะไรและบ้างที่ไม่ควร

2. การสื่อสารในครอบครัวแบบเปิด (Open family) หมายถึง การสื่อสารในครอบครัวที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจความเป็นไปต่างๆภายในครอบครัวสูงแต่ละคนมีบทบาทค่อนข้างมากและมีความยืดหยุ่นสูง แม้ว่าโดยปกติแล้วพ่อแม่จะมีอำนาจในบ้านมากกว่าลูก แต่ก็ มีบทบาทเฉพาะที่จำเป็น กฎระเบียบของครอบครัวเป็นสิ่งที่ผ่อนผัน และเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น เวลาพร้อมรับประทานอาหารเช้า อาจเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจโดยคนส่วนใหญ่ในบ้าน หรือบาง คนอาจจะไม่มารับประทานอาหารที่บ้านก็ได้ ประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งที่พูดคุยและชี้แจงได้ การโน้มน้าวใจมักเป็นสิ่งที่พ่อแม่ใช้ได้ผลดีกว่าการแสดงอำนาจเหนือลูกๆ ทุกคนมีสิทธิโน้มน้าวใจสมาชิกคนอื่น ๆ ให้ทำในสิ่งที่ตนต้องการแม้ว่าปกติพ่อแม่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวมีสิทธิในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆภายในบ้าน แต่โครงสร้างของอำนาจก็ไม่ได้ตายตัว แต่ละคนมีสิทธิที่จะเสนอร่วมตัดสินใจและดำเนินการได้

3. การสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อย (laissez - Faire) หมายถึง แบบวิธีการสื่อสารในครอบครัวสมาชิกที่แต่ละคนสามารถทำอะไรที่ตนต้องการได้ กฎระเบียบต่างๆมีการเปลี่ยนแปลง

อยู่เสมอ การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวเป็นไปตามสบายในแบบฉบับของแต่ละคน เรื่องที่แต่ละคนสนใจมักเป็นเรื่องในปัจจุบัน ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า และการวางแผนในระยะยาวสำหรับอนาคต การใช้ทรัพยากรหรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆในครอบครัวแบบนี้ มักเป็นไปเพื่อการจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้า

ต่อมาได้มีการปรับรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวตามแนวคิดของ S.H. Chafee, J.M. Mcleod และ D.B. Wackman (1967) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Eswara (1974) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการสื่อสารภายในครอบครัวโดยแบ่งการสื่อสารของครอบครัวออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยปละ (Laissez - Faire) คือ ลักษณะทางพฤติกรรม การสื่อสารภายในครอบครัวระหว่าง พ่อแม่ลูกนั้น ไม่ได้เน้นและยึดถือ Socio - Orientation และ Concept - Orientation อย่างมาก คือ เป็นไปอย่างอิสระเสรี ไม่กรอบหรือแนวทางที่เป็นแบบอย่างว่าลูกจะเชื่อฟัง คล้อยตามความคิดเห็นที่ตนจะจากพ่อแม่ หรือห้ามไม่ให้ขัดแย้งได้เถียง ในขณะที่เดียวกันเด็กจะไม่ได้รับการแนะนำ หรือสนับสนุนจากพ่อแม่ ให้กล้าเปิดเผยตัวเอง หรือ กล้าแสดงความคิดเห็นต่างๆด้วย

2. การสื่อสารภายในครอบครัวแบบปกป้อง (Protective) มีลักษณะพฤติกรรมกาสื่อสารที่ให้ความสำคัญกับสังคม ประเพณีที่ยึดถือ ปฏิบัติ ปลูกฝังกันมาอย่างมา และเป็นลำดับแรกในขณะที่ยึดถือหรือให้ความสำคัญเกี่ยวกับความคิด ความถูกต้องของเนื้อหา ข้อเท็จจริง ที่สื่อสารความนั้นเป็นอันดับรองลงไป การสื่อสารในลักษณะนี้จะแสดงให้เห็นได้จากการที่เด็กจะถูกสอนให้เชื่อฟัง คล้อยตามผู้ใหญ่ เพื่อจะได้อยู่ร่วมกันภายในครอบครัวหรือ ติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและราบรื่น เด็กจะถูกสอนไม่ให้แสดงความคิดเห็นโต้แย้ง ได้เถียงหรือแม้ในความคิดของตนเองจะไม่เห็นด้วยหรือคิดว่าไม่ถูกต้องก็ตาม

3. การสื่อสารภายในครอบครัวแบบเปิดเสรี (Pluralistic) มีลักษณะพฤติกรรมกาสื่อสารที่ให้ความสำคัญกับการให้เด็กรู้จักพัฒนาความคิดที่เป็นของตนเอง และการแสดงออก แม้ความคิดเห็นเหล่านั้นจะแตกต่างกัน ลักษณะที่สังเกตได้คือ เด็กจะถูกอบรมสั่งสอนให้รู้จักมีความคิดใหม่ๆและกล้าแสดงออกโดยการอภิปราย ถกเถียงเรื่องราวในประเด็นต่างๆในสถานการณ์รอบตัวกับบุคคลอื่นๆ รู้จักกล้าตัดสินใจด้วยตนเองโดยไม่กลัวว่าความคิดเห็นที่ขัดแย้งไม่ตรงกับพ่อแม่ นั้นจะทำให้พ่อแม่ไม่พอใจหรือเป็นสิ่งไม่ควรกระทำ และโดยไม่ต้องห่วงพะวงยึดติดอยู่กับสังคม

ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณีมากนัก คือให้ความสำคัญกับการสอนให้เด็กรู้จักพัฒนาความคิดเห็นที่เป็นตนเอง และ การแสดงออก แม้ความคิดเหล่านั้นจะแตกต่างกันก็ตาม

Maccoby and Martin (1983) ได้อธิบายเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเป็น 2 มิติดังนี้

มิติควบคุมมากกับการควบคุมน้อย(Demanding/Controlling vs. Undemanding/low control) และมิติการยอมรับ/การตอบสนองกับมิติการไม่ยอมรับ/ปฏิเสธ (Accepting/Responsive vs. Rejecting Unresponsive) โดยแนวคิดนี้สามารถแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอำนาจนิยม (Authoritarian parenting) พ่อแม่เป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์และเด็กต้องปฏิบัติตาม โดยที่เด็กไม่สามารถต่อรองได้และพ่อแม่ไม่ยอมรับความต้องการของเด็ก เด็กเหล่านี้มีแนวโน้มภาคภูมิใจต่ำ รู้สึกผิดและแยกตัวจากสังคม

2. การอบรมและเลี้ยงดูแบบสมยอม (Indulgent – permissive parenting) พ่อแม่จะไม่ควบคุมและยอมทำตามข้อเรียกร้องของเด็ก มีผลทำให้เด็กเอาแต่ใจตนเอง ขาดการควบคุมตนเอง มีแนวโน้มเป็นเด็กก้าวร้าว

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Authoritative – reciprocal parenting) พ่อแม่สนับสนุนให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ยอมรับสิทธิและข้อเรียกร้องของเด็กตามเหตุผล ตัดสินปัญหา ร่วมกัน และเด็กมีส่วนร่วมในการตั้งกฎเกณฑ์และมีข้อตกลงร่วมกัน เด็กเหล่านี้จะรับผิดชอบต่อสังคม และไม่ก้าวร้าวเป็นตัวของตัวเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Indifferent – uninvolved – neglecting parenting) เป็นการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และทอดทิ้งเด็ก มีผลทำให้เด็กก้าวร้าว การควบคุมตนเองต่ำ มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ กับเด็กไม่ดี (Maccoby & Martin, 1983 quoted in Rutter, 1987)

Hurlock (1984) ได้แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูเป็น 3 แบบดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) หมายถึง

ถึงการอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่ามีอำนาจดาปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม บิดา มารดา มีความอดทนไม่ตามใจจนเกินไปและเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือกับบุตรตามสมควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด (Autocratic Rearing) หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่ามีอำนาจมากกว่าผู้เลี้ยงดู ยับยั้งการก้าวร้าว ทำให้ตนเองรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกอับอาย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Laissez-faire Rearing) หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าตนเองได้รับการตามใจ และไม่ได้รับการเอาใจใส่ คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูของมารดาไทยออกเป็น 5 แบบคือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักการสนับสนุน หมายถึง การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อบุตรโดยแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกซ่ซุข มีความใกล้ชิดกับบุตรโดยทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับบุตร รวมทั้งให้ความสนิทสนม การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้ความสำคัญแก่บุตร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเหตุผล หมายถึง การที่พ่อแม่ได้อธิบายเหตุผลแก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริม หรือขัดขวางการกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร นอกจากนี้พ่อแม่ที่ใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ยังให้รางวัล ขณะเดียวกันก็ลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตรมากกว่าตามอารมณ์ของตนเอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย หมายถึง การที่พ่อแม่ใช้การลงโทษเด็ก เมื่อทำผิดด้วยการลงโทษทางจิต เช่น การงดแสดงความรักใคร่ ความเมตตาหรือการตัดสินต่างๆ

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การออกคำสั่งให้เด็กทำตาม แล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราว่าเด็กทำตามที่ตนต้องการหรือไม่ ถ้าเด็กไม่ทำตามก็จะลงโทษเด็กด้วย

5. การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบให้พึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันด้วยตนเองภายใต้การแนะนำและการฝึกฝนจากพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูซึ่งจะทำให้เด็กช่วยเหลือตัวเองได้เร็ว และไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานเกินไป

สุมน อมรวิวัฒน์และคณะ (อ้างถึงในทิตินา แคมมณี, 2535) กล่าวถึงการศึกษาเชิงมนุษยวิทยาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทยคือ

1. แบบให้อิสระเชิงควบคุม โดยเมื่อผู้ใหญ่อยู่บ้านจะให้อิสระกับเด็กในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง เช่นให้กินข้าวเอง อาบน้ำเล่นเอง เป็นต้น เพื่อให้เด็กช่วยตนเองและลดภาระของผู้ใหญ่ โดยผู้ใหญ่จะควบคุมดูแลอยู่ห่างๆ เพื่อความปลอดภัยแก่เด็ก แต่ความอิสระจะน้อยลงเมื่อเด็กไปอยู่ศูนย์เด็ก

2. แบบควบคุมเชิงละเอียด การเลี้ยงดูแบบผู้ใหญ่จะคอยควบคุมให้เด็กได้กินอยู่หลับนอน โดยอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ แต่ไม่เป็นการควบคุมตลอดกระบวนการ ถ้าพฤติกรรมใดบอเด็กหรือก้ามเด็กแล้วเด็กนิ่งเฉยหรือยังทำ บางครั้งผู้ใหญ่ก็ปล่อยให้เด็กทำไป

3. แบบยอมรับไม่แสดงออก เมื่อเด็กยังเล็กจนอายุได้ประมาณ 3 ขวบ ผู้ใหญ่จะแสดงความรักโดยการกอดรัดจับ แต่เมื่อโตขึ้นสัมผัสร่างกายจะลดน้อยลง จะเปลี่ยนเป็นการแสดงออกทางวาจาและการกระทำ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ดี ผู้ใหญ่มักจะไม่ชมเชย แต่ถ้าเกิดการกระทำที่ไม่น่าพอใจ ผู้ใหญ่ก็จะว่ากล่าว ตักเตือน

4. การเป็นแบบอย่าง เด็กมีการเรียนรู้พฤติกรรมทางบวกและลบจากผู้ใหญ่

5. แบบให้เด็กสัมผัสกับสภาพแวดล้อม เด็กได้เรียนรู้การสัมผัสและสัมผัสกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคล สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางจิตวิญญาณและสภาพแวดล้อมทางวัตถุ เป็นต้น เด็กจะเรียนรู้จากการสัมผัสประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การสังเกตและเรียนรู้จากบทบาทของตนในครอบครัว การเล่นกับเพื่อน และจากการเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นไปแบบธรรมชาติ

6. แบบใช้พฤติกรรมทางวาจาอย่างมากและแสดงเหตุผล ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้ใหญ่จะใช้พฤติกรรมทางวาจาโดยการบอก การออกคำสั่ง การห้ามการเตือน การข่มขู่และดุด่า

7. แบบใช้อำนาจในการอบรมเลี้ยงดู ผู้ใหญ่ใช้อำนาจทั้งทางวาจาและท่าทางเมื่อเด็กทำสิ่งใดที่ผู้ใหญ่ไม่พอใจ ผู้ใหญ่จะดุด่า หรือลงโทษเด็กด้วยการตี หรือด่าให้วางตัว การใช้อำนาจของผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับอารมณ์

8. แบบไม่คงเส้นคงวา การอบรมเลี้ยงดูขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่อารมณ์ดีก็จะแสดงพฤติกรรมในแบบหนึ่ง แต่ถ้าอารมณ์ไม่ดีก็จะแสดงพฤติกรรมในอีกแบบหนึ่ง

9. แบบผู้ดูแลเด็กหลายคน ครอบครัวชนบทมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย นอกจากพ่อแม่แล้ว ยังมีญาติ เช่น ยาย ป้า ฯลฯ มีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วย

10. การเลี้ยงดูแบบสนองความต้องการของเด็กตามวัยวุฒิภาวะ ลำดับที่ของบุตร และเพศ ลักษณะ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะแตกต่างกันตามตัวแปร เช่น วัยเด็กพ่อแม่จะเน้นสัมผัสทางกายแต่เมื่อโตขึ้นจะเน้นการใช้คำพูดมากกว่า บางครอบครัวเลี้ยงเด็กชายและเด็กหญิงต่างกัน เด็กชายเน้นปลูกฝังความเข้มแข็งอดทน ถ้าเป็นพี่ก็ต้องดูแลน้อง ส่วนเด็กผู้หญิงเน้นเรื่องกิริยามารยาท สอนให้ทำงานบ้าน บางครอบครัวก็เลี้ยงลูกคนสุดท้ายแบบตามใจ เป็นต้น

ทั้งนี้การอบรมเลี้ยงดูเด็กในแต่ละครอบครัวอาจมีความแตกต่างกัน และอาจมีหลายแบบผสมผสานกันไป รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวได้มีผู้ศึกษาไว้หลากหลายรูปแบบในมุมมองที่ต่างกันไป ซึ่งสามารถนำมาอธิบายในมุมมองการศึกษาและบริบทที่ต่างกันไป ซึ่งการวิจัยนี้ใช้รูปแบบการสื่อสารการอบรมเลี้ยงดูของ Hurlock (1984) เนื่องจากรูปแบบการสื่อสารที่ครอบคลุมและได้มีผู้วิจัยและนำมาศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

แนวคิดการใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา

1. วัจนภาษา คือ ถ้อยคำ ซึ่งหมายถึงเสียงพูด หรือภาษาเขียนที่ใช้แทนเสียงพูดตามที่ตกลงร่วมกันในแต่ละสังคมว่าให้ความหมายถึง หรืออ้างอิงถึงสิ่งใด ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- ถ้อยคำถูกบัญญัติขึ้นโดยไรกฎเกณฑ์
- ถ้อยคำมีความกำกวมในตัวเอง
- ถ้อยคำมีลักษณะเป็นนามธรรม
- ถ้อยคำมีความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับวัฒนธรรม

ในความสำคัญของวัจนภาษา จะเป็นถ้อยคำที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึก ความคิด พฤติกรรม ความสัมพันธ์ของมนุษย์ และการสืบทอดวัฒนธรรมของมนุษย์ โดยสรุปคือ

- มนุษย์ใช้ถ้อยคำเพื่อการเรียนรู้ อธิบายหรือถ่ายทอดปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวให้ตนเอง และบุคคลอื่นในสังคมรับรู้
- มนุษย์ใช้ถ้อยคำเพื่อประเมินปรากฏการณ์รอบตัว

- มนุษย์ใช้ถ้อยคำเพื่อจัดระบบของประสบการณ์
- มนุษย์ใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างความคิดและจินตนาการถึงสิ่งที่ไม่เคยรู้จัก ไม่เคยพบเห็น
- มนุษย์ใช้ถ้อยคำเพื่อสะท้อนภาพความเป็นตัวตนให้บุคคลอื่นรับรู้ซึ่งถือเป็นลักษณะพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ และการอยู่ร่วมกันในสังคม
- มนุษย์ใช้ถ้อยคำเพื่อเรียนรู้และกำหนดลักษณะหรือรูปแบบความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ที่มีระหว่างกันในกระบวนการสื่อสาร

2. อวัจนภาษา คือ ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำแต่สามารถสื่อความหมายและความเข้าใจระหว่างกันได้ โดยลักษณะของอวัจนภาษาคือ

- อวัจนภาษาอาจก่อให้เกิดความหมายที่กำกวมหรือไม่ชัดเจน
- อวัจนภาษามีความเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมและมีความหมายแตกต่างกันไปตามแต่ละประเพณีวัฒนธรรม
- อวัจนภาษาเอื้อให้เกิดการสื่อสารความหมายอย่างต่อเนื่อง
- อวัจนภาษาทำให้มนุษย์เกิดการรับรู้ได้หลากหลายช่องทางพร้อมกัน
- อวัจนภาษาที่ปรากฏนั้นเกิดจากการ ความตั้งใจที่จะสื่อความหมายไปยังบุคคลอื่น หรือเกิดขึ้นโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว
- อวัจนภาษาที่มนุษย์สร้างหรือกำหนดขึ้นใช้มีที่มาจาก การเลียนแบบกริยาอาการตามธรรมชาติ ปฏิกริยาทางกาย การบัญญัติหรือกำหนดโดยสังคม

ความสำคัญของอวัจนภาษา

- มนุษย์ใช้อวัจนภาษาในการแสดงความรู้สึกและทัศนคติของตน
- มนุษย์ใช้อวัจนภาษาในการประเมินความรู้สึกภายในของบุคคลอื่น
- อวัจนภาษามีส่วนสำคัญในการสื่อสารระหว่างบุคคล
- อวัจนภาษาเป็นสิ่งสำคัญต่อศักยภาพในการสื่อสารและส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคู่สื่อสาร

ประเภทของอวัจนภาษา

2.1 การเคลื่อนไหวของร่างกายหรือท่าทาง อาทิเช่น การแสดงออกทางสีหน้า

การสื่อสารทางสายตา

2.2 การนำเสนอตนเองหรือ การแสดงออกของบุคคล เช่น การสัมผัส เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกและการแสดงออก กาลภาษา

2.3 ปริภาษา เช่นคุณลักษณะของเสียง เสียงที่ไม่ใช่ถ้อยคำแต่สามารถสื่อความหมายได้ การเว้นระยะพูด เสียงหรือถ้อยคำที่ทำให้การพูดฟังดูไม่ราบรื่น

2.4 การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัว อาทิเช่น เทศภาษา อุดมภูมิ

หลักวาทศิลป์ของอริสโตเติล

วาทศิลป์คืออำนาจที่จะค้นพบวิธีการต่างๆที่มีอยู่เพื่อจะใช้โน้มน้าวใจคนในแต่ละกรณี โดยเหตุที่สวาทะมีจุดมุ่งหมายที่จะจูงใจคนเพราะฉะนั้น ผู้พูดหรือผู้เขียนจะต้องรู้จักจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดของคนที่เขาจะชักจูง นั่นหมายความว่า เขาจะต้องรู้จักธรรมชาติของมนุษย์ วิธีที่มนุษย์ใช้เหตุผล นิสัย ความต้องการ อารมณ์จะต้องใช้ข้อโต้แย้งแบบไหนกับคนประเภทใด

หน้าที่ของวาทศิลป์

- ทำให้ความจริงเป็นที่ตระหนักเหนือความเท็จจริง
- เพื่อให้มีการโต้แย้งเกิดขึ้นในกรณีที่ยังไม่มีข้อพิสูจน์ที่จำกัดแน่นอน
- เพื่อให้เห็นความไม่คงเส้นคงวาในข้อโต้แย้ง
- เพื่อให้พูดสามารถปกป้องตัวเองได้ด้วยเหตุผล

อริสโตเติลกล่าวว่า ข้อพิสูจน์ทั้งหลายจะสัมฤทธิ์ผลได้ด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ

1. ตัวผู้พูดเอง (Ethos) ผู้พูดควรแสดงว่าตนเป็นผู้มีจิตสำนึกสูง (moral character) มีหลักการ จึงจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ผู้พูดต้องแสดงเขาวินปัญญาไหวพริบ (intelligence) และน้ำใจไมตรีต่อคนฟัง (good will) จึงจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ
2. อารมณ์ของผู้ฟัง (Pathos) เพื่อผู้พูดโน้มน้าวใจผู้ฟังจนอยู่ในอารมณ์ที่เที่ยงธรรม และมีจิตใจจะฟังวาทะอย่างมีวิจารณญาณด้วย
3. เหตุผลในวาทะ (Logos) ซึ่งจะต้องมีข้อสนับสนุนเป็นหลักฐาน (evidence) หรือมีการแสดงเหตุผล (reasoning)

1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในครอบครัว

อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2514) ศึกษา ภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาและเด็กไม่มีปัญหาในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ภูมิหลังของครอบครัวในด้านสถานภาพการสมรสของบิดามารดาเด็กที่มีปัญหาอยู่ร่วมกันน้อยกว่าเด็กไม่มีปัญหา ด้านประเภทผู้ปกครองอาศัยอยู่กับเด็กพบว่า เด็กที่มีปัญหาอาศัยอยู่กับบิดามารดา น้อยกว่าเด็กไม่มีปัญหา ในด้านรายได้พบว่าครอบครัวเด็กที่มีปัญหามีรายได้น้อยกว่าครอบครัวเด็กไม่มีปัญหา และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาพบว่า บิดามารดาของเด็กที่มีปัญหามีความสัมพันธ์ขัดแย้งกันมากกว่าบิดามารดาของเด็กไม่มีปัญหา

วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและควบคุม กับความเชื่อเพื่อและวินัยทางสังคม พบว่าวัยรุ่นที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักมาก มีวินัยทางสังคมสูงกว่าวัยรุ่นที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักน้อย ส่วนในเรื่องการควบคุมตน วัยรุ่นที่ถูกควบคุมตนน้อยมีวินัยทางสังคมมากกว่าวัยรุ่นที่ถูกควบคุมตนมาก และวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมาก แต่ถูกควบคุมตนน้อยมีวินัยทางสังคมมากที่สุด แตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการรักน้อยแต่ถูกควบคุมมาก จะมีวินัยทางสังคมไม่น้อย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิก (2520) ศึกษาเรื่องจริยธรรมของเด็กไทย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักและแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์กับระดับจริยธรรมอย่างเชื่อมั่นได้ และผู้ถูกเลี้ยงดูแบบรักมากและให้เหตุผลมาก มีจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนผู้ที่ถูกหลงโทษทางจิตและแบบควบคุมน้อยนั้น ไม่ปรากฏจริยธรรมแตกต่างจากผู้ที่ถูกเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางกายและแบบควบคุม

บัณฑิตา ศักดิ์อุดม (2523) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและปล่อยปละละเลย แต่นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทั้งนี้ นักเรียนหญิงจะมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนชาย

วิภาหวัน มูลสถาน(2523) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง ของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กับจำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพการสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา และในด้านวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แต่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน อย่างไม่มีนัยยะสำคัญ และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยส่งผลต่อการพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองทางลบ

พงษ์เทพ มนัสตรง (2527) ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองตามการรับรู้ของตนเองในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผู้ปกครองมีการศึกษาระดับสูงมีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมด้านการมีวินัยในตนเองมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำ

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2527) ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการทำผิดกฎหมายของเยาวชน พบว่าเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่บิดามารดา มีการศึกษาต่ำ ส่วนใหญ่ไม่มีความปรองดองกันในครอบครัว คือ มีความรู้สึก ความคิดเห็นแตกต่าง ไม่ลงรอยกันมีการโกรธทะเลาะเบาะแว้งและไม่มีความอบอุ่นในครอบครัว

รัชติการ์ สุขเกษม (2529) ศึกษา การกระทำผิดวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาเขต 12 พบว่านักเรียนที่ทำผิดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีผู้ปกครองได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา และนักเรียนชายมีการกระทำผิดมากกว่านักเรียนหญิง

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2529) ศึกษาทัศนคติของปู่ย่าตายายและบิดามารดาที่มีต่อกันในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กและผลที่มีต่อลักษณะพฤติกรรมบางประการของเด็ก พบว่าพ่อแม่คือบุคคลสำคัญที่จะกำหนดวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว ผู้อาวุโสในครอบครัวไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดที่จะกำหนดหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญ แต่จะเป็นผู้ที่ให้อิสระเสรีแก่พ่อแม่ของเด็กที่จะอบรมบุตรหลาน โดยที่ปู่ย่าตายายเป็นเพียงผู้คอยช่วยเหลือ และเป็นที่ปรึกษาแก่พ่อแม่เท่านั้น ทั้งนี้พบว่าปัจจัยตัวแปรทางด้านการศึกษาของพ่อแม่และปู่ย่าตายาย มีผลต่อด้านการปรับตัวทางสังคมของเด็ก

ชัยณรงค์ หลายสุทธิสาร (2531) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง สภาพปัญหาส่วนตัว และสภาพแวดล้อมทางบ้านกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงจะมีความมีวินัยในตนเองสูง และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความอบอุ่น การใช้เหตุผลในการลงโทษ การให้ความยุติธรรม เอาใจใส่และการยอมรับฟังความคิดเห็น มีแนวโน้มจะมีวินัยในตนเองสูงซึ่งนักเรียนที่มีความรู้สึกตนเองมีค่าต่ำมักจะทำอะไรที่ผิดกฎระเบียบทางสังคมและขาดความรับผิดชอบ ทั้งเมื่อศึกษาตัวแปรด้านเพศ พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มความมีวินัยในตนเองสูงกว่าเพศชาย

กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์(2531) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา และมีทั้งบิดามารดา พบว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา และมีทั้งบิดามารดาเห็นด้วยกับวินัยในตนเองมากทุกด้าน ซึ่งทั้งนักเรียนนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา และมีทั้งบิดามารดาไม่มีความแตกต่างความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง

จะเห็นได้ว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนาการมีวินัยแก่เด็ก เพราะถือได้ว่าครอบครัวเป็นบุคคลใกล้ชิดที่มีความผูกพันกับเด็ก และเป็นสถาบันแรก ที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมการเรียนรู้และคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์แก่เด็ก โดยผ่านการสื่อสารในครอบครัว ในการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ และการที่เด็กได้จากการสังเกตการเลียนแบบจากคนในครอบครัว

2. พัฒนาการของเด็ก

เด็กมีพัฒนาการในช่วงอายุต่างๆในหลายๆด้านที่แตกต่างกัน ทั้งพัฒนาการทางกายและปัญญา ซึ่งมีพัฒนาการทางกาย พัฒนาการทางปัญญา พัฒนาการทางจริยธรรม รวมทั้งพัฒนาการทางบุคลิกภาพและทางสังคม เด็กในช่วงอายุ 6- 12 ปี นักจิตวิทยาพัฒนาการเรียกเด็กในวัยนี้ว่า เด็กวัยตอนกลาง ซึ่งเด็กในวัยนี้พัฒนาการทางด้านร่างกายจะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ช้าแต่สม่ำเสมอ พัฒนาการในช่วงวัยนี้ไม่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ ในระหว่างวัยนี้เด็กผู้หญิงจะโตเร็วกว่าเด็กผู้ชาย ในทางด้านพัฒนาการทางสังคมเป็นช่วงวัยของการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยรุ่น เด็กในวัยนี้จึงมีพัฒนาการด้าน “egocentric” ลดลง และเข้าร่วมกับกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ซึ่งทำให้เด็ก

เรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีใช้ในครอบครัว รู้จักเคารพกฎเกณฑ์ระเบียบ รู้จักมารยาททางสังคม ลดนิสัยความเป็นเด็ก แต่อาจยังแสดงออกกับที่บ้านอยู่เนื่องจากยังต้องการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง

2.1 พัฒนาการทางสติปัญญา หรือพัฒนาการทางความคิด (Intellectual Development)

วัยเด็กตอนกลางเป็นระยะเวลาที่เป็นการ วางรากฐานการศึกษา โดยมีความรู้พื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การพัฒนาทักษะที่ประณีตขึ้น เด็กที่พัฒนาสมวัยย่อมสามารถนับเลขย้อนหลังได้ ท่องสูตรคูณได้ รู้จักนาฬิกา ความสามารถใช้เหตุผล รู้จักใช้ความคิดหาเหตุและผล เด็กฉลาดบางคนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์ สามารถเข้าใจกฎระเบียบและคำสั่งดีขึ้น และเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสอนและฝึกระเบียบวินัย

2.2 พัฒนาการจริยธรรม (Moral Development)

วัยเด็กตอนนี้เป็นช่วงที่เหมาะสมที่จะสอนให้เด็กเรียนรู้ว่าพฤติกรรมถูกผิด - ดีชั่ว การสอนเด็กในวัยนี้สามารถสอนได้โดยเหตุผลได้แล้ว เพราะเด็กมีการพัฒนาความคิดเข้าใจเหตุผล

2.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพือาเจต์

พัฒนาการทางความคิดของพือาเจต์ จะมีพัฒนาไปเป็นชุดและเป็นขั้นตอน เมื่อเด็กพัฒนาถึงขั้นตอนหนึ่งก็จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง ความคิดในขั้นต้นจะเป็นฐานให้มีการพัฒนาการในขั้นต่อไปเป็นกระบวนการอันต่อเนื่อง ทุกคนจะผ่านขั้นตอนนี้เหมือนกัน ระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนจะต่างกันไปในเด็กแต่ละคน

ในการค้นคว้าทางจริยธรรมของพือาเจต์ เน้นเรื่องจรรยาวิพากษ์ (Moral judgment) ของเด็กอายุ 5- 13 ปี จากการสังเกตอย่างใกล้ชิดและสังเกตเป็นรายบุคคลเป็นจำนวนมาก และจากการสังเกตการเล่นลูกหินของเด็กอายุ 5 -13 ปี พือาเจต์พบว่าพฤติกรรมการเล่นของเด็กแตกต่างกันลำดับขั้น (อ้างถึงใน พรรรถทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2547) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเล่นเป็นลำดับ หรือเล่นตามความสามารถทางการเคลื่อนไหวของตน (individual หรือ motor) เด็กจะเล่นลูกหิน (marbles) ตามความสามารถของทักษะการเคลื่อนไหว หรือเล่นตามความต้องการของเขาเองตามลำดับ โดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ใดๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นตนเป็นใหญ่ (egocentric) ในขั้นนี้เด็กเริ่มยอมรับที่จะเล่นร่วมกับผู้อื่น เมื่อมีอายุได้ประมาณ 2-5 ปี แต่การเล่นร่วมกับคนอื่นนั้นไม่ได้หมายความว่าเล่นกับคนอื่นจริงๆ เด็กในวัยนี้ยังเล่นตามความต้องการของตนอยู่ มิได้ต้องการชนะผู้ใด หรือคิดหาหนทางใดๆ มาเล่นให้แตกต่างไปจากเดิม การเล่นจะเป็นไปในลักษณะตัวใครตัวมัน (play each one "on his own")

ขั้นที่ 3 ขั้นร่วมมือ (cooperation) ระยะเวลาเด็กจะมีอายุประมาณ 7-8 ปี ในวัยนี้เด็กเริ่มรู้จักที่จะเล่นเพื่อชนะ ฉะนั้นการเล่นในวัยนี้จึงเริ่มเล่นร่วมกับผู้อื่น แต่การเล่นยังมิได้ถือเป็นกฎเกณฑ์เป็นสิ่งสำคัญ การเล่นมักคำนึงถึงพรรคพวกมากกว่ากฎเกณฑ์

ขั้นที่ 4 ขั้นเล่นอย่างมีกฎเกณฑ์ (codification of rules) เด็กในวัยนี้ อายุประมาณ 11-12 ปี เด็กในวัยนี้เริ่มใช้กฎเกณฑ์ในการเล่นร่วมกัน เริ่มรู้จักปฏิบัติและรักษาไว้ซึ่งแตกต่างไปจากสามขั้นแรกโดยสิ้นเชิง

จากการศึกษาโดยวิธีสังเกตนี้ พือาเจต์ได้สรุปพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กน่าจะแบ่งได้เป็น 2 ขั้นใหญ่คือ

1. ระยะเวลาที่เด็กยึดกฎเกณฑ์จากผู้อื่น (heteronomous) ซึ่งมีอายุประมาณ 0-8 ปี เป็นระยะที่บิดา มารดา และผู้ใหญ่ที่มีอิทธิพลต่อเด็กในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างชัดเจน เด็กจะนับถือความถูกต้อง ความผิด ความดีความไม่ดีในลักษณะตายตัว (fixed rules) ถ้าทำผิดต้องได้รับโทษโดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจ หรือสาเหตุในการกระทำ

2. ระยะเวลาที่เด็กมีกฎเกณฑ์ของตนเอง (autonomous) เป็นระยะที่เด็กเริ่มพัฒนาการทางจริยธรรมขึ้นสู่ความคิดที่เป็นของตนเอง ให้เหตุผลโดยคำนึงถึงความยุติธรรม และพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วย ซึ่งพัฒนาการที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับสติปัญญาและอายุ

2.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้รับเอาแนวคิด พือาเจต์ (Piaget) ที่ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นสิ่งสำคัญมาขยายต่อ และทำการศึกษาระบบการปลูกฝังจริยธรรมตามทฤษฎีของ พือาเจต์ และ โคลเบอร์ก อธิบายไว้คล้ายๆกันว่าการที่เด็กจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงขึ้นได้นั้นองค์ประกอบที่จำเป็นก็คือ สติปัญญาและการคิด เพราะสติปัญญาจะทำให้เด็กสามารถจดจำพินิจพิเคราะห์เข้าใจกฎเกณฑ์ ข้อบัญญัติ หรือพฤติกรรม

ต่างๆอันเกี่ยวกับจริยธรรมได้ จากผลงานวิจัยต่างๆ ทางด้านการศึกษา เขาสรุปได้ว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นมีความซับซ้อน และมีช่วงพัฒนาการอันยาวนานทั้ง พือาเจต์ และ โคลเบอร์ก ต่างก็มองพัฒนาการทางจริยธรรมว่าเป็นผลผลิตของอิทธิพลร่วม ระหว่างการพัฒนาของสติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม สำหรับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก พิจารณาที่ความสามารถในการตัดสินใจ โดยใช้หลักการที่ถูกต้องเหมาะสม หลักการดังกล่าว เรียกว่า “การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม” แบ่งเป็น 3 ระดับ 6 ชั้น (อ้างถึงใน ศรีเวื่อน แก้วกังวาลย์, 2538) ดังนี้

ระดับ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional level) ระดับนี้บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของความดีเลว ถูกและผิด ซึ่งกำหนดไว้โดยผู้มีอำนาจเหนือตนแต่การตีความหมายข้อกำหนดเหล่านี้ จะคำนึงถึงในแง่ของสิ่งที่เกิดตามมาจากการกระทำ เช่น การลงโทษ การให้รางวัล การแลกเปลี่ยนสิ่งของมีค่า เป็นต้น หรือในแง่ของการยอมทำตาม เพราะเกรงกลัวอำนาจของผู้ที่กำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ นั้น บุคคลจะเลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดต่อผู้อื่นในระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น ได้แก่

ชั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ (Punishment and obedience orientation) เป็นหลักหรือเหตุผลของการกระทำเนื่องจากการต้องพึ่งพาและอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่หรือผู้ที่ใหญ่กว่าตน จำต้องเชื่อฟังยอมทำตามเพราะกลัวถูกลงโทษ คุณค่าของสิ่งที่เรียกว่าการกระทำที่ถูกต้อง หรือ ความดี คือสิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ หรือการยอมทำตามอำนาจอย่างไม่มีเงื่อนไข ในขั้นนี้จะพบมากในเด็กช่วงอายุ 7 ปี

ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน (Instrumental relativist orientation) เป็นหลักของการเห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลและสิ่งตอบแทนซึ่งถือเป็นการจูงใจที่ได้ผลดีกว่าการชูลงโทษ จะทำตามความพอใจของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม การกระทำที่ถือว่าถูกต้องจะต้องประกอบขึ้นด้วยการตอบสนองความต้องการของตนเองทางด้านวัตถุ และจะกระทำหรืองดกระทำสิ่งต่างๆ ไปตามผลประโยชน์ที่จะได้รับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะถูกมองในแง่ของการแลกเปลี่ยน การตอบแทนอย่างยุติธรรม และแบ่งปันอย่างเท่าเทียมกัน โดยตัดสินใจจากวิธีการมากกว่าการมองในแง่ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู หรือความยุติธรรม ในขั้นนี้จะพบมากในเด็กอายุตั้งแต่ 7-10 ปี

ระดับ 2 ระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (Conventional level) ในขั้นนี้บุคคลจะดำรงไว้ซึ่งความคาดหวังของครอบครัว กลุ่ม และเชื้อชาติของแต่ละบุคคล สิ่งที่ดีถือว่าเป็นความถูกต้อง คือ การทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยที่คนมีส่วนร่วมอยู่หรือทำตามกฎหมายและศาสนา โดยไม่คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในขณะนั้นและผลที่เกิดตามมา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับนี้จะมีทัศนคติที่ไม่เพียงแต่สอดคล้องกับความคาดหวังของบุคคลและกฎเกณฑ์ของสังคมเท่านั้น ยังมีความซื่อสัตย์และความพยายามที่จะสนับสนุนและดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์นั้นๆอีกด้วย ในระดับนี้บุคคลยังต้องการการควบคุมจากภายนอกอยู่ แต่ก็ยังนึกถึงจิตใจผู้อื่นด้วย สามารถแสดงบทบาทในสังคมได้ พบในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ส่วนมาก ในระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น ได้แก่

ชั้นที่ 3 หลักความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น (Interpersonal concordance of good boy-nice girl orientation) เป็นหลักการให้ความสำคัญแก่บุคคลอื่น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนของตน พฤติกรรมที่ดีคือพฤติกรรมที่ช่วยเหลือและเมตตาต่อผู้อื่น ทำตามความคิดเห็นและพอใจของกลุ่ม เพื่อให้เป็นที่ชอบพอและยอมรับของเพื่อนโดยไม่เป็นตัวของตัวเอง ทำตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไป และบุคคลที่ใกล้ชิด ในบทบาทต่างๆ สิ่งเรียกว่าความดี คือสิ่งสำคัญที่เป็นแรงจูงใจที่จะทำดีเพื่อแสดงให้เห็นได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และรวมถึงการพยายามที่จะดำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดี ความจริงใจ ความไว้วางใจ ความซื่อสัตย์ และความกตัญญู พบมากในวัยรุ่นตอนต้นอายุ 10-13 ปี

ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ซึ่งกำหนดตามกฎเกณฑ์ของสังคม (Law and order orientation) เป็นหลักของการเข้มงวดในการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตายตัวและดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ตามความต้องการของสังคม พฤติกรรมที่ถูกต้องประกอบด้วยการกระทำตามหน้าที่ของแต่ละบุคคล แสดงการนับถือ เชื้อพียง และดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคมสำหรับกลุ่มของตน ความถูกต้องจะขึ้นอยู่กับสังคมหรือสถาบัน พบมากในอายุ 13-16 ปี

ระดับ 3 ระดับจริยธรรมของตนเองหรือระดับมจริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์ (Postconventional, autonomous or principle level) เป็นระดับที่ตัดสินข้อขัดแย้งด้วยการนำมาคิดไตร่ตรองแล้วตัดสินใจด้วยตนเอง ตามแต่จะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน การยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมจะตั้งอยู่บนหลักพื้นฐานของจริยธรรมที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและเป็นพื้นฐานของกฎสังคม ในระดับนี้ค่อนข้างชัดเจนในการกำหนดค่านิยมของจริยธรรมและหลักการ

ที่มีความเที่ยงตรง และมีการประยุกต์กฎเกณฑ์ต่างๆของกลุ่มให้สอดคล้องกับหลักการของแต่ละบุคคล ในระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น ได้แก่

ชั้นที่ 5 หลักการมีเหตุการณ์เคารพตนเอง (Social-contract, legalistic orientation) เป็นหลักของการคำนึงถึงประโยชน์สุขของคนทั้งปวง ไม่วิตรอนสิทธิของผู้อื่น แนวโน้มของการกระทำที่ดี และถูกต้องจะถูกกำหนดให้เป็นไปตามสิทธิของแต่ละบุคคล ผสมผสานกับมาตรฐานที่ได้รับการตรวจสอบและการยอมรับจากสังคม โดยส่วนรวมแล้วบุคคลสามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความเคารพตนเอง เป็นตัวของตัวเอง สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเอง เช่น เกิดความภาคภูมิใจหรือเกิดความละอายใจโดยเกี่ยวข้องกับควบคุมจากภายนอกหรือบุคคลอื่น ในขั้นนี้อาจพบในวัยรุ่นตอนปลายบางคนและผู้ใหญ่

ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (Universal-ethical-principle orientation) เป็นจริยธรรมขั้นสูงสุดที่บุคคลจะมีเป็นของตนเอง พบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญา มีประสบการณ์และความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของตนเองของกลุ่มอื่น ยอมรับความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีสายตาและความคิดกว้างไปกว่าสังคมตน มีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจ สิ่งที่เป็นความดีคือ การเลือกหลักจริยธรรมของตนเองอย่างมีสติ มีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่ออุดมคติขั้นปลายเกี่ยวกับความยุติธรรมความเท่าเทียมกันของสิทธิมนุษยชน และการเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์แต่ละบุคคล มีหัวใจดีปะเป็นหลักประจำใจคือ มีความละอายต่อความชั่วและกลัวบาป

2.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

แบนดูราเชื่อว่าการสร้างค่านิยมและจริยธรรมของเด็กนั้น คือ การที่เด็กได้เรียนรู้ในลักษณะการลอกเลียนแบบ โดยเด็กจะสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมของคนที่อยู่ใกล้ชิด และบันทึกในความทรงจำ แล้วจึงถ่ายทอดลักษณะนั้นในลักษณะที่ใกล้เคียงกับความคิดรวบยอดการลอกเลียนเอกลักษณ์ (Identification) ของพรอยด์

จากการศึกษาของนักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมอาจสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมของมนุษย์ได้ดังนี้

1. พัฒนาการทางจริยธรรม คือ การที่มนุษย์พัฒนาพฤติกรรมและความรู้สึกให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดว่าดีงามและถูกต้อง มากกว่าจะเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของการคิดการเข้าใจทางปัญญา
2. ตัวเสริมแรงหรือแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นมีพื้นฐานมาจากความต้องการทางสรีระ หรือความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่จะได้รับการยอมรับหรือรางวัลจากสังคม
3. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรม
4. ปทัสถาน ของจริยธรรมเป็นมาตรฐานของจริยธรรมได้มาโดยการเรียนรู้จากวัฒนธรรมของสังคม
5. สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ได้แก่ ตัวเสริมแรงทางบวกและทางลบ ตัวแบบพฤติกรรมที่มีอิทธิพลเช่น บิดามารดา หรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อสังคมนั้นๆ

2.3 พัฒนาการทางสังคม (Social Development)

วัยเด็กตอนกลางจะมีสังคมที่กว้างกว่าวัยเด็กตอนต้น เด็กจะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรอบจากที่บ้าน เด็กวัยนี้คบเพื่อนร่วมวัยและผู้ใหญ่มากขึ้น การถ้อยตนเองเป็นใหญ่จะลดลง ทำให้เด็กสามารถรวมกลุ่มเล่นกับเพื่อนได้ดียิ่งขึ้น ความสามารถทางความคิดและพัฒนาการด้านศีลธรรมทำให้เด็กรวมเล่น เรียน และทำกิจกรรมในกลุ่มได้ดี เด็กชายจะชอบกิจกรรมที่มีโอกาสเคลื่อนไหวทั้งตัว ส่วนเด็กผู้หญิงชอบกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้กำลัง

สิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กปรับตัวทางสังคมได้ดี คือสถานที่ที่เด็กเล่น บทบาทของครู และประสบการณ์ที่บ้าน ซึ่งพ่อแม่ที่แสดงความรักและยอมรับเด็ก ไม่ละเลยที่จะสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็ก เด็กเติบโตในครอบครัวที่มีบรรยากาศอบอุ่นเป็นมิตร จะทำให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี แต่ถ้าพ่อแม่รักและห่วงลูกมากเกินไป ก็อาจทำให้เด็กมีปัญหาในการเข้ากลุ่ม

2.4 พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional Development)

เด็กในวัยนี้สามารถใช้เหตุผลของเด็กพัฒนามากขึ้น มีความรู้สึกสงสารและเห็นอกเห็นใจ เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่น รวมทั้งสัตว์เลี้ยงด้วย ถ้าเด็กไม่มีโอกาสในการแสดงออกทางอารมณ์ ไม่ได้รับการรับรู้ และถูกเก็บกดเอาไว้มากเกินไป เด็กจะรู้สึกแค้นเคียด อาจนำไปสู่

ความเจ็บป่วยทางกายที่เนื่องมาจากทางอารมณ์ได้ หรือรู้สึกผิดจนทำร้ายตนเองและผู้อื่นได้ เด็กในวัยนี้มีความพร้อมที่จะรับรู้เรื่องราวอารมณ์ ควบคุมอารมณ์และปลดปล่อยอารมณ์ของเขาออกมา

เด็กในอายุ 10 ปี เป็นวัยที่อ่านหนังสือได้ง่าย ไม่ทำในสิ่งที่พ่อแม่ไม่ชอบรักพ่อแม่ กังวลใจในความเจ็บป่วยของพ่อแม่ และสมาชิกในครอบครัว

2.5 พัฒนาการทางร่างกาย(Physical Development)

พัฒนาการของเด็กวัยนี้จะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ซ้ำๆแต่สม่ำเสมอ พัฒนาการในวัยนี้ไม่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ ในระยะนี้เด็กผู้หญิงจะโตเร็วกว่าเด็กผู้ชาย ในด้านความสูงและน้ำหนัก และยังคงเป็นเช่นนี้อยู่จนถึงวัยรุ่นตอนปลาย ร่างกายของโตช้ากว่าวัยว่ะเหล่านั้น พันแท่ขึ้นแทนพื้นน้ำนม เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพลังงานมาก จึงไม่ค่อยอยู่นิ่ง ชอบทำกิจกรรมและทำอย่างรวดเร็ว ไม่ค่อยมีความระมัดระวังมากนัก ทำให้ประสบอุบัติเหตุได้ง่าย ในด้านการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อใหญ่ น้อย และประสานสัมผัสละเอียดอ่อนดีขึ้นมาก การพัฒนาทางสติปัญญาที่ต้องใช้วัยว่ะประเภทนี้เป็นสื่อจึงทำได้แล้ว เด็กสามารถเล่นเกมที่ซับซ้อนและทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้

จะเห็นได้ว่าเด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นลำดับขั้นการเจริญเติบโต เด็กจะเรียนรู้กลไกทางสังคม โดยผ่านสิ่งแวดล้อม โรงเรียน และอิทธิพลจากบุคคลอื่น แต่อย่างไรก็ตามบิดามารดายังมีความสำคัญในการดูแล อบรมสั่งสอน ตักเตือนและให้การสนับสนุนแก่เด็ก เพื่อสร้างความมั่นใจและให้เด็กมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ ซึ่งเด็กประถมศึกษาปีที่ 5 หรือมีอายุในช่วงอายุ 10-11 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางร่างกายในด้านการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อใหญ่ น้อย และประสานสัมผัสละเอียดอ่อนดีขึ้นมาก การพัฒนาทางสติปัญญาที่ต้องใช้วัยว่ะประเภทนี้เป็นสื่อจึงทำได้แล้ว และในตามหลักของเพียร์อาเจต์ แล้วในช่วงวัยนี้จะเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นวัยที่ชอบเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่ เริ่มมีความเป็นตัวของตัวเอง แม้จะเริ่มติดเพื่อนแต่ขณะเดียวกันก็ยังติดผู้ปกครอง ดังนั้น เด็กในช่วงวัยนี้จึงเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมสำหรับการศึกษา รวมทั้งเป็นวัยที่จะจดจำสิ่งที่ตนเรียนรู้ เมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่นก็จะมีฐานในการดำรงตนอยู่ในสังคมได้ และพัฒนาตนเองจากความมีระเบียบวินัยของตนเอง

3. แนวคิดและงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาวินัย

3.1 ความหมายของวินัย

วินัยเป็นระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ที่จำเป็นของการอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้เกิดแนวทางการปฏิบัติตน ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ กติกาทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสงบสุขในสังคม อันนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ

ในที่นี้ได้มีผู้ให้ความหมายของวินัยไว้ต่างๆ ดังนี้

คิงเบอร์รี่(1957) ให้ความหมายของวินัย หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมของบุคคลอาจทำได้ 2 วิธี คือ

1. โดยทางกฎข้อบังคับ คำสั่ง และบังคับโดยการใช้การลงโทษเป็นเครื่องหนุนหลัง
2. โดยทางการสั่งสอน การฝึกอบรม และประสบการณ์ด้านความรับผิดชอบ

โคร์วและโคร์ว (1962) ได้ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง การช่วยเหลือให้เด็กได้พัฒนาเกี่ยวกับความมีวินัยแห่งตน คือ มิได้มุ่งเพียงแต่จะให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่างๆ เท่านั้น แต่มุ่งให้เด็กได้มีการพัฒนาในการควบคุมตนเอง

เฮช บี อิงลิช และเอ ซี อิงลิช (H.B. English and A.C. English, 1968) บรรณาธิการของพจนานุกรม “A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytical Terms” ได้ให้ความหมายของวินัย หมายถึง การควบคุมที่ดำเนินการโดยมีผู้มีอำนาจเหนือกว่า และมีการลงโทษถ้าทำผิด

เจมส์ เดรเวอร์ (James Drever, 1972) บรรณาธิการของพจนานุกรม “Dictionary of Psychology” ได้ให้ความหมายของวินัย หมายถึง การควบคุมการกระทำไม่ว่าจะเป็นการบังคับบัญชาจากภายนอกหรือโดยตนเอง

คาร์เตอร์วี กูด (Carter V. Good, 1973) บรรณาธิการ “Dictionary of Education” ได้ให้ความหมายวินัย หมายถึง กระบวนการหรือผลของการควบคุมหรือการบังคับความต้องการ แรงกระตุ้น และเชื้อถือได้

แมกกินสัน (1977) อธิบายคำว่า Discipline มาจากคำว่า Disciple แปลว่า Follower (ผู้ปฏิบัติตาม) ดังนั้นวินัย จะมีความหมายตามแต่จะมองในแง่ใด ซึ่งแตกต่างกัน 3 ประการคือ

1. ในลักษณะที่เป็นการควบคุมตนเอง (Self-Control) การมองวินัยในแง่นี้มุ่งไปยังการพัฒนาตนเอง เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการซึ่งอาจเรียกว่า วินัยในตนเอง (Self-Discipline)

2. ในลักษณะที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้มีพฤติกรรมอันเป็นระเบียบ (Condition for Orderly Behavior) การมองวินัยในแง่นี้มุ่งไปที่การควบคุมคนในองค์การให้มีความเป็นระเบียบในพฤติกรรม โดยใช้วิธีการสร้างเงื่อนไขชักนำต่างๆ เช่นสร้างขวัญและสามัคคี เป็นต้น

3. ในลักษณะที่เป็นกระบวนการทางนิติธรรม (Judicial due Process) การมองวินัยซึ่งจะมีการออกกฎหรือระเบียบกำหนดการอันพึงปฏิบัติ และห้ามไม่ให้ปฏิบัติ กำหนดโทษของการผิด และการกำหนดการเพื่อลงโทษผู้กระทำผิด

เฮอร์ลิค (1984) ได้ให้ความเห็นว่า วินัย หรือ ระเบียบวินัย คือ พฤติกรรมที่อยู่ในกฎระเบียบและต้องปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ บิดา มารดาและบรรทัดฐานของสังคมที่อาศัยอยู่เป็นผู้วางกฎเกณฑ์นี้เพื่อเป็นแนวทางในชีวิตที่จะให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีประโยชน์และมีความสุข ความมีระเบียบวินัยจะเกิดขึ้นเองจากภายในคือ เกิดจากความมีวินัยในตนเองและการควบคุมตนเองและเฮอร์ลิคได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวินัยว่า เป็นการสร้างพฤติกรรมในการทำตามกฎที่กำหนดไว้โดยกลุ่มของวัฒนธรรมตามเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ทั้งไม่มีรูปแบบวัฒนธรรมลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือรูปแบบรวมทั้งหมดในวิธีการฝึกวินัยให้แก่เด็ก ดังนั้นวิธีฝึกวินัยของเด็กในวัฒนธรรมกลุ่มหนึ่งๆ นั้นจะแปรผันไปอย่างกว้างขวางมากถึงแม้จะมีวัตถุประสงค์เดียวกันก็ตาม คือ การสอนให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นไปตามมาตรฐานของสังคมตามบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคน

ม.ล. ปิ่น มาลากุล (2485) ให้ความหมายของวินัยไว้ 3 ความหมายคือ

1. การเชื่อฟังครู อาจารย์ ตลอดจนคำสั่งของโรงเรียน
2. การทำตามระเบียบที่กำหนดไว้
3. การปฏิบัติตามสิ่งที่คิดว่าสมควรจะกระทำ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้เป็นระเบียบหรือกฎเกณฑ์ก็ตาม

พ.อ.ปิ่น มุกกันต์ (2505) ให้ความหมายวินัย หมายถึง วินัยเป็นแบบของคนทุกคนที่ฟอร์มตัวอยู่ในวินัยแล้วเป็นคนดีทั้งนั้น ถ้ามาบั้นหลอมเป็นพระพุทธรูปแล้ว ก็กลายเป็นของดีที่ทุกคนเคารพกราบไหว้ คนเราก็มีแบบ แบบของคนเรียกว่า วินัย วินัยจึงเป็นแบบที่หลอมคนให้เป็นคนดี

สุชาและสุรางค์ จันแอม (2515) ได้ให้ความหมายของวินัย หมายถึง การรู้จักปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดกฎเกณฑ์ซึ่งกลุ่มได้ตกลงกันตั้งขึ้นสำหรับสมาชิกปฏิบัติเพื่อช่วยให้สังคมนั้นๆ อยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นมีความสุขและความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกอบรมให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง

สุโท เจริญสุข(2520) ได้ให้ความหมายวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่อยู่ในการควบคุมอันก่อให้เกิดผลดีและความก้าวหน้าทั้งมวล พฤติกรรมอันอยู่ในการควบคุมนี้ รวมถึงการควบคุมตนเองด้วย

ชม ภูมิภาค (2525) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังความมีระเบียบวินัย ต้องให้ได้ทั้งหลักการและการปฏิบัติ โดยมีหลักการเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย ดังนี้

1. ความมีวินัยช่วยให้ประหยัดเวลา และทำให้งานสำเร็จด้วยความเรียบร้อย
2. ผู้มีวินัยในตนเองต้องมีความตรงต่อเวลา และหน้าที่
3. การมีวินัยในตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้
4. การมีวินัยทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
5. การขาดระเบียบวินัย ทำให้เป็นผลเสียแก่งานและตนเอง

และนอกจากนั้นยังต้องมีความรู้ความสามารถในสิ่งต่อไปนี้ คือรู้จักลักษณะและคุณค่าของความมีวินัย ปฏิบัติตนเป็นนิสัยและวินัยในตนเอง รู้จักปรับปรุงและแก้ไขนิสัยที่บกพร่องของตนเอง ตลอดจนสามารถบอกประโยชน์ของความมีวินัยได้

สนั่น สุมิตร(2527) ได้ให้ความหมายวินัย คือ ระเบียบปฏิบัติตามแนวความคิดของชนกลุ่มต่างๆ วินัยคือ ระเบียบปฏิบัติของชนกลุ่มต่างๆ เพื่อจุดประสงค์ในการฝึกนิสัย วินัยคือ ระเบียบปฏิบัติเพื่อความร่วมมือเป็นสุขของชนกลุ่มต่างๆ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537) ได้สรุปความหมายของวินัยตามความหมายในสังคมไทยได้เป็น 2 ทาง คือ

1. ความหมายในทางรูปธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติหรือแบบสำหรับคนในองค์การในหมู่เหล่า ในวงการแต่ละแห่ง ซึ่งเราเรียกข้อปฏิบัติหรือแบบที่กำหนดไว้ที่มุ่งหวังสำหรับคนในวงการนั้นว่า วินัย เช่น ในวงการทหารมีวินัยทหารเป็นข้อๆ หรือแบบของทหาร ในวงการข้าราชการครู มีวินัยข้าราชการครู เป็นข้อปฏิบัติหรือแบบของข้าราชการครู

2. ความหมายในทางนามธรรม หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นการยอมรับหรือปฏิบัติตามการนำหรือการบังคับบัญชา หรือมีระเบียบหรืออยู่ในแบบแผนการควบคุมตนเอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน(2538) ให้ความหมายวินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ปฏิบัติ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2538) กล่าวว่า วินัยเป็นการบัญญัติของมนุษย์เป็นการจัดตั้งการสมมติ ได้แก่ การจัดระเบียบความเป็นอยู่และการจัดระเบียบสังคมซึ่งแยกเป็นความหมาย 3 อย่างคือ

1. การจัดระเบียบระบบ ก็เรียกว่า วินัย
2. ตัวระเบียบระบบ ก็เรียกว่า วินัย
3. การฝึกคนให้อยู่ในระบบระเบียบ ก็เรียกว่า วินัย

นอกจากนี้วินัยที่แท้ในความหมายกว้าง คือ ระบบระเบียบทั้งหมดของชีวิตและสังคมมนุษย์นั้น จะตั้งอยู่ได้ดีเป็นผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยความเข้าใจพื้นฐานที่กล่าวแล้ว คือต้องมองวินัยโยงลงไปถึงธรรม หรือโยงวินัยกับธรรมเข้าด้วยกันได้เป็นเบื้องต้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540) กล่าวว่า ความมีวินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม

กรมวิชาการ (2541) ให้ความหมายว่า ความมีวินัย คือคุณลักษณะของจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคมเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวม พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย

1. สนใจใฝ่รู้	2. ควบคุมตนเอง
3. รับผิดชอบ	4. มีเหตุผล
5. ขยัน	6. ตรงต่อเวลา
7. เชื้อมั่นในตนเอง	8. อุดทน
9. เป็นผู้นำ	10. ความร่วมมือ
11. การรับฟัง เคารพความคิดเห็นผู้อื่น	12. การเคารพสิทธิของผู้อื่น
13. การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง	14. การทำตามข้อตกลง

15. ความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น   16. การมีวินัยในการเรียนรู้

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ได้สรุปความหมายของวินัยและการเกิดวินัย จากการสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทยไว้ว่า

วินัยหมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติเพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

ความมีวินัย หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

3.2 ประเภทของวินัย

มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แบ่งประเภทของวินัย ดังนี้

สมควน อภัยพันธุ์ (2507) ได้กล่าวว่าวินัยเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. เกิดจากการมีอำนาจภายนอกบังคับ เช่นนักเรียน ไม่ทุจริต เพราะกลัวครูจับได้ หรือผู้ร้ายไม่กล้าขโมยเพราะเห็นตำรวจยืนอยู่ เป็นต้น

2. เกิดจากการมีจิตใจรู้สึกผิดชอบชั่วดี ไม่กระทำความผิดวินัย เพราะบังคับใจตนเองได้

นั่นคือ แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วินัยในตนเอง หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการควบคุมความประพฤติโดยตนเอง เป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกกว่าดี

2. วินัยในหมู่คณะ หมายถึง การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

สุรางค์ จันเอม(2518) ได้กล่าวถึงประเภทวินัย 2 ประเภท คือ

1. วินัยในตนเอง (Self-Discipline) หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่ปฏิบัติเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม ถ้านักเรียนมีวินัยในตนเองแล้ว ก็จะลดปัญหาในด้านการปกครองนักเรียนได้อย่างมาก

2. วินัยส่วนรวม หรือวินัยสำหรับหมู่คณะ (External Authority Discipline) หมายถึง วินัยที่ออกมาจากอำนาจภายนอกเพื่อบังคับให้ส่วนรวมปฏิบัติตามให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ขึ้น วินัยส่วนรวมนี้จะต้องตั้งกฎเกณฑ์เป็นแนวทางกลางๆให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตามได้ เช่น วินัยในการแต่งกายและวินัยในเรื่องความเคารพ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ได้สรุปความหมายของวินัยและการเกิดวินัย จากการสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทยไว้ว่า

ความมีวินัยเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. วินัยที่เกิดจากสังคมภายนอก หรือบุคคลอื่นเป็นผู้ควบคุมให้มีวินัย เป็นการกระทำตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยได้รับการแนะนำ ชี้แนะ บอกกล่าว สั่ง หรือบังคับ เพื่อให้ปฏิบัติตามอย่างถูกต้องเหมาะสมในสังคม การแนะนำบอกกล่าวอย่างมีเหตุผลช่วยให้เกิดการปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ นำไปสู่ความเคยชินที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของจริยธรรมที่จะนำไปสู่การมีวินัยในตนเอง เรียกว่า “วินัยภายนอก”

2. วินัยที่เกิดจากบุคคลผู้นั้นเองเป็นผู้ควบคุมให้เกิดวินัย เป็นการตัดสินใจและเลือกกระทำด้วยความสมัครใจของตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากความเคยชินที่มีความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ หรือจริยธรรมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อแก้ปัญหาของส่วนรวม ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

3.3 การสร้างและพัฒนาวินัย

สังคมใดมีผู้มีระเบียบวินัยสูง สังคมนั้นย่อมสงบสุขและเจริญก้าวหน้า ดังนั้นการปลูกฝังและพัฒนาการมีวินัย จึงต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก และต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันต่างๆแวดล้อมตัวเด็กเพื่อเป็นการกระตุ้นหรือพัฒนาการมีวินัยในเด็ก เพื่อที่จะได้เป็นทรัพยากรของชาติในการพัฒนาประเทศ โดยมีคุณธรรมเป็นฐานควบคู่กับความเก่ง และความสามารถในตนเอง

พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต) (2538) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างวินัยไว้ว่า

1. สร้างวินัยด้วยการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน คือ ทำให้เป็นไปตามธรรมชาติ หรือสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์นั่นเอง หมายความว่า มนุษย์ที่ดำเนินชีวิตโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับตามความเคยชิน ที่เราเป็นอยู่ทุกวันนี้ เมื่อพบเห็นอะไรแล้ว จะปฏิบัติกรอะไรอย่างไร เราทำไปตามความเคยชินเป็นส่วนใหญ่ หลักการนั้นใช้ได้ดีกับเด็กเพราะเพิ่งเข้าสู่โลก ยังไม่มีพฤติกรรมเคยชิน ฉะนั้นตัวแบบจึงมาจากพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่มีวินัยดี ก็หวังว่าลูกจะมีวินัยดีด้วย

2. ใช้วินัยที่ลงตัวแล้ว คือวัฒนธรรมมาช่วย เพราะวัฒนธรรมเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่สร้างวินัยแบบพฤติกรรมเคยชิน เช่น พ่อแม่พาเด็กไปสถานที่ที่ต้องให้บริการแก่คนจำนวนมาก พ่อแม่เข้าแถวรอคิว เด็กก็ไปเข้าแถวด้วย ต่อไปครั้งที่ 2 เด็กก็เข้าแถว ต่อไปครั้งที่ 3 ก็เข้าแถว จากนั้นเด็กก็เข้าแถวเองโดยไม่ต้องตั้งใจฝึก ไม่ต้องไปสอน วัฒนธรรมเข้าแถวก็มีมาเองจากการถ่ายทอดตามความเคยชิน วินัยก็จะกลายเป็นวิถีชีวิต

3. สร้างวินัยให้ได้ผลด้วยระบบสัมพันธ์ขององค์รวม การฝึกวินัยให้ได้ผลดีต้องอาศัยระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการกันด้วย การฝึกฝนจึงต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. ด้านพฤติกรรม ถ้าเขามีพฤติกรรมที่ดีด้วยความเคยชินก็ดีแล้ว
2. ด้านจิตใจ ถ้าเขามีความพอใจ หรือความสุขในการทำพฤติกรรมนั้น ความมั่นคงของพฤติกรรมก็จะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นทางด้านจิตใจ จะต้องคอยดูว่าทำอย่างไร จะให้เขาตั้งอยู่ในวินัยด้วยความสุข ความพึงพอใจ
3. ด้านปัญญา ถ้าเขามีความรู้ความเข้าใจเหตุผล มองเห็นคุณค่ามองเห็นประโยชน์ของการกระทำหรือพฤติกรรมนั้น ความรู้ความเข้าใจนั้นก็มาหนุนองค์ประกอบฝ่ายจิตใจ ทำให้เขายังมีความพึงพอใจและมีความสุขในการปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้นยิ่งขึ้นไปอีก

4. สร้างวินัยโดยใช้ปัจจัยอื่นช่วยเสริม ความเป็นกัลยาณมิตรเป็นตัวเสริมในการสร้างวินัยจากพฤติกรรมที่เคยชินได้โดยทำหน้าที่หนุนองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ

1. เป็นต้นแบบที่ดีของพฤติกรรม (ศีล)
2. มีความรัก ทำให้เกิดความอบอุ่น ความเป็นกันเอง พร้อมทั้งศรัทธาและความสุข (จิตใจ)
3. กัลยาณมิตร รู้เหตุรู้ผล สามารถบอกได้ว่าทำอย่างนั้นแล้วมีผลอย่างไร ทำให้เด็กเข้าใจเหตุผล และคุณค่าในสิ่งที่ทำ (ปัญญา)

5. สร้างวินัยด้วยแรงหนุนของสภาพจิตใจ คือ การตั้งเป็นอุดมคติในจิตใจ ทำให้ใจมีความฝักใฝ่มุ่งมั่นอย่างแรง เช่น ชนชาติหนึ่งตั้งเป้าหมายใฝ่ฝันว่า ชาติเราจะต้องยิ่งใหญ่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก เป็นชาติที่มีวินัยเพื่อให้ชาติของเรายิ่งใหญ่ ขอให้คนเราปฏิบัติอย่างนี้ๆด้วย ความที่มีเป้าหมายอย่างแรง เป็นอุดมคติ ใฝ่ตั้งใจจริงอย่างนี้ ก็ให้คนปฏิบัติตามวินัยได้

6. สร้างวินัยโดยใช้กฎเกณฑ์บังคับ โดยมีการลงโทษวิธีนี้ก็สร้างวินัยได้แต่เป็นวิธีที่ไม่ดีและไม่ถูกต้องไม่เข้ากับหลักธรรม เป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง คือไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของกฎธรรมชาติดังนั้น การกดหรือบีบบังคับนี้ ถ้าอำนาจยังอยู่ที่อยู่ได้ แต่พออำนาจที่กดบีบหมดไปเมื่อไหร่ คนก็จะละเมิดวินัย

ก่อน สวัสดิภาพนิชย์(2519) กล่าวไว้ว่า บุคคลและสถาบันแรกที่มีส่วนในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองแก่เด็กและเยาวชนคือ บิดามารดาและญาติพี่น้องภายในครอบครัวเดียวกัน ต่อมาเมื่อเด็กเติบโตเข้าโรงเรียนก็จะมีครู และเพื่อนๆซึ่งมีพฤติกรรมต่างๆกัน ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น และยังมีการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทางสังคมต่างๆเช่น สื่อมวลชนจะเห็นได้ว่าหน่วยของสถาบันทางสังคมทั้งหลายได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชนต่างๆ เป็นต้น เป็นสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นๆได้ใกล้ชิดด้วย จนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางสังคม หรือการมีวินัยในตนเองของบุคคลนั้นเอง ที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างมีจริยธรรม

คำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524) ได้กล่าวถึงสถาบันหรือบุคคลที่มีส่วนในการพัฒนามีวินัยแก่เด็กและเยาวชน สรุปได้ดังนี้คือ

1. บิดามารดา บ้าน หรือ สถาบันครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่ทำหน้าที่ปลูกฝัง และหล่อหลอมตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรม และจริยธรรมรวมทั้งระเบียบวินัยแก่สมาชิกในครอบครัว และยังต้องทำหน้าที่นี้ต่อ แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับต่างๆแล้วก็ตาม

2. ญาติผู้ใหญ่ และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและหล่อหลอมจริยธรรมด้านต่างๆ ให้แก่เด็กในครอบครัวเช่นกัน โดยปกติเด็กจะเรียนรู้ เจตคติเชิงจริยธรรมจากผู้ใหญ่ด้วยการสังเกตและเลียนแบบมากกว่าที่จะได้จากการฟังคำสอนของผู้ใหญ่โดยตรง ดังนั้นถ้าหากผู้ใหญ่เป็นผู้มีลักษณะเด่นเป็นที่ยกย่องบูชาแก่เด็กมาก เด็กก็จะมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่มากขึ้น

3. เพื่อนๆของเด็ก เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่านิยมทางจริยธรรมด้านต่างๆ เช่นกัน เพราะเด็กโดยเฉพาะวัยรุ่น เวลาจะทำอะไรก็มักจะคล้อยตามเพื่อนๆ การเรียนรู้พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก มิใช่จากการรับจากเพื่อนแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ยังได้มาจากการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

4. พระสงฆ์ หรือผู้นำทางจริยธรรมและคุณธรรมในท้องถิ่นที่เด็กอยู่ ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของผู้ใหญ่ในสังคมนั้น และได้รับมอบให้เป็นผู้อบรมสั่งสอนด้านจริยธรรมแก่เด็กและผู้ใหญ่ การปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ หรือผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่นนั้น จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังจริยธรรมด้านต่างๆให้แก่เด็กในท้องถิ่นนั้นด้วย

5. สื่อมวลชนทุกรูปแบบในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝัง หรือเปลี่ยนแปลงเจตคติตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมเด็ก โดยเฉพาะด้านการมีวินัย สื่อมวลชนถือเป็นเครื่องปลูกฝังจริยธรรมด้านต่างๆให้แก่เด็กทุกเพศทุกวัย

6. โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งจะรวมการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาการบริหาร และการให้บริการต่างๆในสถานศึกษา การเป็นตัวอย่างอันดีงามของครูอาจารย์ การเรียนการสอนวิชาต่างๆตามหลักสูตร การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับจริยศึกษาคือ วิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่างๆในสถานศึกษา ฯลฯ ก็มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมที่ดีแก่เด็ก

3.4 คุณลักษณะของวินัย

กฤษณา กิจขยัน (2517) ได้สรุปคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้มีวินัยในตนเองไว้ดังนี้คือ

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื้อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล
8. กล้าคิด กล้าพูดและกล้าทำ
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

วิภาหวัน มูลสถาน (2523) ได้สรุปความมีวินัยในตนเองควรมีลักษณะและพฤติกรรมดังนี้

1. เชื้อมั่นในตนเอง
2. มีความรับผิดชอบ
3. มีความตั้งใจจริง
4. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
5. มีเหตุผล
6. เคารพสิทธิของผู้อื่น
7. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
8. มีความอดทน
9. มีความเชื่ออำนาจภายใน ตนเอง
10. มีลักษณะมุ่งอนาคต

วิวัฒน์ อัครวานิชย์ (2523) ได้สรุปความมีวินัยในตนเองคือผู้รู้ตัวตลอดเวลาในการแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่อไปนี้

1. มีความเป็นผู้นำ
2. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
3. มีความอดทน
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
6. มีความเห็นใจ ไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
7. มีความเชื่อมั่นในอำนาจภายในตนเอง
8. ปฏิบัติตามระเบียบที่สังคมวางไว้

บัณฑิตา ศักดิ์อุดม (2523) ได้สรุปคุณลักษณะของการมีระเบียบวินัยดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริงและใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล
8. กล่าวคิด กล่าวทำ และกล่าวพูด
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

สุพัตรา เทียนอุดม(2535)ได้สรุปคุณลักษณะของการมีระเบียบวินัยดังนี้

1. การตั้งใจทำงาน
2. การเคารพสิทธิของผู้อื่น
3. การตรงต่อเวลา
4. การปฏิบัติตามระเบียบของสังคม

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ (2539) ได้สรุปพฤติกรรมที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัย โดยให้สำคัญมากที่สุดเรียงตามลำดับ 3 อันดับ ดังนี้

1. การเคารพในสิทธิของผู้อื่น
2. การทำตามข้อตกลง
3. ความมีเหตุผล

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ (2550) ได้สรุปตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม 5 ประการของโรงเรียนที่ใช้ในการประกอบกรวดการประเมินผลเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติสำหรับโรงเรียน ในด้านความมีระเบียบ วินัย คือ

1. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน
2. แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยและกฎระเบียบของโรงเรียน
3. เข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงตามเวลาที่กำหนด
4. เข้าห้องเรียนตามเวลาที่กำหนด
5. รักษาความสะอาดของห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน

จากที่มีผู้ทรงคุณ นักวิชาการ นักวิจัยได้ให้คุณลักษณะของวินัยต่างๆจึงได้นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา ทั้งนี้คุณลักษณะที่จะใช้เป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมการมีวินัยของเด็กจะนำมาจากการรวบรวมและคัดกรองข้อมูลการทำวิจัยนำร่อง

3.5 ความสำคัญและคุณค่าของวินัย

นวลศิริ เปาโลहितย์ และคนอื่นๆ (2515) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายนั้น มิใช่การควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่ต้องการ ความมุ่งหมายที่แท้จริงคือเพื่อให้เด็กเกิดความต้องการที่จะทำสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยตนเองมิใช่จากสิ่งแวดล้อม หรือจากการบังคับของบุคคลใกล้เคียง วินัยที่ดีเป็นลักษณะที่เกิดจากแรงผลักดันภายในตัวเด็กเองมากกว่าแรงบังคับจากภายนอก และเมื่อใดที่เด็กได้พัฒนาดังกล่าว เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เด็กจะไม่มี ความขัดแย้งในตนเองและพฤติกรรมจะเป็นแบบเดียวกันไม่ว่าต่อหน้าและลับหลัง

สนั่น สุมิตร (2520) กล่าวไว้ว่า การฝึกวินัยโดยมีจุดประสงค์ให้มีนิสัยประจำที่ดี คือมีความเคารพ มีมารยาทและความประพฤติอันดีงาม มีความเห็นอกเห็นใจ มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งถ้ามีนิสัยที่ดีได้ ความมั่นคงปลอดภัยและความรุ่งเรืองของชาติก็จะมีปัญหาทั้งในปัจจุบันและในอนาคต รวมทั้งคุณค่าของการมีวินัยจะทำให้ผู้รักษาเป็นคนดีเป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสียและวินัยยังเป็นเครื่องวัดความดีของคนว่าดีหรือเลว ดีมาก ดีน้อยได้

สุชาและสุรางค์ จันเอม (2521) กล่าวถึงคุณค่า และประโยชน์ของการมีวินัยว่า

- ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
- ช่วยสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ
- ช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้ตนเอง
- ช่วยให้ครูและนักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน
- ช่วยส่งเสริมหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) ได้อธิบายถึงความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

1. ด้านครอบครัว การมีวินัยจะทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ซึ่งเมื่อเด็กเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีวินัย เด็กย่อมเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่จะเรียนรู้และปรับตัวต่อสิ่งใหม่ๆ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมร่วมกัน เช่น ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ การเคารพไม่ล่วงเกินสิทธิ์ของผู้อื่น การปฏิบัติตามแบบแผนของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในการรักษาเวลาและวินัยในความซื่อสัตย์เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ให้ได้รับการยอมรับน่าเชื่อถือ และมีการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว

4. ด้านการเมือง การที่ประชาชนในสังคมไทยมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตน และตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในการปกครองแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้การพัฒนาการเมืองของประเทศเป็นไปได้ง่าย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระเบียบวินัยว่า เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญทางบุคลิกภาพของเด็ก ทั้งนี้เพราะผู้มีวินัยในตนเองจะรู้จักกาลเทศะสนใจ และเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และเมื่อใดก็ตามที่เด็กได้พัฒนาลักษณะดังกล่าว เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับทั้งต่อหน้าและลับหลัง

สรุปได้ว่า ระเบียบวินัยมีความสำคัญที่ผู้มีวินัยจะทำให้ตนเองเกิดความเจริญและสังคม ประเทศชาติพัฒนา ทั้งนี้การเริ่มต้นจากการฝึกวินัยในเด็กจะทำให้เด็กเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง เต็มที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

3.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัย

วิวัฒน์ อิศวณิช (2523) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนหญิงมีวินัยและความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัดมีวินัยสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพฯ แต่ในด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

ดวงใจ เนตรโรจน์ (2527) ศึกษาการสร้างแบบวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดบุคลิกภาพด้านต่างๆที่ คาดว่าเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญของผู้ที่มีวินัยในตนเอง การมีความตั้งใจ การมีความอดทน และการมีลักษณะความเป็นผู้นำ และการมีความซื่อสัตย์

สุพัตร เทียนอุดม (2535) การพัฒนาแบบวัดความมีระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เครื่องมือประกอบด้วย แบบวัดเชิงสถานการณ์ แบบประเมินตนเอง และแบบสังเกตพฤติกรรมโดยเพื่อน ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง พบว่าแบบวัดเชิงสถานการณ์มีความตรงตามเนื้อหา มีความตรงตามโครงสร้างที่ได้จากการวัดตัวประกอบ ได้ตัวประกอบสำคัญ การมีระเบียบวินัย 6 ตัวประกอบ แบบประเมินตนเองมีความตรงตามเนื้อหา และแบบสังเกตพฤติกรรม มีความตรงตามเนื้อหาทั้ง 3 ฉบับ แบบวัดทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กันเป็นรายคู่ ยกเว้นแบบวัดเชิงสถานการณ์กับแบบสังเกตพฤติกรรมโดยครู

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2539) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย พบว่านักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมการมีวินัยมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพราะเป็นวัย เตรียมเข้าสู่วัยรุ่น เริ่มเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆของสังคม ทำตามกฎ และคำสั่งสอนของบิดามารดา ทั้งนี้ตัวแปรที่สำคัญในการมีพฤติกรรมการมีวินัยพบว่า ปัจจัยภายใน เช่น ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนเอง ทัศนคติต่อพฤติกรรม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสำคัญมากกว่า ตัวแปรสภาพ สังคม แต่ทั้งนี้ปัจจัยภายนอก หรือตัวแปรสภาพสังคม เช่นการอบรมเลี้ยงดูและการกระทำตาม

แบบอย่างของบิดามารดาด้านพฤติกรรมกรรมที่วินัย และรับรู้ค่านิยมของโรงเรียนเป็นการสนับสนุน และเชื่อให้มีพฤติกรรมกรรมที่วินัยมากขึ้น

ภาวิณี ไสธายะเพชร (2549) ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1 พบว่าปัจจัยด้านผู้บริหาร มีการดำเนินนโยบายส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบนั้นเป็นการดำเนินตามนโยบายของคณะเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ควบคู่ไปกับการดำเนินตามนโยบายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านครู และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบหลากหลายชัดเจนและมีความเป็นรูปธรรม ครูอบรมสั่งสอนด้วยความรักความเมตตาและการใช้เหตุผลในการอธิบายทุกครั้ง และปัจจัยด้านบริบทสิ่งแวดล้อม ทั้ง 3 โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ภูมิหลังครอบครัว และปัจจัยด้านโรงเรียนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย ซึ่งกำลังศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ

1. ระยะที่ 1 การวิจัยนำร่อง เป็นการวิจัยโดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อหาลักษณะพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทยที่สังคมต้องการจะปลูกฝังให้แก่เด็ก โดยกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเพื่อใช้ในการศึกษานี้มี 3 กลุ่มคือ

1.1 กลุ่มครอบครัว จำนวน 20 คน กระจายตามผู้ปกครองที่มารับนักเรียนในโรงเรียน

1.2 กลุ่มครูอาจารย์ จำนวน 10 คน กระจายตามประเภทของโรงเรียน

1.3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก จำนวน 3 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเพื่อใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 33 คน

2. ระยะที่ 2 การวิจัยขั้นสมบูรณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยมีวิธีการและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร

1. การวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยขั้นสมบูรณเป็นการข้อมูลแบบรายคู่ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1. เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.2. กลุ่มพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. การวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เด็กและ/หรือ ผู้ปกครองของเด็กที่ได้รับการยกย่องในด้านความประพฤติที่ดี หรือคัดเลือกรจากโรงเรียนว่าเป็นผู้มีความประพฤติดี รวมทั้งสิ้น 16 คน เพื่อเป็นแนวทางในการ ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็กไทย ซึ่งบทสัมภาษณ์นี้จะนำไปประกอบรวมและสรุปผลกับข้อ คำถามปลายเปิดในแบบสอบถามด้วย

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

1. เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และศึกษาอยู่โรงเรียนใน เขตกรุงเทพมหานคร

งานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภทภายในจำนวนที่จำกัด (Stratified and Quota Sampling) โดยเลือกโรงเรียนที่ได้รับการประเมินผลคุณภาพระดับดีมาก และผ่านการรับรองแล้ว ตามผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับประถมศึกษาของ สถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยใช้เกณฑ์ 3 ประการในการเลือกและสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ก) แบ่งตามประเภทของโรงเรียน

- โรงเรียนรัฐบาล
- โรงเรียนเอกชน

ข) แบ่งตามพื้นที่เขตการศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 เขตการศึกษา

ค) ลักษณะของโรงเรียน

- โรงเรียนที่มีนักเรียนชายล้วน
- โรงเรียนที่มีนักเรียนนักเรียนหญิงล้วน
- โรงเรียนสหศึกษา

ประเภท/ ลักษณะ	โรงเรียน		
	รัฐบาล		เอกชน
	เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร	สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษา เอกชน
ชายล้วน			โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน วิทยาลัย
หญิงล้วน			โรงเรียนราชินี โรงเรียนเซนต์ยอห์น โรงเรียนอัสสัมชัญ คอนแวนต์
สหศึกษา	-โรงเรียนศุภชัยรวมน้ำใจ -โรงเรียนราษฎร์บูรณะ -โรงเรียนราชวินิตประถม บางแค -โรงเรียนสุเหร่าบ้านม้า -โรงเรียนวัดหัวลำโพง	โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)	-โรงเรียนเผด็จศึกศึกษา -โรงเรียนเอนเฮสส์เม็มโม เรียล -โรงเรียนสตรีวรรณภา บางเขน โรงเรียนศรีวิกรม์ โรงเรียนเซนต์จอห์น

จากหลายเขตพื้นที่ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้คำนวณโดยการแทนค่าจากสูตรของ Hair et al.(2006) การประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างน้อย 20 คน ต่อ 1 ตัวแปรอิสระ ซึ่งควรมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 360 คน (จากตัวแปรอิสระ 18 ตัวแปร) แต่เพื่อคุณภาพของการวิจัย ผู้วิจัยจึงเก็บกลุ่มตัวอย่าง โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 438 คน

2. กลุ่มพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กที่ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 438 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะและรูปแบบการสื่อสารใน

ครอบครัว ภูมิหลังครอบครัว และปัจจัยด้านโรงเรียน

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การใช้แบบสอบถามปลายปิด (self-administration)

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเด็ก
2. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยสำหรับผู้ปกครอง

2. การใช้ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

1. การใช้แบบสอบถามปลายปิด (self-administration)

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเด็ก

ส่วนที่ 1 คำถามที่สอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเด็กที่เป็นกลุ่ม

ตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ โรงเรียน จำนวนคนในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว เป็นต้น

ส่วนที่ 2 คำถามที่สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

ส่วนที่ 3 คำถามที่สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสื่อสารในครอบครัว

ส่วนที่ 4 คำถามที่สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยสำหรับผู้ปกครอง

ส่วนที่ 1 คำถามที่สอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของครอบครัวและภูมิหลังของครอบครัว เช่น สถานภาพของครอบครัว บุคคลที่อยู่อาศัยในครอบครัว เป็นต้น

ส่วนที่ 2 คำถามที่สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

ส่วนที่ 3 คำถามที่สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างวินัยให้แก่เด็ก ซึ่งจะนำ

ข้อมูลไปประกอบรวมและสรุปผลพร้อมกับบทสัมภาษณ์

เนื่องจากคำถามในเรื่องพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของเด็กได้สอบถามทั้งเด็กและผู้ปกครอง ซึ่งจะเป็นผู้เป็นผู้ตอบพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของตนเอง และเช่นเดียวกันได้ใช้คำถามในชุดเดียวกันสำหรับถามผู้ปกครอง เรื่องพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของเด็ก แต่ทั้งนี้จำนวนคำถามในชุดของเด็กมีจำนวนข้อคำถามน้อยกว่า รวมทั้งคำตอบของเด็กมีความเอนเอียงเข้าข้างตนเอง นอกจากนี้การคำนวณหาค่าความสอดคล้องภายในแบบสอบถามตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้เท่ากับ 0.44 ในขณะที่ข้อคำถามสำหรับผู้ปกครองนั้นมีจำนวนข้อมากกว่า รวมทั้งคำนวณหาค่าความสอดคล้องภายในแบบสอบถามตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้เท่ากับ 0.66 ดังนั้นจึงเลือกใช้คำตอบเรื่องพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของเด็ก จากแบบสอบถามของผู้ปกครอง ในการคำนวณหาค่าร้อยละ และความสัมพันธ์พฤติกรรมกรรมการมีวินัยของเด็กกับตัวแปรอิสระ

2. แบบข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

แบบข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เด็กและ/หรือ ผู้ปกครองของเด็กที่ได้รับการยกย่องในด้านความประพฤติที่ดี หรือคัดเลือกรจากโรงเรียนว่าเป็นผู้มีความประพฤติดี

1. แบบข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เด็ก

- ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนในเรื่องใดบ้าง
- เมื่ออยู่บ้าน ได้รับมอบหมายหน้าที่อะไรในบ้านหรือไม่ และทำอะไร
- ได้ใช้เวลาอยู่กับผู้ปกครองบ่อยเท่าใด
- เมื่อทำผิดระเบียบวินัย กฎ หรือข้อปฏิบัติที่ผู้ปกครองตั้งไว้ ผู้ปกครองจะมีวิธีการจัดการอย่างไร
- เมื่อทำสิ่งที่ถูกต้อง สิ่งที่ดี ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร

2. แบบข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็ก

- ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนเด็กในเรื่องใดบ้าง
- ผู้ปกครองมีวิธีการสื่อสารและอบรมสั่งสอนเด็กอย่างไร
- ผู้ปกครองปลูกฝังวินัยให้แก่เด็กในเรื่องใด และวิธีใด
- ถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามที่ได้สอนไว้ ผู้ปกครองมีวิธีการจัดการอย่างไร

- ขอให้แนะนำวิธีการสื่อสารในครอบครัวเพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาและค้นคว้าเอกสาร ข้อมูลต่างๆที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งค้นหารายชื่อโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ติดต่อไปยังสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อขอรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และคัดเลือกโรงเรียนตามลักษณะและประเภทของโรงเรียน ระดับความมีชื่อเสียงของโรงเรียน นอกจากนี้ยังเป็นโรงเรียนที่ได้รับการประเมินผลคุณภาพสถานศึกษาระดับดีมาก โดยผ่านการรับรองแล้ว
3. ทำจดหมายขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนต่างๆ ตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งกระจายกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนทั่วกรุงเทพมหานคร ตามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครทั้งเขต 1 เขต 2 และเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ทั้งนี้บางโรงเรียนไม่สะดวกในการให้เก็บข้อมูล จึงสามารถเก็บข้อมูลได้เฉพาะโรงเรียนที่ให้การตอบรับ
4. โรงเรียนที่ตอบรับให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นผู้จัดเด็กนักเรียน ที่จะเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากแต่ละโรงเรียนรวมเป็นเด็กกลุ่มตัวอย่างจำนวน 438 คน
5. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวให้เด็กตอบคำถาม และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็กให้ผู้ปกครองของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ตอบ โดยทางโรงเรียนจะเป็นผู้จัดแจกแบบสอบถามให้เด็กและผู้ปกครองทำ และเก็บแบบสอบถามคืนเมื่อเด็กและผู้ปกครองทำเสร็จ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามกลับคืนจากโรงเรียน และนำคำตอบที่ได้จากแบบทดสอบมาคำนวณเพื่อจัดประเภทลักษณะและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว และจัดระดับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก
6. นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว รวมทั้งแบบทดสอบระดับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก มาหาค่าความสัมพันธ์ทางสถิติ โดยใช้ One way ANOVA และ

Cross tabulation เพื่อดูค่า Eta ว่ามีความสัมพันธ์กันเท่าใด รวมทั้งการคำนวณหาค่าสถิติความแปรปรวนสองทาง Two-way ANOVA และอธิบายผลที่ได้จากการคำนวณทางสถิติในบทสรุปและอภิปรายผล

7. นำข้อมูลที่เป็นปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องที่ได้จากแบบสอบถามมาคำนวณเพื่อหาค่าเฉลี่ยทางสถิติและนำผลที่ได้จากการคำนวณมาอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กในบทสรุปและอภิปรายผล

8. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดมาคำนวณเพื่อจัดกลุ่มคำตอบ และนำไปสรุปผลรวมกับผลการสัมภาษณ์

9. หลังจากนั้น สอบถามโดยการสัมภาษณ์จากเด็กที่ได้รับการยอมรับในด้านความประพฤติดี และตัวแทนผู้ปกครองของเด็กที่ได้รับการยอมรับในด้านความประพฤติดี เพื่อนำมาอธิบายวิธีการหรือข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีวินัยของเด็ก

การวัดหาค่าตัวแปร

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเด็ก

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเด็ก และข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำมาแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละรวมทั้งหาค่าเฉลี่ยเพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการสื่อสารในครอบครัว

ส่วนที่ 2

1. แบบทดสอบรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบต่างๆ ตามแนวคิดของ Hurlock (1984) โดยจัดแบ่งเป็นกลุ่มคะแนนสำหรับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวต่างๆ รวม 3 กลุ่ม ได้แก่

- การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
- การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

แบบสอบถามนี้ใช้ในแบบสอบถามสำหรับเด็ก โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

คำตอบ	คะแนนที่ใช้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
ไม่เคยเลย	1

การให้คะแนนแบ่งเป็นช่วงๆ โดยแต่ละช่วงห่างเท่ากัน การรวมคะแนนแยกเป็น 3 กลุ่มตามช่วงของข้อคำถามที่กำหนดไว้ จากนั้นนำมาเปรียบเทียบคะแนนระหว่าง 3 ส่วนและดูว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยซึ่งสะท้อนรูปแบบการสื่อสารอยู่ในแบบใดคะแนนของกลุ่มใดสูงสุด แสดงว่ามีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบนั้น

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการสื่อสารในครอบครัว

แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการสื่อสารในครอบครัว เป็นการนำแนวคิดการสื่อสารในครอบครัวและรูปแบบของครอบครัวของสุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2534) นำมาดัดแปลงและใช้ในแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอภิปรายผลการวิจัย

แบบสอบถามนี้ใช้ในแบบสอบถามสำหรับเด็ก โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

คำตอบ	คะแนนที่ใช้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
ไม่เคยเลย	1

การให้คะแนนลักษณะการสื่อสารในครอบครัวของเด็ก จะนำมาหาค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยสำหรับผู้ปกครอง

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ปกครอง ภูมิหลังของครอบครัว และข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำมาแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละรวมทั้งหาค่าเฉลี่ยเพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ทั้งนี้ได้มาจากการตั้งชุดคำถามที่ได้จากวิจัยนำร่องซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ที่ได้สอบถามความคิดเห็นในเรื่องของปัญหาวินัยและวินัยที่ควรเร่งปลูกฝังแก่เด็ก โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ครูอาจารย์ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก จำนวนทั้งสิ้น 33 คน โดยจัดเรียงอันดับปัญหาวินัย และวินัยที่เร่งปลูกฝัง ที่กลุ่มบุคคลเหล่านี้ให้ความสำคัญ และนำมาปรับใช้ร่วมกับคุณลักษณะทางวินัยของกรรณา กิจขยัน (2517) วิวาทวัน มูลสถาน (2523) วิวัฒน์ อัครวานิชย์ (2523) บัณฑิตา ศักดิ์อุดม(2523) สุพันธ์ตรา เทียนอุดม (2535) ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ (2539) อุมภาพร ตรังคสมบัติ (2542) และ ศักดิ์ชัย นิรัญทวีและคณะ (2550) ซึ่งได้คุณลักษณะดังนี้

- การปฏิบัติตามมารยาทของวัฒนธรรมไทย
- ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
- การรู้จักหน้าที่
- การตรงต่อเวลา
- ความอดทนอดกลั้น
- การปฏิบัติตามกฎระเบียบ
- ฟังพาดตนเอง
- เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น
- ซื่อสัตย์

โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

คำตอบ	คะแนนที่ใช้
เป็นประจำ	5
บ่อย	4
ไม่ค่อยบ่อย	3
นานๆครั้ง	2
ไม่เคยเลย	1

การให้คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก แปลและให้ความหมายคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์วัดแบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

เด็กมีพฤติกรรมการมีวินัยในระดับสูง	3.68 – 5.00	คะแนน
เด็กมีพฤติกรรมการมีวินัยในระดับกลาง	2.34 – 3.67	คะแนน
เด็กมีพฤติกรรมการมีวินัยในระดับต่ำ	1.00 – 2.33	คะแนน

หลังจากนั้น จะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละและเฉลี่ยเพื่ออธิบายระดับความเป็นผู้นำของเด็ก

การทดสอบความถูกต้องของข้อมูล

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบในด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา

2. แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบคำถามแต่ละข้อสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ และหลังจากการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือแล้ว จึงนำมาเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้ร้อยละ การแจกแจงความถี่และค่าเฉลี่ย (Mean) ในการอธิบายข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว พฤติกรรมการมีวินัย และปัจจัยอื่นๆ

2. การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistic) และกำหนดค่านัยสำคัญที่ .05 เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

2.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กระหว่างกลุ่มที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกัน โดยใช้ One way ANOVA และทดสอบค่าความสัมพันธ์ โดยใช้ Cross tabulation โดยดูค่า ETA

2.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กระหว่างลักษณะทางการสื่อสารในครอบครัว โดยใช้ One way ANOVA และทดสอบค่าความสัมพันธ์ โดยใช้ Cross tabulation โดยดูค่า ETA

2.3 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ คือ เพศ ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น โดยใช้ One way ANOVA และทดสอบค่าความสัมพันธ์ โดยใช้ Cross tabulation โดยดูค่า ETA

2.4 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กระหว่างปัจจัยอื่นๆ เช่น ประเภทของโรงเรียน โดยใช้ One way ANOVA และทดสอบค่าความสัมพันธ์ โดยใช้ Cross tabulation โดยดูค่า ETA

2.5 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กระหว่างปัจจัยการศึกษาและรายได้ของผู้ปกครอง โดยใช้ Two-way ANOVA

3.การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ และหาค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ การแจกแจงความถี่ แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการนำเสนอข้อมูลในตารางเพื่ออธิบายกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

1.2 ลักษณะทั่วไปของครอบครัว ได้แก่ สถานะ ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู บทบาทในการอบรมสั่งสอนด้านวินัย ผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก และรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

1.3 ข้อมูลแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation)

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และแสดงการจำแนกระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ด้วยการไขว้ตาราง (cross tabulation)

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองเดียว (Two-way ANOVA)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิด

ผลการวิเคราะห์

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1. 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศของเด็ก

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	158	36.07
หญิง	280	63.93
รวมทั้งหมด	438	100.00

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยนักเรียนเพศหญิง จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 63.93 และเพศชาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 36.07

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ประเภทโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนรัฐบาล	140	32.00
โรงเรียนเอกชน	298	68.00
รวมทั้งหมด	438	100.00

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนเอกชน จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 เป็นโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของโรงเรียน

ลักษณะโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนชายล้วน	30	6.80
โรงเรียนหญิงล้วน	69	15.80
โรงเรียนสหศึกษา	339	77.40
รวมทั้งหมด	438	100.0

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนชายล้วน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 โรงเรียนหญิงล้วน จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80 และโรงเรียนสหศึกษา จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 77.40

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

ประเภทของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
พ่อ	123	28.13
แม่	286	65.30
บุคคลในเครือญาติ	29	6.60
รวม	438	100.00

จากตารางที่ 4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้ปกครองมีฐานะเป็นแม่มากที่สุด มีจำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 65.30 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างมีฐานะเป็นพ่อ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13 และ กลุ่มตัวอย่างบุคคลในเครือญาติ อาทิเช่น ปู่ย่าตายาย ลุงป้า น้าอา และพี่ เป็นต้น จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.60

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

อายุของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 40 ปี	185	42.60
41-50 ปี	215	49.50
มากกว่า 51 ปี	34	7.80
รวม	434	100.00
ไม่ระบุ	4	
รวมทั้งหมด	438	

จากตารางที่ 5 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้ปกครองมีอายุ 41-50 ปีมากที่สุด จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยที่สุด คืออายุมากกว่า 51 ปี มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุคู่สมรสของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

อายุคู่สมรสของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 40 ปี	167	40.90
41-50 ปี	195	47.80
มากกว่า 51 ปี	46	11.30
รวม	408	100.00

อายุคู่สมรสของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ระบุ	30	
รวมทั้งหมด	438	

จากตารางที่ 6 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คู่สมรสของผู้ปกครองมีอายุ 41-50 ปีมากที่สุด จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 40.90 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยที่สุด คือกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 51 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.30

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา	80	18.50
ระดับมัธยมศึกษา	90	20.50
ระดับอนุปริญญา	62	14.40
ระดับปริญญาตรี	158	36.60
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	42	9.70
รวม	432	100.00
ไม่ระบุ	6	
รวมทั้งหมด	438	

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้การศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครอง ที่ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา	64	15.30
ระดับมัธยมศึกษา	104	24.90
ระดับอนุปริญญา	61	14.60
ระดับปริญญาตรี	149	35.60
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	40	9.60
รวม	418	100.00
ไม่ระบุ	20	
รวมทั้งหมด	438	

จากตารางที่ 8 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้การศึกษาคู่สมรสของผู้ปกครองอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 24.90 ส่วนกลุ่มที่น้อยที่สุดคือ กลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	129	29.50
พนักงานบริษัทเอกชน /พนักงานรัฐวิสาหกิจ	117	26.70
รับราชการ	66	15.10

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป/วิชาชีพอิสระ/ลูกจ้างแรงงาน/พนักงานโรงแรม	62	14.20
แม่บ้าน	64	14.60
รวมทั้งหมด	438	100.00

จากตารางที่ 9 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้ปกครองมีอาชีพ ค้าขายหรือกิจการส่วนตัวมากที่สุด จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป วิชาชีพอิสระ ลูกจ้างแรงงานหรือพนักงานโรงแรม จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 14.20

ตารางที่ 10 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพคู่สมรสของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

อาชีพของคู่สมรสผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	137	31.30
พนักงานบริษัทเอกชน /พนักงานรัฐวิสาหกิจ	110	25.10
รับราชการ	90	20.50
รับจ้างทั่วไป/วิชาชีพอิสระ/ลูกจ้างแรงงาน/พนักงานโรงแรม	70	16.00
แม่บ้าน	31	7.10
รวมทั้งหมด	438	100.00

จากตารางที่ 10 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้ปกครองมีอาชีพ ค้าขายหรือกิจการ ส่วนตัวมากที่สุด จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคืออาชีพแม่บ้าน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัวที่ตอบแบบสอบถาม

รายได้ของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน	31	7.19
5,000-10,000 บาทต่อเดือน	82	19.03
10,001-20,000 บาทต่อเดือน	79	18.33
20,001-30,000 บาทต่อเดือน	50	11.60
มากกว่า 30,001 บาทต่อเดือน	189	43.85
รวม	431	100.00
ไม่ระบุ	7	
รวมทั้งหมด	438	

จากตารางที่ 11 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ครอบครัวมีรายได้มากกว่า 30,001 บาทต่อเดือนมีมากที่สุด จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 43.85 รองลงมากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ใกล้เคียงกัน คือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 82 คน และ 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.03 และ 18.33 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด คือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.19

1. 2 ข้อมูลแสดงลักษณะทั่วไปของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ตารางที่ 12 แสดงจำนวน และร้อยละของกรุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานะของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

สถานะของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ร่วมกัน	365	86.70
แยกกันอยู่ หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต	56	13.30
รวม	421	100.00
ไม่ระบุ	17	
รวมทั้งหมด	438	

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้สถานะของผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ร่วมกันในครอบครัว จำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 86.70 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่แยกกันอยู่หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต จำนวน 56 คิดเป็นร้อยละ 13.30

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน และร้อยละของกรุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการอยู่อาศัย

เด็กอาศัยอยู่กับ	จำนวน	ร้อยละ
พ่อและแม่	324	74.00
พ่อ หรือ แม่ เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	42	9.60
ญาติ	30	6.80
ครอบครัวขนาดใหญ่	42	9.60
รวม	438	100

จากตารางที่ 13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เด็กอาศัยพ่อและแม่มากที่สุด จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 รองลงมาโดยมีสัดส่วนเท่ากัน คือ กลุ่มตัวอย่างที่อยู่กับพ่อหรือแม่เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และอยู่เป็นครอบครัวใหญ่ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 และกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด คือ การอาศัยอยู่กับญาติ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80

ตารางที่ 14 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความใกล้ชิดสนิทสนมคนในครอบครัว

ความใกล้ชิดสนิทสนม	จำนวน	ร้อยละ
พ่อและแม่	58	13.20
พ่อ	97	22.10
แม่	173	39.50
ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว	110	25.10
รวม	438	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เด็กมีความใกล้ชิดสนิทสนมแม่มากที่สุด จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับพ่อ มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 และ มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับทั้งพ่อและแม่จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20

ตารางที่ 15 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผู้สอนวินัยมากที่สุด

ผู้สอนวินัย	จำนวน	ร้อยละ
พ่อและแม่	86	19.60
พ่อ	66	15.10
แม่	221	50.50
ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว	65	14.80
รวม	438	100.00

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้สอนวินัยมากที่สุดคือ แม่ จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 รองลงมาผู้สอนวินัยคือ พ่อและแม่ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 19.60 ส่วนกลุ่มผู้สอนวินัยที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ พ่อ และกลุ่มตัวอย่างญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัวจำนวน 66 คน และ 65 คน คิดเป็นร้อยละ 15.10 และ 14.80

ตารางที่ 16 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัยมากที่สุด

ผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัย	จำนวน	ร้อยละ
พ่อและแม่	73	16.70
พ่อ	108	24.70
แม่	184	42.00
ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว	73	16.70
รวม	438	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัยมากที่สุดคือ แม่ จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 รองลงมาผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัยคือ พ่อ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70 ส่วนผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัยจำนวนเท่ากันคือ พ่อและแม่ และ ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผู้ที่ได้กเชื่อฟังมากที่สุด

ผู้ที่ได้กเชื่อฟัง	จำนวน	ร้อยละ
พ่อและแม่	160	36.50
พ่อ	80	18.30
แม่	137	31.30
ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว	61	13.90
รวม	438	100.00

จากตารางที่ 17 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้ที่ได้กเชื่อฟังมากที่สุดคือ พ่อและแม่ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 รองลงมาผู้เป็นแบบอย่างคือแม่ จำนวน 137 คน คิดเป็น 31.30 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด คือ ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90

ตารางที่ 18 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก

ผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
พ่อและแม่	109	24.90
พ่อ	115	26.30

ผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
แม่	153	34.90
ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว	61	13.90
รวม	438	100.00

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็กมากที่สุดคือ แม่ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 รองลงมาคือพ่อ จำนวน 115 คน คิดเป็น 26.30 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดคือ ญาติ หรือ ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกัน

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ประชาธิปไตย (Democratic rearing)	373	85.16
เผด็จการ (Autocratic rearing)	39	8.90
ปล่อยปละละเลย (Laissez-faire rearing)	11	2.51
ไม่สามารถระบุได้	15	3.42
รวมทั้งหมด	438	100.00

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมากที่สุดคือ ประชาธิปไตย จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 85.16 รองลงมาคือรูปแบบการสื่อสารแบบเผด็จการ จำนวน 39 คน คิดเป็น 8.90 และกลุ่มตัวอย่างรูปแบบการสื่อสารแบบปล่อยปละละเลย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.51

1.3 ข้อมูลแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของเด็กไทย (จำนวน 438 คน)

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของเด็กไทย

คะแนน	จำนวน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
พฤติกรรมกรรมการมีวินัย	438	1.80	4.88	2.94	0.43	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกรรมการมีวินัยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = 0.43)

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีการสื่อสารในครอบครัว

คะแนน	จำนวน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
วิธีการสื่อสารทางบวก	419	17.00	40.00	31.67	4.61	ปานกลาง ค่อนข้างต่ำ
วิธีการสื่อสารทางลบ	422	7.00	47.00	13.87	4.76	ปานกลาง ค่อนข้างสูง

จากตารางที่ 21 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กในการวิจัยครั้งนี้ มีคะแนนรวมเฉลี่ยวิธีการสื่อสารทางบวก ($\bar{x} = 31.67$, S.D. = 4.61) จัดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ระดับที่ 50 ซึ่งมีคะแนนดิบ เท่ากับ 28 คะแนน และคะแนนรวมเฉลี่ยของวิธีการสื่อสารทางลบ ($\bar{x} = 13.87$, S.D. = 4.76) จัดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ระดับที่ 50 ซึ่งมีคะแนนดิบ เท่ากับ 13 คะแนน เนื่องจากเป็นการรายงานค่าเฉลี่ยที่เป็นผลรวมรายด้าน แยกออกเป็นด้านบวก และด้านลบ ผู้วิจัยจึงต้องแจกแจงข้อมูลโดยใช้ค่ากลางข้อมูลรายด้านในการเปรียบเทียบระดับ

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนวิถีทางการปลูกฝังวินัยในเด็ก

คะแนน	จำนวน	ค่า ต่ำสุด	ค่าสูงสุด	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
การสั่งสอนดูแลจากครอบครัว	422	2	5	4.57	0.60	สูง
การอบรมของโรงเรียน	414	1	5	4.36	0.67	สูง
การเอาอย่างเพื่อน	416	1	5	2.87	0.85	ปาน กลาง
การเลียนแบบพฤติกรรมดารา	415	1	5	2.08	0.99	ปาน กลาง

จากตารางที่ 22 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กในการวิจัยครั้งนี้ได้รับการปลูกฝังวินัยจากการสั่งสอนดูแลจากครอบครัว และการอบรมของโรงเรียน อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.57, S.D. = 0.60$) และ ($\bar{x} = 4.36, S.D. = 0.67$) ตามลำดับ ส่วนการเอาอย่างเพื่อนและการเลียนแบบพฤติกรรมดารา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87, S.D. = 0.85$) และ ($\bar{x} = 2.08, S.D. = 0.99$)

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้การมีวินัยของเด็กทางใด

คะแนน	จำนวน	ค่า ต่ำสุด	ค่าสูงสุด	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
เจอประสบการณ์โดยตรง	331	1	5	4.32	0.90	สูง
การสังเกต	380	1	5	4.30	0.80	สูง
การบอกกล่าวจากครูอาจารย์ในโรงเรียน	297	1	5	3.10	1.02	ปาน กลาง
การกล่าวชมเชยโดยบุคคลอื่น	281	1	5	3.25	0.90	ปาน กลาง

จากตารางที่ 23 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองในการวิจัยครั้งนี้ได้รับรับรู้การมีวินัยของเด็ก จากการพบเจอประสบการณ์โดยตรง การสังเกต และการบอกกล่าวจากครูอาจารย์ในโรงเรียน อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.32, S.D. = 0.90$) ($\bar{x} = 4.30, S.D. = 0.80$) และ ($\bar{x} = 3.43, S.D. = 1.02$) ตามลำดับ ส่วนการรับรู้จากการได้รับการชมเชยจากบุคคลอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25, S.D. = 0.90$)

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบค่าสัมพันธ (Correlation)

ตารางที่ 24 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการสื่อสารทางบวกในครอบครัว และพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก	
	r	t-prob
วิธีการสื่อสารทางบวกในครอบครัว	0.147	0.003

จากตารางที่ 24 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่าสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า วิธีการสื่อสารทางบวกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก กล่าวคือถ้าวิธีการสื่อสารทางบวกเพิ่มขึ้น คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย โดยมีความสัมพันธ์ที่ 0.147

ตารางที่ 25 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการสื่อสารทางลบในครอบครัวและพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก	
	r	t-prob
วิธีการสื่อสารทางลบในครอบครัว	0.076	0.119

จากตารางที่ 25 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่าสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า วิธีการสื่อสารทางลบในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และแสดงการจำแนกระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ด้วยการไขว้ตาราง (cross tabulation)

ตารางที่ 26 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก ระหว่างตัวแปรประเภทของโรงเรียน

ประเภทโรงเรียน	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
โรงเรียนรัฐบาล	140	2.84	0.40	11.01***	0.001	0.16
โรงเรียนเอกชน	298	2.99	0.44			
รวม	438	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็กกับกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาล โดยใช้ One way ANOVA พบว่ากลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนเอกชน ($\bar{x} = 2.99$, S.D. = 0.44) มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนรัฐบาล ($\bar{x} = 2.84$, S.D. = 0.40) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 นอกจากนี้คะแนนระเบียบวินัยของเด็กมีความสัมพันธ์ประเภทของโรงเรียน (0.16)

ตารางที่ 27 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก ระหว่างตัวแปรลักษณะของโรงเรียน

ลักษณะโรงเรียน	จำนวน คน (N)	คะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
โรงเรียนชายล้วน	30	3.11	0.42	13.28***	0.00	0.24
โรงเรียนหญิงล้วน	69	3.14	0.42			
โรงเรียนสหศึกษา	339	2.88	0.42			
รวม	438	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็กกับกลุ่มตัวอย่างจากลักษณะของโรงเรียน โดยใช้ One way ANOVA พบว่ากลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนชายล้วน ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 0.42) กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนหญิงล้วน ($\bar{x} = 3.14$, S.D. = 0.42) และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสหศึกษา ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = 0.43) มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็กมีความสัมพันธ์กับลักษณะของโรงเรียน (0.24) และเมื่อทำการทดสอบต่อเนื่องด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison test) ได้แสดงผลดังในตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

ลักษณะโรงเรียน	ผลต่างของลักษณะโรงเรียน		ผลสรุปลักษณะโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยที่แตกต่างกัน
	โรงเรียนหญิงล้วน	โรงเรียนสหศึกษา	
1.โรงเรียนชายล้วน	-0.02542	.22857*	(1,3)
2.โรงเรียนหญิงล้วน		.25399*	(2,3)
3.โรงเรียนสหศึกษา			

จากตารางที่ 27.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าโรงเรียนชายล้วนและโรงเรียนหญิงล้วนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยแตกต่างกับโรงเรียนสหศึกษา

ตารางที่ 28 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็กระหว่างตัวแปรเพศของเด็ก

เพศของเด็ก	จำนวนคน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	T	Sig.	Eta
เพศชาย	158	2.85	0.42	10.80***	0.001	0.16
เพศหญิง	280	2.99	0.43			
รวม	438	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็กระหว่างกลุ่มตัวอย่างจากเพศชายและเพศหญิงของเด็ก โดยใช้ One way ANOVA

พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ($\bar{x} = 2.99$, $S.D. = 0.43$) มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย ($\bar{x} = 2.85$, $S.D. = 0.42$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กมีความสัมพันธ์กับเพศของเด็ก (0.16)

ตารางที่ 29 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
ประชาธิปไตย (Democratic rearing)	373	2.97	0.43	6.10**	0.002	0.19
เผด็จการ (Autocratic rearing)	39	2.75	0.35			
ปล่อยปละละเลย (Laissez-faire rearing)	11	2.77	0.32			
รวม	438	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างรูปแบบการสื่อสารแบบในครอบครัวประชาธิปไตย ($\bar{x} = 2.97$, $S.D. = .43$) รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเผด็จการ ($\bar{x} = 2.75$, $S.D. = .34$) รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย ($\bar{x} = 2.77$, $S.D. = .32$)

โดยใช้ One way ANOVA พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มรูปแบบการสื่อสารที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัยมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว (0.19) และเมื่อทำการทดสอบต่อเนื่องด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison test) ได้แสดงผลดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 29.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว	ผลต่างของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว		ผลสรุปรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมกรรมมีวินัยที่แตกต่างกัน
	เผด็จการ (2.75)	ปล่อยปละละเลย (2.77)	
1.ประชาธิปไตย (2.79)	22852*	.20374	(1,2)
2.เผด็จการ (2.75)		-.02479	
3.ปล่อยปละละเลย (2.77)			

จากตารางที่ 29.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเผด็จการ

ตารางที่ 30 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก
ระหว่างอายุของผู้ปกครอง

อายุของผู้ปกครอง	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
น้อยกว่า 40 ปี	185	2.89	0.43	2.32	0.10	0.10
41-50 ปี	215	2.99	0.43			
ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	34	2.93	0.39			
รวม	434	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมการมี
วินัยของอายุของผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองอายุน้อยกว่า 40 ปี ($\bar{x} = 2.89$, S.D.=.043)
กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองอายุ 41-50 ปี ($\bar{x} = 2.99$, S.D.=0.43) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองตั้งแต่อายุ 51
ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 2.93$, S.D.=0.39) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย
ของทั้ง 6 กลุ่ม ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัยของเด็ก
ระหว่างอายุคู่สมรสของผู้ปกครอง

อายุคู่สมรสของ ผู้ปกครอง	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
น้อยกว่า 40 ปี	167	2.70	0.41	4.70**	0.003	0.14
41-50 ปี	195	2.91	0.46			
ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	46	3.00	0.42			
รวม	408	2.98	0.39			

* $p < .05$

จากตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัยของอายุของผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองอายุน้อยกว่า 40 ปี ($\bar{x} = 2.70$, $S.D. = 0.41$) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองอายุ 41-50 ปี ($\bar{x} = 2.91$, $S.D. = 0.46$) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองอายุ 51 ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 3.00$, $S.D. = 0.42$) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัยของทั้ง 6 กลุ่ม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัยมีความสัมพันธ์กับอายุคู่สมรสของผู้ปกครอง (0.14) และเมื่อทำการทดสอบต่อเนื่องด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison test) ได้แสดงผลดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 31.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอายุคูสมรสของผู้ปกครอง

อายุคูสมรสของผู้ปกครอง	ผลต่างของอายุคูสมรสของผู้ปกครอง		ผลสรุปอายุคูสมรสของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยที่แตกต่างกัน
	41-60 ปี(2.91)	ตั้งแต่ 51 ปี (3.00)	
1. น้อยกว่า 40 ปี (2.70)	-.12775*	-0.10811	(1,2)
2. 41-50 ปี (2.91)		0.01964	
3. ตั้งแต่ 51 ปี (3.00)			

จากตารางที่ 31.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าโดยคูสมรสที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี มีความแตกต่างกับคูสมรสที่มีอายุ 41-50 ปี

ตารางที่ 32 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก ระหว่างการศึกษาของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)	F	Sig.	Eta
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	80	2.76	0.40	14.10***	0.00	0.342
มัธยมศึกษา	90	2.83	0.48			
อนุปริญญา	62	2.84	0.42			

ระดับการศึกษา ของผู้ปกครอง	จำนวน คน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	F	Sig.	Eta
ปริญญาตรี	158	3.09	0.38	14.10***	0.00	0.34
สูงกว่าระดับ ปริญญาตรี	42	3.13	0.35			
รวม	432	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของการศึกษาของผู้ปกครอง โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ($\bar{x} = 2.76$, $S.D. = 0.40$) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษา ($\bar{x} = 2.83$, $S.D. = 0.48$) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่ศึกษาระดับอนุปริญญา ($\bar{x} = 2.84$, $S.D. = 0.42$) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่ศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{x} = 3.09$, $S.D. = 0.38$) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่ศึกษาระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี ($\bar{x} = 3.13$, $S.D. = 0.35$) โดยใช้ One way ANOVA พบว่าคะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างการศึกษของผู้ปกครอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่นัยสำคัญระดับ 0.05 นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยมีความสัมพันธ์กับการศึกษาของผู้ปกครอง (0.34) และเมื่อทำการทดสอบด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison test) ได้ผลดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 32.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการศึกษาของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษา ของผู้ปกครอง	ผลต่างของระดับการศึกษาของผู้ปกครอง				ผลสรุประดับ การศึกษาของ ผู้ปกครองที่มี ต่อพฤติกรรม การมีวินัยที่ แตกต่างกัน
	มัธยมศึกษา (2.83)	อนุปริญญา (2.84)	ปริญญา ตรี (3.09)	สูงกว่า ปริญญาตรี (3.13)	
1.ต่ำกว่า มัธยมศึกษาศึกษา (2.76)	-0.06578	-0.07601	-.32854*	-.36757*	(1,4) (1,5)
2. มัธยมศึกษา (2.83)		-0.01023	-.26277*	-.30179*	(2,4) (2,5)
3. อนุปริญญา (2.84)			-.25254*	-.29156*	(3,4) (3,5)
4. ปริญญา ตรี (3.09)				-0.03903	
5. สูงกว่าปริญญา ตรี (3.13)					

จากตารางที่ 32.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า กลุ่มผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี รวมทั้งผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรี และ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 33 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ระหว่างการศึกษาของคู่สมรสผู้ปกครอง

ระดับการศึกษา ของผู้ปกครอง	จำนวน คน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	F	Sig.	Eta
ต่ำกว่า มัธยมศึกษา	64	2.73	0.40	11.972***	0.00	0.33
มัธยมศึกษา	104	2.84	0.45			
อนุปริญญา	61	2.93	0.41			
ปริญญาตรี	149	3.09	0.41			
สูงกว่าระดับ ปริญญาตรี	40	3.11	0.34			
รวม	418	2.95	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนระเบียบวินัยของการศึกษาของคู่สมรสของผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของคู่สมรสผู้ปกครองที่ศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา ($\bar{x} = 2.73$, $S.D. = 0.40$) กลุ่มตัวอย่างของคู่สมรสผู้ปกครองที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษา ($\bar{x} = 2.84$, $S.D. = 0.45$) กลุ่มตัวอย่างของคู่สมรสผู้ปกครองที่ศึกษาระดับอนุปริญญาปี ($\bar{x} = 2.93$, $S.D. = 0.41$) กลุ่มตัวอย่างของคู่สมรสผู้ปกครองที่ศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{x} = 3.09$, $S.D. = 0.41$) กลุ่มตัวอย่างของคู่สมรสผู้ปกครองที่ศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ($\bar{x} = 3.11$, $S.D. = 0.34$) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างการศึกษาคู่สมรสของผู้ปกครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมที่มีวินัยมีความสัมพันธ์กับการศึกษาคู่สมรสของผู้ปกครอง (0.33) และเมื่อทำการทดสอบด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison test) ได้ผลดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการศึกษาคู่สมรสของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษาของคู่สมรสของผู้ปกครอง	ผลต่างของระดับการศึกษาของคู่สมรสของผู้ปกครอง				ผลสรุประดับการศึกษาคู่สมรสของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการมีวินัยที่แตกต่างกัน
	มัธยมศึกษา (2.84)	อนุปริญญา (2.93)	ปริญญาตรี (3.09)	ปริญญาโท/ปริญญาเอก (3.11)	
1.ต่ำกว่ามัธยมศึกษา (2.73)	-0.10556	-.19775*	-.35466*	-.37701*	(1,3) (1,4) (1,5)
2.มัธยมศึกษา (2.84)		-0.09219	-.24910*	-.27144*	(2,4) (2,5)
3. อนุปริญญา (2.93)			-.15691*	-.17926*	
4.ปริญญาตรี (3.09)				-0.02235	
5. สูงกว่าปริญญาตรี (3.11)					

จากตารางที่ 33.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าโดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษานุปริญญา และผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ รวมทั้งผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 34 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ระหว่างรายได้ของผู้ปกครอง

รายได้ของครอบครัว (บาท)	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)	F	Sig.	Eta
น้อยกว่า 5000	31	2.70	0.31	10.80***	0.00	0.30
5000-10000	82	2.83	0.42			
10001-20000	79	2.87	0.45			
20001-30000	50	2.87	0.48			
30001	189	3.08	0.39			
รวม	431	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของรายได้ของครอบครัว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ($\bar{x} = 2.70$, S.D.=0.31) กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน ($\bar{x} = 2.83$, S.D.=0.42) กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน ($\bar{x} = 2.87$,

S.D.=0.45)กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาทต่อเดือน ($\bar{x}$ =2.87, S.D.=0.48)โดยกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 30,000 ขึ้นไป ($\bar{x}$ =3.09, S.D.=0.38) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยมีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัว (0.30) และเมื่อทำการทดสอบด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison test) ได้ผลดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 34.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว (บาท)	ผลต่างของระดับรายได้ของครอบครัว				ผลสรุปรายได้ของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมการมีวินัยที่แตกต่างกัน
	5000-10000 (2.83)	10001-20000 (2.87)	20001-30000 (2.87)	มากกว่า 30001 (3.08)	
1.น้อยกว่า 5000 (2.70)	-0.1297	-.17565*	-0.17598	-.38746*	(1,3) (1,5)
2.5000-10000 (2.83)		-0.04595	-0.04628	-.25776*	(2,5)
3.10001-20000 (2.87)			-0.00033	-.21181*	(3,5)
4.20001-30000 (2.87)				-.21148*	(4,5)
5.มากกว่า 30001 (3.08)					

จากตารางที่ 34.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าโดยกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ขึ้นไป

แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เดือนละ 10,000 - 20,001 บาทต่อเดือน และกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 30,001 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาทต่อเดือน แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 30,001 บาทต่อเดือน รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้ รายได้เดือนละ 10,000- 20,001 บาทต่อเดือน แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 30,001 บาทต่อเดือน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้ 20,001 - 30,000 บาทต่อเดือน แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า30,000 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 35 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ระหว่างอาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน คน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	129	2.95	0.37	1.23	0.297	0.10
พนักงานบริษัทเอกชน หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	117	2.97	0.47			
รับราชการ	66	3.00	0.44			
รับจ้างทั่วไป/วิชาชีพ อิสระ/ลูกจ้างแรงงาน/ พนักงานโรงแรม	62	2.86	0.43			
แม่บ้าน	64	2.88	0.45			
รวม	438	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 35 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของอาชีพของผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือกิจการส่วนตัว ($\bar{x} = 2.95$, S.D.=0.37) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{x} = 2.97$, S.D.=0.47) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่รับราชการ ($\bar{x} = 3.00$, S.D.=0.44) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป/วิชาชีพอิสระ/ลูกจ้างแรงงาน/พนักงานโรงแรม ($\bar{x} = 2.86$, S.D.=0.43) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีอาชีพแม่บ้าน ($\bar{x} = 2.88$, S.D.=0.45) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างอาชีพของผู้ปกครองไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 36 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กระหว่างอาชีพของคู่สมรสของผู้ปกครอง

อาชีพของคู่สมรสของผู้ปกครอง	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	137	3.01	0.38	2.173	0.071	0.14
พนักงานบริษัทเอกชน หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	110	2.96	0.46			
รับราชการ	90	2.89	0.44			
รับจ้างทั่วไป/วิชาชีพอิสระ /ลูกจ้างแรงงาน/พนักงานโรงแรม	70	2.85	0.42			

อาชีพของคู่สมรสของผู้ปกครอง	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
แม่บ้าน	31	2.91	0.50	2.173	0.071	0.14
รวม	438	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของอาชีพของผู้ปกครอง โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือกิจการส่วนตัวมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.01$, S.D.=0.38) โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.96$, S.D.=0.46) โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่รับราชการ มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.89$, S.D.=0.44) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป/วิชาชีพอิสระ / ลูกจ้างแรงงาน/พนักงานโรงแรมมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.85$, S.D.=0.42) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีอาชีพแม่บ้านมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.91$, S.D.=0.50) โดยใช้ One way ANOVA พบว่าอาชีพของคู่สมรสของผู้ปกครองไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ระหว่างสถานภาพของครอบครัว

สถานภาพของ ครอบครัว	จำนวน คน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	T	Sig.	Eta
ผู้ปกครองอยู่ร่วมกัน	365	2.96	0.43	1.64	0.201	0.06
ผู้ปกครองแยกกันอยู่ หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เสียชีวิต	56	2.88	0.44			
รวม	421	2.95	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กกับสถานภาพของครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองอาศัยอยู่ร่วมกัน ($\bar{x} = 2.96$, S.D. = 0.43) กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองแยกกันอยู่หรือผู้ปกครองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต ($\bar{x} = 2.88$, S.D. = 0.44) โดยใช้ One way ANOVA พบว่าคะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างสถานภาพของครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 38 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก ระหว่างการอาศัยอยู่กับคนในครอบครัว

การอาศัยอยู่กับคน ในครอบครัว	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
พ่อและแม่	324	2.96	0.42	2.41	0.066	0.12
พ่อหรือแม่	42	2.95	0.41			
ญาติ	30	2.93	0.52			
ครอบครัวขนาดใหญ่	42	2.77	0.40			
รวม	438	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 38 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของการอาศัยอยู่กับคนในครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่ ($\bar{x} = 2.96$, $S.D. = 0.42$) กลุ่มตัวอย่างพ่อหรือแม่ ($\bar{x} = 2.95$, $S.D. = 0.41$) กลุ่มตัวอย่างญาติ ($\bar{x} = 2.93$, $S.D. = 0.52$) กลุ่มตัวอย่างครอบครัวใหญ่ ($\bar{x} = 2.77$, $S.D. = 0.40$) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนเปรียบเทียบวินัยของเด็กระหว่างการอยู่อาศัยกับคนในครอบครัวไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 39 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ระหว่างความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว

ความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	F	Sig.	Eta
พ่อและแม่	58	3.00	0.43	4.44***	0.00	0.17
พ่อ	97	3.05	0.38			
แม่	173	2.91	0.45			
ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว	110	2.85	0.42			
รวม	438	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 39 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่ ($\bar{x} = 3.00$, $S.D. = 0.43$) กลุ่มตัวอย่างพ่อ ($\bar{x} = 3.05$, $S.D. = 0.38$) กลุ่มตัวอย่างแม่ ($\bar{x} = 2.91$, $S.D. = 0.45$) ญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว ($\bar{x} = 2.87$, $S.D. = 0.38$) กลุ่มตัวอย่างลูกป้า น้าอา ($\bar{x} = 2.90$, $S.D. = 0.58$) กลุ่มตัวอย่างครอบครัวใหญ่ ($\bar{x} = 2.72$, $S.D. = 0.45$) กลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่นพี่ ($\bar{x} = 3.13$, $S.D. = 0.26$) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยมีความสัมพันธ์กับความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว (0.17) และเมื่อทำการทดสอบด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison test) ได้ผลดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 39.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความใกล้ชิดสนิทสนมใน

ความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว	ผลต่างของความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว			ผลสรุปความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยที่แตกต่างกัน
	พ่อ (3.05)	แม่(2.91)	ญาติ และบุคคลหลายคนในครอบครัว (2.85)	
1. พ่อและแม่ (3.00)	-0.05034	.08841	.14947*	(1,4)
2. พ่อ(3.05)		.13875*	.19981*	(2,3) (2,4)
3. แม่(2.91)			.06106	
4. ญาติ และบุคคลหลายคนในครอบครัว (2.85)				

จากตารางที่ 39.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าโดยกลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่มีความแตกต่างกับญาติและหลายคนในครอบครัว ส่วนกลุ่มตัวอย่างพ่อมีความแตกต่างกับแม่ และกลุ่มตัวอย่างญาติและบุคคลหลายคนในครอบครัว

ตารางที่ 40 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก ระหว่างผู้สอนวินัย

ผู้สอนวินัย	จำนวนคน (N)	คะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	F	Sig.	Eta
พ่อและแม่	86	2.92	0.47	4.15**	0.01	0.16
พ่อ	66	2.93	0.41			
แม่	221	3.00	0.42			
ญาติหรือบุคคล หลายคนใน ครอบครัว	65	2.79	0.38			
รวม	438	2.94	0.43			

* $p < .05$

จากตารางที่ 40 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนระเบียบวินัยของเด็กกับผู้สอนวินัยให้เด็ก โดยกลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่ ($\bar{x} = 2.92$, $S.D. = 0.47$) กลุ่มตัวอย่างพ่อ ($\bar{x} = 2.93$, $S.D. = 0.41$) กลุ่มตัวอย่างแม่ ($\bar{x} = 3.00$, $S.D. = 0.42$) กลุ่มตัวอย่างญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว ($\bar{x} = 2.79$, $S.D. = 0.38$) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างผู้สอนวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยมีความสัมพันธ์กับผู้สอนวินัยให้เด็ก (0.16) และเมื่อทำการทดสอบต่อเนื่องด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison test) ได้แสดงผลดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 40.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย
ของเด็กระหว่างผู้สอนวินัย

ผู้สอนวินัย	ผลต่างของผู้สอนวินัย			ผลสรุปผู้สอนวินัย ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย ที่แตกต่างกัน
	พ่อ (2.93)	แม่(3.00)	ญาติ และ บุคคลหลายคน ในครอบครัว (2.79)	
1. พ่อและแม่ (2.92)	-0.01567	-0.08157	0.12655	
2. พ่อ(2.93)		-0.0659	0.14223	
3. แม่(3.00)			.20812*	(3,4)
4. ญาติ และ บุคคลหลาย คนใน ครอบครัว (2.79)				

จากตารางที่ 40.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับ
นัยสำคัญ 0.05 พบว่า โดยกลุ่มตัวอย่างแม่ยังมีความแตกต่างกับญาติหรือบุคคลหลายคนใน
ครอบครัว

ตารางที่ 41 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัยของเด็ก ระหว่างผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัย

ผู้เป็นแบบอย่าง วินัย	จำนวน คน (N)	คะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	F	Sig.	Eta
พ่อและแม่	73	2.97	0.47	3.70**	0.01	0.16
พ่อ	108	2.88	0.45			
แม่	184	3.00	0.41			
ญาติหรือบุคคลหลาย คนในครอบครัว	73	2.83	0.38			
รวม	438	2.94	0.43			

จากตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัยของผู้เป็นแบบอย่างวินัยแก่เด็ก โดยกลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่ ($\bar{x} = 2.97$, $S.D. = 0.47$) กลุ่มตัวอย่างพ่อ ($M = 2.88$, $S.D. = 0.45$) กลุ่มตัวอย่างแม่ ($\bar{x} = 3.00$, $S.D. = 0.41$) กลุ่มตัวอย่างญาติหรือบุคคลหลายคนในครอบครัว ($\bar{x} = 2.83$, $S.D. = 0.38$) โดยใช้ One way ANOVA พบว่าคะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัยแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้คะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัยมีความสัมพันธ์กับผู้เป็นแบบอย่างวินัยแก่เด็ก (0.16) และเมื่อทำการทดสอบต่อเนื่องด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison test) ได้แสดงผลดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 41.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมกรรมมีวินัยของเด็กระหว่างผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัย

ผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัย	ผลต่างของผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัย			ผลสรุปผู้เป็นแบบอย่างด้านวินัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมมีวินัยที่แตกต่างกัน
	พ่อ (2.88)	แม่(3.00)	ญาติ และบุคคลหลายคนในครอบครัว (2.79)	
1. พ่อและแม่ (2.97)	-0.01567	-0.08157	0.12655	
2. พ่อ(2.88)		-0.0659	0.14223	
3. แม่(3.00)			.20812*	(3,4)
4. ญาติ และบุคคลหลายคนในครอบครัว (2.83)				

จากตารางที่ 41.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า โดยกลุ่มตัวอย่างแม่มีความแตกต่างกับญาติและบุคคลหลายคนในครอบครัว

ตารางที่ 42 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ระหว่างผู้ที่เด็กเชื่อฟัง

ผู้ที่เด็กเชื่อฟัง	จำนวน คน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	F	Sig.	Eta
พ่อและแม่	160	2.95	0.41	2.04	0.11	0.118
พ่อ	80	2.93	0.45			
แม่	137	2.98	0.42			
ญาติหรือบุคคล หลายคนใน ครอบครัว	61	2.82	0.45			
รวม	438	2.94	0.43			

จากตารางที่ 42 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของผู้ที่เด็กเชื่อฟัง โดยกลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่ ($\bar{x}=2.95$, $S.D.=0.41$) กลุ่มตัวอย่างพ่อ ($\bar{x}=2.93$, $S.D.=0.45$) กลุ่มตัวอย่างแม่ ($\bar{x}=2.98$, $S.D.=0.42$) กลุ่มตัวอย่างญาติและบุคคลหลายคนในครอบครัว ($\bar{x}=2.82$, $S.D.=0.45$) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างผู้ที่เด็กเชื่อฟังไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 43 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ระหว่างผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็ก

ผู้ที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมเด็ก	จำนวน คน (N)	คะแนนพฤติกรรมการมีวินัย				
		ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	F	Sig.	Eta
พ่อและแม่	109	3.05	0.43	5.93***	0.00	0.20
พ่อ	115	2.85	0.44			
แม่	153	2.98	0.40			
ญาติหรือบุคคล หลาย คน ใน ครอบครัว	61	2.82	0.42			
รวม	438	2.94	0.43			

จากตารางที่ 43 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างระหว่างคะแนนระเบียบวินัยของผู้ที่เด็กเชื่อฟัง โดยกลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่ ($\bar{x}=3.05$, $S.D.=0.43$) กลุ่มตัวอย่างพ่อ ($\bar{x}=2.85$, $S.D.=0.44$) กลุ่มตัวอย่างแม่ ($\bar{x}=2.98$, $S.D.=0.44$) กลุ่มตัวอย่างญาติและบุคคลหลายคนในครอบครัว ($\bar{x}=2.82$, $S.D.=0.44$) โดยใช้ One way ANOVA พบว่า คะแนนระเบียบวินัยของเด็ก ระหว่างผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ คะแนนพฤติกรรมการมีวินัยมีความสัมพันธ์กับผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก (0.20) และเมื่อทำการทดสอบต่อเนื่องด้วยวิธีการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ(Multiple Comparison test) ได้แสดงผลดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 43.1 ตารางแสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนระเบียบวินัยของเด็กระหว่างผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็ก

ผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็ก	ผลต่างของผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็ก			ผลสรุปผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็กที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์วินัยที่แตกต่างกัน
	พ่อ (2.88)	แม่(3.00)	ญาติ และบุคคลหลายคนในครอบครัว (2.79)	
1. พ่อและแม่ (2.97)	.19495*	0.07083	.22519*	(1,2) (1,4)
2. พ่อ(2.88)		-.12413*	0.03024	
3. แม่(3.00)			.15437*	
4. ญาติ และบุคคลหลายคนในครอบครัว (2.83)				

จากตารางที่ 43.1 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ากลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างพ่อ และกลุ่มตัวอย่างญาติ และบุคคลหลายคนในครอบครัว

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA)

ตารางที่ 44 แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กจำแนกตาม การศึกษาและรายได้ของผู้ปกครอง

การศึกษา ผู้ปกครอง	ค่า สถิติ	รายได้ของครอบครัว (บาทต่อเดือน)					รวม รายได้	F value	F prob
		น้อยกว่า 5,000	5,001- 10,000	10,001- 20,000	20,001- 30,000	มากกว่า 30,001			
1.ต่ำกว่า มัธยมศึกษา	$\bar{x}$	2.59	2.81	2.83	3.41	2.62	2.77	2.74	0.03
	S.D	0.27	0.40	0.36	0.36	0.62	0.40		
	n	20	39	12	3	4	78		
2.มัธยม ศึกษา	$\bar{x}$	2.98	2.81	2.68	2.93	3.03	2.83		
	S.D	0.27	0.46	0.48	0.64	0.43	0.48		
	n	6	28	29	10	15	88		
3 .อู ด ม ศึกษา	$\bar{x}$		2.81	3.03	2.67	2.83	2.84		
	S.D		0.39	0.50	0.43	0.34	0.42		
	n		10	15	13	24	62		

การศึกษา ผู้ปกครอง	ค่า สถิติ	รายได้ของครอบครัว (บาทต่อเดือน)					รวม รายได้	F value	F prob
		น้อยกว่า 5,000	5,001- 10,000	10,001- 20,000	20,001- 30,000	มากกว่า 30,001			
4.ปริญญา ตรี	$\bar{x}$	2.95	3.04	3.01	2.89	3.15	3.09		
	S.D	0.32	0.42	0.34	0.41	0.37	0.38		
	n	3	4	19	19	112	157		
5. สูงกว่า ปริญญาตรี	$\bar{x}$		3.32	3.50	2.90	3.13	3.12		
	S.D		0.00	0.08	0.45	0.33	0.35		
	n		1	2	5	33	41		
รวม	$\bar{x}$	2.77	2.83	2.84	3.09	3.12	2.95	0.34	0.85
	S.D	0.40	0.48	0.42	0.38	0.35	0.43		
	n	29	82	77	50	188	426		
F-value และ F-prob สำหรับการทดสอบผลกระทบร่วมระหว่างการศึกษาของผู้ปกครองและรายได้ที่แตกต่างกันต่อคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก								2.26	0.01

* $p < .05$

จากตารางที่ 44 ผลการทดสอบด้วยค่า F-test ด้วยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันจะมีอย่างน้อย 2 กลุ่มที่ให้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กแตกต่างกัน (F-prob = 0.03) ในขณะที่ผู้ปกครองที่มี

รายได้ต่างกันจะให้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการณ์วินัยของเด็กไม่แตกต่างกัน (F-prob = 0.85) ส่วนผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่างกันจะให้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการณ์วินัยของเด็กแตกต่างกัน (F-prob = 0.01)

ตารางที่ 45 แสดงสรุปข้อมูลความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับพฤติกรรมการณ์วินัยของเด็ก

ตัวแปรต้น	พฤติกรรมการณ์วินัยของเด็ก	
	มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
เพศของเด็ก	√	
ประเภทของโรงเรียน	√	
ลักษณะของโรงเรียน	√	
รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว	√	
วิธีการสื่อสารในครอบครัว	√	
การอยู่อาศัย		√
อายุของผู้ปกครอง		√
อายุคู่สมรสของผู้ปกครอง	√	
สถานภาพการสมรส		√
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	√	
ระดับการศึกษาคู่สมรสของผู้ปกครอง	√	
รายได้ของผู้ปกครอง	√	
อาชีพของผู้ปกครอง		√

ตัวแปรต้น	พฤติกรรมการณ์มีวินัยของเด็ก	
	มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
อาชีพคู่สมรสของผู้ปกครอง		√
ความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว	√	
ผู้สอนวินัย	√	
ผู้เป็นแบบอย่างวินัย	√	
ผู้ที่ได้เด็กเชื่อฟัง		√
ผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก	√	

จากตารางที่ 45 ตัวแปรต้นที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์มีวินัยของเด็กคือ เพศของเด็ก ประเภทของโรงเรียน ลักษณะของโรงเรียน รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว วิธีการสื่อสารในครอบครัวอายุคู่สมรสของผู้ปกครอง การอยู่อาศัย ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาคู่สมรสของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง ความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว ผู้สอนวินัย ผู้เป็นแบบอย่างวินัย ผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็ก ส่วนตัวแปรต้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์มีวินัยของเด็กคือ อายุของผู้ปกครอง สถานภาพการสมรส อาชีพของผู้ปกครอง อาชีพคู่สมรสของผู้ปกครอง และ ผู้ที่ได้เด็กเชื่อฟัง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ปกครองและข้อคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม

ข้อมูลแสดงวิธีการสื่อสารในครอบครัวทั้งหมดจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ตารางที่ 46 การจัดกลุ่มแสดงวิธีการสื่อสารในครอบครัวเพื่อปลูกฝังวินัยในเด็กจากแบบสอบถามปลายเปิด

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
1.วิธีการสื่อสารทางบวก		
1.1 การพูดโดยตรง	307	43.55
1.1.1 การอบรมและสอน	131	18.58
1.1.2 การอธิบาย	122	17.30
1.1.3 การยกตัวอย่าง	32	4.57
1.1.4 การกล่าวชมเชย	12	1.70
1.1.5 การใช้คำพูดสุภาพและเหตุผล	5	0.71
1.1.6 การสร้างกฎเกณฑ์และเงื่อนไข	5	0.71
1.2 การเป็นแบบอย่างที่ดี	96	13.62
1.3 การให้ลูกเป็นผู้เล่าเรื่องหรือถ่ายทอดให้ฟัง	28	3.97
1.4 การแสดงออกทางอวัจนภาษาและสร้างบรรยากาศที่ดี	28	3.97
1.5 การปฏิสัมพันธ์และทำกิจกรรมร่วมกัน	16	2.27
1.6 การให้รางวัล	4	0.57
รวมวิธีการสื่อสารทางบวก	479	67.94
2.วิธีการสื่อสารทางลบ		
2.1 การพูดโดยตรง	128	18.16
2.1.1 การว่ากล่าวตักเตือนเมื่อทำผิด	116	16.45
2.1.2 การออกคำสั่งให้ทำ	11	1.56
2.1.3 การข่มขู่ หากไม่ทำตาม	1	0.14

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
2.2 การลงโทษ	38	5.39
2.3 การแสดงออกทางด้านลบ	3	0.43
รวมผลวิธีการสื่อสารทางลบ	169	24.07
3.วิธีแบบไม่แสดงทิศทางทางการสื่อสาร		
3.1 การใช้วิธีการต่างๆเป็นขั้นตอนตามแต่สถานการณ์	24	3.40
3.2 การมอบหมายให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นนิสัย	13	1.84
3.3 การสังเกตพฤติกรรมเด็ก	8	1.13
3.4 อื่นๆ	12	1.70
รวมวิธีการแบบไม่แสดงทิศทาง	57	8.09
รวมทั้งหมด	705	100.00

หมายเหตุ : ผู้ตอบคำถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 วิธี

จากตารางที่ 46 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยกล่าวคือ ผู้ปกครองของเด็กในการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงวิธีการสื่อสารในครอบครัวเพื่อปลูกฝังวินัยซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ๆได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มวิธีการสื่อสารทางบวก คิดเป็นร้อยละ 67.94 กลุ่มวิธีการสื่อสารทางลบ คิดเป็นร้อยละ 24.07 และกลุ่มวิธีการแบบไม่แสดงทิศทาง คิดเป็นร้อยละ 8.09

วิธีการสื่อสารทางบวก

วิธีการสื่อสารทางบวก เป็นวิธีการสื่อสารที่รวมทั้งการแสดงออก การพูด การกระทำ รวมทั้งการสร้างบรรยากาศที่ดี ซึ่งวิธีการสื่อสารทางบวกใน 3 อันดับแรก คือ 1.การพูดโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 43.55 อาทิเช่น การอบรมและสอน ทั้งในการสอนวินัย ความประพฤติ และเรื่องภายในชีวิตประจำวันควบคู่ไปด้วย การอธิบาย ซึ่งจะเป็นการอธิบายถึงสาเหตุและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการไม่มีวินัย เหตุผลของการมีวินัย และการให้คุณค่าแก่การมีวินัย ฯลฯ 2. การเป็นแบบอย่างที่ดี คิดเป็นร้อยละ 13.62 ซึ่งเป็นทั้งในด้านการดำรงตนมีวินัยของผู้ปกครอง การแสดงพฤติกรรมและนิสัยในด้านที่ดี 3.การให้ลูกเป็นผู้เล่าเรื่องหรือถ่ายทอดให้ฟัง รวมทั้งการแสดงออก

ทางอวัจนภาษาและสร้างบรรยากาศที่ดี ซึ่งมีการให้คุณค่าในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.97 ซึ่งในที่นี้การให้ลูกเป็นผู้เล่าเรื่องหรือถ่ายทอดให้ฟัง คือ การเปิดใจรับฟังเรื่องราว การสอบถามความคิดเห็น การค้นหาแนวทางแก้ไขด้วยตัวเอง ส่วนการแสดงออกทางอวัจนภาษาและสร้างบรรยากาศที่ดี คือ การไม่ใช้ความรุนแรงในการสื่อสาร รู้จักอารมณ์ เข้าใจที่จะพูด และควบคุมอารมณ์ได้ รวมทั้งการให้กำลังใจแก่เด็ก ตัวอย่างเช่น

“เค้ามีเรื่องอะไรเค้าจะเล่าให้แม่ฟังทุกเรื่องแม่เรื่องที่ตัวเองทำผิด ในห้องเรียน บางเรื่องก็ปลอบโยน ถ้าบางครั้งผิดมากก็จะค่อยๆตลอมๆ จะไม่ตำหนิ แต่จะค่อยๆบอกให้คิดถึงคนอื่นถ้าคนอื่นทำ จะสอนให้เค้าเอื้อเฟื้อต่อเพื่อน” (ผู้ปกครอง #1)

“พ่อแม่ไม่ดุ ส่วนใหญ่จะพูดคุยกันแบบเป็นกันเองเพื่อนบ้างพ่อบ้าง เลยเปิดใจ พ่อบอกว่า มีไรก็มาปรึกษา ทะเลาะกับเพื่อนก็บอกพ่อบอกแม่ มีไรเค้าก็มาบอก เค้าก็มาบอกไม่ปิด บางอย่างก็สอนเค้าว่าการดูบุหรืกินเหล้าเป็นดับแข็ง ขนาดพ่อยังไม่ทำเลย บางครั้งกินเหล้าตอนสังสรรค์ได้แต่จะกินตลอดไปไม่ได้ ก็บอกเขาอย่างนี้” (ผู้ปกครองที่ #10)

วิธีการสื่อสารทางลบ

วิธีการสื่อสารทางลบ คิดเป็นร้อยละ 24.07 อาทิเช่น การพูดโดยตรงที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกทางลบ ดังเช่น การว่ากล่าวตักเตือนเมื่อทำผิด การดู การว่ากล่าว 2.การลงโทษ ทั้งในด้านการใช้ความรุนแรง ด้วยการตี การงดรางวัล เช่นการให้ของตอบแทนเมื่อทำดี การไม่ให้ทำในสิ่งที่ชอบ 3. การแสดงออกทางอวัจนภาษาและการสร้างบรรยากาศด้านลบ เช่น การมองด้วยสายตาตำหนิ การไม่คุยด้วย แสดงอาการโกรธ ตัวอย่างเช่น

“ถ้าไม่ทำ ไม่เชิดโต๊ะ ไม่เช่นนั้นจะโดนว่า ไม่ค่อยดี ภายในบ้านไม่ได้รับคำชมเชย ไม่ค่อยได้รางวัล ส่วนใหญ่โดนดุเรื่องเรียน” ” (เด็ก #8)

“ปกติผมจะเหมือนเพื่อนบางทีผมก็จะดูมากน้องก็จะกลัว แต่ก็จะเป็นเพื่อนกัน ส่วนใหญ่ที่ดู เรื่องไม่มีความรับผิดชอบ เรื่องกลับตีกเพราะน้องเป็นอิสลามต้องมาอ่านหนังสือศาสนา พ่อก็จะทำโทษ ส่วนมากจะดูมากกว่าตี”(ผู้ปกครอง #2)

วิธีการสื่อสารแบบไม่แสดงทิศทาง

วิธีแบบไม่แสดงทิศทางทางการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 8.09 อาทิเช่น การมอบหมายให้ รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบให้เป็นนิสัย อาทิเช่น การทำการบ้าน การช่วยเหลืองานบ้าน .2. การใช้วิธีการต่างๆ เป็นขั้นตอนตามแต่สถานการณ์ ซึ่งจะเป็นหลายวิธีที่แตกต่างกันไป อาทิเช่น การว่ากล่าวตักเตือนก่อนที่จะลงโทษ เช่นการตีบ้าง การลดค่าขนมบ้าง หรือถ้าปฏิบัติดีใหม่ ก็จะเป็นการให้รางวัล.3. การสังเกตพฤติกรรม ก็จะเป็นการศึกษาคุณลักษณะของเด็ก พฤติกรรมโดย เฉพาะความรับผิดชอบ การปฏิบัติตนมีวินัย หรือการแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก 4. อื่นๆ อาทิเช่น การให้ผู้อื่นสอนแทนหรือว่ากล่าวตักเตือนแทน การไม่ลงโทษในที่สาธารณะ การติและการชมตาม ความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น

“ล้างแก้วล้างจาน ลองถูบ้าน ส่วนใหญ่คุณแม่เป็นคนทำ แม่ตั้งกฎว่า ไม่ให้นอนดึกเกินไป ไม่ เกิน ห้าทุ่ม”(เด็ก #1)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามโดยการจัดกลุ่มการแบ่งตาม วิธีการสื่อสารอื่นๆและกลยุทธ์ในการสื่อสาร รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามโดยการจัดกลุ่มการแบ่งตาม วิธีการสื่อสารอื่นๆและกลยุทธ์ในการสื่อสาร

วิธีการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารในครอบครัวซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม สามารถจัดกลุ่มตามแนวคิดและทฤษฎีทางการสื่อสารอื่นๆ อาทิเช่น การสื่อสารแบบใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจตามหลักการของอริสโตเติล และการสื่อสารแบบการใช้การจูงใจ ดังนี้

1.1 การสื่อสารแบบใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา

การสื่อสารแบบวัจนภาษา เป็นการสื่อสารจากการพูด ซึ่งในที่นี้รวมทั้งการพูดในเชิงบวก และเชิงลบด้วย คิดเป็นร้อยละ 70.35 ส่วนการสื่อสารแบบอวัจนภาษาเป็นการแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง พฤติกรรม บุคลิกภาพ น้ำเสียง รวมทั้งบรรยากาศและสภาพแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 29.65

การสื่อสารแบบใช้วัจนภาษา

ในด้านการสื่อสารแบบการใช้วัจนภาษา คิดเป็นร้อยละ 70.35 ซึ่งจะเป็นการสื่อสารในเชิงบวกมากกว่า การสื่อสารในเชิงลบ และเมื่อจัดเรียงการใช้วัจนภาษาในการสื่อสารจะได้ 3 อันดับแรก คือ การอบรมและการสอน คิดเป็นร้อยละ 19.82 การอธิบาย คิดเป็นร้อยละ 18.46 และการว่ากล่าวตักเตือนเมื่อทำผิด คิดเป็นร้อยละ 17.55

“สอนดี ๆ อะไรไม่ดีก็บอกว่าอย่าไปทำ สิ่งดี ๆ ต้องทำตาม อย่างเช่นเกี่ยวกับ การเล่นเกมทะเลาะกัน วันธรรมดา ก็เติมน้ำ ล้างจาน ถ้าลืม ก็จะเป็นการถาม “ใครลืมเติมน้ำรีป่าว” เค้าจะจะทำ จะไม่ใช่วิธีการดู เพราะเค้าก็ไม่ค่อยสนใจอยู่แล้ว” (ผู้ปกครองที่ #4)

เค้าเป็นคนที่มีเหตุผลก็เลยพูดคุยกได้ “อันนี้อย่านะครับอันนี้ได้ นะครับ “ เวลาสอนก็จะนั่งฟัง จะไม่ดีก็ ส่วนใหญ่สอนให้รู้จักเคารพผู้ใหญ่ อย่าไปหยิบของคนอื่น อย่าเกร เรื่องวินัย แค่ว่าพูดจะคุยๆนิดๆหน่อยๆ เค้าก็ทำตาม ถ้าทำไม่ดีส่วนใหญ่ก็จะเรียกมาคุยกัน ไม่ค่อยดี” (ผู้ปกครองที่ #5)

การสื่อสารแบบใช้อวัจนภาษา

ส่วนการใช้อวัจนภาษา จะเป็นการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง พฤติกรรม บุคลิกลักษณะ รวมทั้งสภาพแวดล้อมและการสร้างบรรยากาศ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ซึ่งการสื่อสารอวัจนภาษา คิดเป็นร้อยละ 29.65 อาทิเช่น การเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นการดำรงตนเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 14.52 การลงโทษ อย่างเช่น การตี การงดให้ของรางวัล สิ่งที่ได้ก็ชอบ หรือลดการกระทำที่ได้ก็ชอบทำ คิดเป็นร้อยละ 5.75 และ การแสดงออกทางอวัจนภาษาและสร้าง

บรรยาการที่ดี อย่างเช่น การไม่ใช้ความรุนแรง การไม่แสดงอาการก้าวร้าว รู้จัก และใช้ความเข้าใจในการอบรม คิดเป็นร้อยละ 4.24 เป็นต้น

“กฎที่บ้านห้ามพูดคำหยาบ จะโดนตี โดนตีหลายที พอจำ ก็ไม่พูดคำหยาบอีก ห้ามหยอกล้อรังแกกัน ถ้าแก้มกั๊กพ่อก็ตีเลย จะไม่บ่นไม่ว่าจะตีเลย จำไว้ ก็ไม่ค่อยแก้มกั๊กแล้ว ห้ามเล่นเกมเกิน 1 ชั่วโมง ห้ามกลับบ้านเกิน 4ทุ่ม ไปเล่นบอล จะโดนพ่อว่า พ่อตีบ้าง แต่เดี๋ยวนี้กลับบ้านเร็วขึ้น” (เด็ก #4)

1.2 การสื่อสารแบบหลักวาทศิลป์ของอริสโตเติล

การสื่อสารตามหลักวาทศิลป์ของอริสโตเติล จะแบ่งเป็น 3 ส่วนองค์ประกอบหลักคือ 1. ผู้ส่งสาร (Ethos) คือ ผู้ที่มีสติปัญญาดี มีความตั้งใจดี และมีบุคลิกลักษณะที่ดี 2. ตัวสาร (Logos) คือการใช้หลักฐาน ให้เหตุผล 3. อารมณ์ของผู้รับสาร (Pathos) คือ ความสามารถในการเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของผู้ฟัง

การสื่อสารตามหลักวาทศิลป์ของอริสโตเติล ผู้ปกครองจะใช้วิธีการเน้นตัวสารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.47 รองลงมาคือการสื่อสารแบบเน้นผู้ส่งสาร คิดเป็นร้อยละ 41.91 และ เน้นอารมณ์ของผู้รับสาร คิดเป็นร้อยละ 4.62

การเน้นผู้ส่งสาร (Ethos)

การเน้นผู้ส่งสาร (Ethos) ซึ่งจะเป็นลักษณะของผู้ปกครองในการถ่ายทอดหรือสอนวินัยให้แก่เด็ก คิดเป็นร้อยละ 41.91 อาทิเช่น การเป็นแบบอย่างที่ดี คิดเป็นร้อยละ 31.68 การแสดงออกทางอัธยาศัยที่ดี คิดเป็นร้อยละ 8.91 อาทิเช่น การทำใจนิ่งสงบ การไม่แสดงอาการก้าวร้าว หรือใช้ความรุนแรง นอกจากนี้ใช้วิธีการอบรมสั่งสอนด้วยวาจาสุภาพ คิดเป็นร้อยละ 1.34 เป็นต้น

น้องมีวินัยพอสมควร เรียนรู้อินทรีย์จากสิ่งแวดล้อม พ่อแม่ด้วย นอกจากจะเป็นแบบอย่างต้องแนะนำ สิ่งดีไม่ดีด้วย” (ผู้ปกครองที่ #4)

การเน้นตัวสาร (Logos)

การเน้นตัวสาร (Logos) คิดเป็นร้อยละ 53.47 การเน้นตัวสาร เป็นการเน้นเนื้อหาที่ผู้ปกครองใช้ในการปลูกฝัง หรือสอนวินัยแก่เด็ก ด้วยการโน้มน้าวใจที่จะทำให้เนื้อหาหรือสาร ซึ่งก็คือ วินัย มีความน่าสนใจ และน่าปฏิบัติตาม อาทิเช่น การให้รายละเอียด คือการให้เหตุผล การอธิบายการมีวินัย หรือการให้รายละเอียดถึงคุณค่าความสำคัญของวินัย คิดเป็น 35.64 การยกตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.57 การใช้พยาน คือ การใช้พยานบุคคล หรือสิ่งที่เป็นหลักฐานในการอ้างอิงการกระทำนั้น เช่น การแนะนำให้ผู้คนที่มีความประพฤติที่ดี คิดเป็นร้อยละ 4.95 และการเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสียของการกระทำนั้น รวมทั้งการมีวินัยและไม่มี คิดเป็นร้อยละ 3.30

“ส่วนใหญ่จะมีเวลาสอนน้องเขาบรรทมมากกว่า เพราะส่วนใหญ่ต้องไปเรียนพิเศษต่อ วันเสาร์อาทิตย์ก็ไปเรียน บางทีเห็นตัวอย่างต่างๆก็จะชี้ให้ดูและสอน ถ้าอย่างในละครก็จะชี้ให้เห็นชัดเจน” (ผู้ปกครองที่ #7)

การเน้นอารมณ์ของผู้รับสาร (Pathos)

ส่วนการเน้นอารมณ์ของผู้รับสาร จะเป็นการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้รับสาร เพื่อที่จะใช้วิธีการต่างๆให้ได้ผลดี เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ คิดเป็นร้อยละ 4.62 ในที่นี้ผู้ปกครองจะเรียนรู้ เข้าใจลักษณะและอารมณ์ของเด็กได้ด้วยความใกล้ชิด เด็กแต่ละคนก็จะมีพื้นฐานอารมณ์แตกต่างกันไป รวมทั้งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และเวลาด้วย อาทิเช่น การให้กำลังใจในการทำสิ่งที่ดี เมื่อเด็กมีวินัย หรือพยายามที่จะทำดี คิดเป็นร้อยละ 1.98 การเฉยไม่แสดงอาการก้าวร้าวตอบกลับแก่เด็ก เมื่อเด็กแสดงกริยาที่ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 1.32 เป็นต้น

“ต้องมองลูกวันนี้เขามีอารมณ์อย่างไร เราจะปรับใช้ อยากให้เค้ามีเหตุผล เราต้องมีเหตุผลก่อน เราจะไม่ใช้วิธีเหมือนตา เพราะตาจะดุเข้มงวดและตี ตอนนี้แม่เป็นแม่บ้าน พอแต่งงานก็มาเป็นแม่บ้าน มีเวลาให้กับน้องมาก แม่จะเปิดตำราเลี้ยงดู แต่จะไม่สปอย จะไม่ให้เค้าหยิบโยยง ให้เค้าทำด้วยตัวเอง พอเข้า ป.3 ป.2 ก็จะไม่บอกให้เค้าทำเอง” (ผู้ปกครอง #1)

1.3 การใช้การจูงใจในด้านต่างๆ

การจูงใจในสาร กล่าวคือเนื้อหาของสารทั้งการพูดและการเขียนว่ามีลักษณะสารเป็นไปในลักษณะใด การจูงใจในสารโดยใช้รางวัล คิดเป็นร้อยละ 27.70 การจูงใจโดยใช้ความกลัว คิดเป็นร้อยละ 68.18 อาทิเช่น การทำโทษ คิดเป็นร้อยละ 51.52 การดูการตำหนิ คิดเป็นร้อยละ 7.58 ถ้าไม่เชื่อฟังก็จะตีแล้วค่อยอธิบายเหตุผล คิดเป็นร้อยละ 4.55 เป็นต้น ส่วนการจูงใจโดยใช้ความโกรธ คิดเป็นร้อยละ 1.52 การจูงใจโดยใช้แรงจูงใจ คิดเป็นร้อยละ 3.03

การจูงใจในสารโดยใช้รางวัล

“ถ้าสอบได้ที่สี่ก็พาไปเที่ยวสวนสัตว์ พ่อแม่ใจดี” (เด็ก #8)

ถ้าเค้าทำผิดเค้าจะไม่พูด พ่อก็จะบอกให้เค้าพูด รู้ว่าทำผิดจากตาทำทาง ก็จะบอกให้เค้าพูด ถ้าเค้าตั้งใจเรียน เขียนสวยก็จะให้รางวัลในสิ่งที่เค้าชอบ อย่างเช่นเค้าชอบรถ ก็ถ้าสอบดีๆก็ให้รถกล่องใหญ่ ไม่มีกฎในบ้าน ให้ทำอะไรในบ้าน” (ผู้ปกครอง #5)

การจูงใจในสารโดยใช้แรงจูงใจ

“พ่อบอกว่าการทำละหมาดเป็นการเก็บบุญ พ่อแม่เป็นต้นแบบการทำละหมาด สวดมนต์ ผมนอนนอนต้องเปิดสมุดพระมาสวด ถ้าทำดีพ่อแม่จะชม” (เด็ก #2)

การจูงใจโดยใช้ความกลัว

“ย่าเลี้ยงเองตั้งแต่ 4 เดือน หลานอยู่กับปู่และย่าตั้งแต่พ่อแม่ของเขาเลิกกัน ย่าก็เลยเป็นแม่บุญธรรม ส่วนใหญ่ย่าก็สอนเรื่องทั่วไป ให้ทำอะไรด้วยตนเอง ถ้าเขาไม่ดี ไม่มีวินัย ก็จะค่อยอัด หรือลงโทษ เช่น จัดทุ้มบนเตียง ตีหัวจรดเท้า ซึ่งก็ตีครั้งเดียวเพื่อให้เขาจำว่าจะไม่ทำอีกต่อไป” (ผู้ปกครอง #6)

การจูงใจโดยใช้ความโกรธ

“ส่วนใหญ่แม่ก็จะโกรธ ถ้าไม่ทำตาม แม่ก็จะเจียบไม่พูดด้วย หนูรู้หนูก็รีบทำอย่างนั้น แม่จะพูดย้ำ 2-3 ครั้งแล้วหนูปรับตัวได้ ส่วนใหญ่พ่อแม่จะไม่ดุ แต่ถ้าพ่อโกรธก็จะเสียงดังใส่” (เด็ก #1)

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามโดยเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองจะพบว่าวิธีการสื่อสารและการอบรมของแต่ละครอบครัวจะมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของการให้อิสระทางการกระทำ แต่จะมีกรอบหรือของเขตที่พ่อแม่กำหนดให้ โดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูโดยใช้เหตุผล ไม่มีการบีบบังคับ ซึ่งตรงกับลักษณะการอบรมแบบประชาธิปไตย

“ในบ้านไม่ค่อยมีกฎ จะใช้ความเข้าใจมากกว่า ว่าหน้าที่คืออะไร กลับมาต้องทำอะไร ไม่จู้จี้จั่วไซร์ว่าทำอะไร ปล่อยให้ให้รู้เอง แต่ใกล้สอบจะเข้มงวดขึ้น ให้อ่านหนังสือ ช่วยดูทีวีที่บ้าน”

(ผู้ปกครอง #1)

“ในบ้านไม่มีกฎ ฝึกการขึ้นนอนเอง ถ้าเขาทำการบ้านเรียบร้อยก็ให้เค้าขึ้นนอนเอง”

(ผู้ปกครองที่ #3)

“จะไม่บังคับให้ลูกเรียนอะไร จะถามก่อนว่าลูกอยากเรียนอะไร และถ้าไม่อยากเรียนก็จะถามเหตุผลก่อนว่าทำไม เพราะนี่ยกย้อนกลับไปเปรียบเทียบตอนที่ตัวเองเป็นเด็กแล้วถูกพ่อบังคับให้เรียนภาษาจีน ทั้งๆที่เราไม่อยากจะเรียน” (ผู้ปกครองที่ #7)

“จะสอนให้รู้จักสวดมนไหว้พระ ก่อนนอนก็ต้องสวดมนต์ จะสอนให้รู้จักบาปบุญ ชุติขั้นในไรท์ให้ซักทำเอง ถ้าเจอขอทาน ก็ห้ามไปตูดูกเขา และอย่าคบคนที่สูงกว่าเรา ควรคบคนที่อยู่ในระดับเดียวกัน จะได้ไม่รู้สึกเปรียบเทียบมาก มีงานอะไร ต้องรับผิดชอบเอง พ่อแม่จะไม่เข้าไปยุ่ง สอนวิธีการเก็บเงิน ให้ใช้กินครึ่งหนึ่งเก็บไว้อีกครึ่งหนึ่ง” (ผู้ปกครอง #7)

“พ่อแม่จะสอนเรื่องการจัดการเวลาของเราเอง พ่อแม่จะมีคนมาช่วยเอง บางครั้งก็มีมาช่วยนิดหน่อย พ่อแม่สอนเรื่องเรียนมากที่สุด และให้ทำตัวดีๆ อย่างเช่นไม่เกเร ไม่แก๊งเพื่อน” (เด็ก #8)

ในการอบรมเลี้ยงดูอย่างมีเหตุผล ทำให้การสื่อสารในครอบครัวจะเป็นบรรยากาศสบายๆ เป็นกันเอง จะใช้ความรู้สึกกับลูกแบบที่สามารถคุยเปิดอกกับพ่อแม่ได้ ทำให้เมื่อมีเรื่องอะไร เด็กก็จะมาพูดคุยกับผู้ปกครองได้

“เค้ามีเรื่องอะไรเค้าจะเล่าให้แม่ฟังทุกเรื่องแม้เรื่องของตัวเองทำผิด ในห้องเรียน บางเรื่องก็ปลอบโยน ถ้าบางครั้งผิดมากก็จะค่อยๆตลอมๆ จะไม่ตำหนิ แต่จะค่อยๆบอกให้คิดถึงคนอื่นถ้าคนอื่นทำ จะสอนให้เค้าเอื้อเฟื้อต่อเพื่อน” (ผู้ปกครอง #1)

“พ่อแม่ไม่ดุ ส่วนใหญ่จะพูดคุยกันแบบเป็นกันเองเพื่อนบ้างพ่อบ้าง เลยเปิดใจ พ่อบอกว่า มีไรก็มาปรึกษา ทะเลาะกับเพื่อนก็บอกพ่อบอกแม่ มีไรเค้าก็มาบอก เค้าก็มาบอกไม่ปิด บางอย่างก็สอนเค้าดูนูหรือกินเหล้าเป็นดับแข็ง ขนาดพ่อยังไม่ทำเลย บางครั้งเหล้าสังสรรค์กินได้ กินตลอดไปไม่ได้ ก็บอกเขาอย่างนี้” (ผู้ปกครองที่ #10)

ในการปฏิบัติตามข้อตกลงของบ้าน ส่วนใหญ่ผู้ปกครองก็มักจะใช้วิธีการพูดคุยเพื่อถามสาเหตุเรื่องราว มากกว่าจะใช้วิธีการทางลบเช่น การตี หรือจะใช้วิธีการที่ปล่อยให้เด็กได้ตระหนักและคิดหาคำตอบของการกระทำด้วยตนเอง และแก้ไขตนเอง

“สอนดีๆ อะไรไม่ดีก็บอกว่าอย่าไปทำ สิ่งดีๆต้องทำตาม อย่างเช่นเกี่ยวกับ การเล่นเกมทะเลาะกัน วันธรรมดาก็เติมน้ำ ล้างจาน ถ้าลืมก็จะเป็นการถาม “ใครลืมเติมน้ำรีเปลา” เขาจะจะทำ จะไม่ใช่วิธีการดุ เพราะเขาก็ไม่ค่อยชนอยู่แล้ว” (ผู้ปกครองที่ #4)

เขาเป็นคนที่มิเหตุผลก็เลยพูดคุยได้ “อันนี้ยานะครับอันนี้ได้ นะครับ “ เวลาสอนก็จะนั่งฟัง จะไม่ดื้อ ส่วนใหญ่สอนให้รู้จักเคารพผู้ใหญ่ อย่าไปหยิบของคนอื่น อย่าเกเร เรื่องวินัย แค่ว่าพูดคุยๆนิดๆหน่อยๆ เขาก็ทำตาม ถ้าทำไม่ดีส่วนใหญ่ก็จะเรียกมาคุยกัน ไม่ค่อยตี” (ผู้ปกครองที่ #5)

“น้องจะดื้อเสียบ จะปล่อยให้เขาไปพักสักพัก สักพักเขาก็จะมาพูดกับเรา เขาจะมาขอโทษ แม่ก็จะบอกให้เขารู้ว่าผิดแล้วก็แก้ไขซะ” (ผู้ปกครองที่ #7)

ในเรื่องการสอนระเบียบวินัยส่วนใหญ่ก็จะสอนให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบตนเองได้ และบางครั้งคร้วมีการมอบหมายงานบ้านให้รับผิดชอบ

“ล้างแก้วล้างจาน ลองถูบ้าน ส่วนใหญ่คุณแม่เป็นคนทำ แม่ตั้งกฎว่า ไม่ให้นอนดึกเกินไป ไม่เกิน ห้าทุ่ม”(เด็ก #1)

“กรอกน้ำล้างจาน ช่วยพ่อแม่ชายของ ถ้าไม่ทำพี่จะเป็นคนทำให้ พอพี่บ่น ก็จะไปทำเอง”
(เด็ก #2)

“มีหน้าที่ให้อาหารสัตว์เลี้ยง ถ้ากลับบ้านเร็วก็จะกวาดพื้นถูพื้น ถ้าลืมคุณพ่อก็บอกให้ “ทีหลัง กลับมากก็ให้รีบทำ” (เด็ก #8)

ทำงานบ้าน ช่วยพ่อแม่ชายของ ถ้าน้องลืมพ่อก็จะทำโทษจะให้ไปทำงานอื่นแทน เขาก็จะมีความ
รับผิดชอบมากขึ้น (ผู้ปกครองที่ #2)

“เข้มงวดเพราะอยากให้มีความรับผิดชอบ สิ่งส่งเสริมให้น้องมีวินัย โดยการหาอะไรให้ทำ
4.30 ไปอ่านหนังสือศาสนา ตะบอบเสร็จ ก็หาอะไรให้ทำ เพื่อฝึก ถ้าเล่นบอลก็ต้องกลับให้ตรง
เวลา ฝึกให้รับผิดชอบ ตรงเวลา ถ้าวินัยไหนกลับเลยก็จะไม่ให้ไปเล่น “ (ผู้ปกครองที่ #2)

แต่ทั้งนี้วิธีการสื่อสารและการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวก็มีความแตกต่างกันไป
แต่ละครอบครัว ในบางครอบครัวก็มีวิธีการสื่อสารทางบวก บางครอบครัวจะใช้วิธีการทางลบ ซึ่ง
ก็จะมีปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์และสังคมที่เปลี่ยนไป

“น้องเขาเชื่อฟังเพราะถูกเลี้ยงอย่างมีเหตุผล แต่ก่อนเลี้ยงแบบเข้มงวด เล็กๆเราใช้วิธีกะเด้า
เหมือนที่คุณตาสอน ที่ดื้อแล้วตี ป1 พี่ไม่ตีลูกเลย ถ้าเค้าไม่ฟังเราหนึ่งพอ ลูกก็จะรู้เด้าก็จะเข้าใจ
บางครั้งเค้าแรง พอเราแรงกลับ มันรู้สึกแรงกลับไปมา เลยใช้วิธีการนิ่งดู มันต้องแนวความคิดของ
ตัวเอง” (ผู้ปกครอง #1)

หรือในบางครั้งบางครอบครัวก็มีความแตกต่างในวิธีการใช้ของพ่อแม่และแม่

“การมีวินัยของเด็กคิดว่าจากที่บ้านและที่โรงเรียนก็มีผลต่อวินัย ที่บ้าน ป้าเค้าดุ เขาจะกลัวป้า ป้า
จะเข้มงวดให้ตั้งใจเรียนอย่าเกเร แต่จะไม่ค่อยดี จะดุอย่างเดียว ส่วนใหญ่แม่จะใช้วิธีการบอกดีๆ”
(ผู้ปกครอง #3)

แต่อย่างไรก็ตามก็ยังปรากฏพบลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ซึ่งเมื่อเด็กทำผิด ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง หรือไม่เชื่อฟังในการสอนของผู้ปกครองก็จะถูกลงโทษโดยการสัมภาษณ์พบว่าผู้ปกครองที่ใช้วิธีการเช่นนี้ เป็นผู้ปกครองที่มีอายุมาก ประมาณ 50 -60 ปีและเคยได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการหรือเข้มงวด

“ ย่าเลี้ยงเองตั้งแต่ 4 เดือน หลานอยู่กับปู่และย่าตั้งแต่พ่อแม่ของเขาเล็กกัน ย่าก็เลยเป็นแม่บุญธรรม ส่วนใหญ่ย่าก็สอนเรื่องทั่วไป ให้ทำอะไรด้วยตนเอง ถ้าเขาไม่ตี ไม่มีวินัย ก็จะไม่ยอมอด หรือลงโทษ เช่น จัดห่มบนเตียง ตีหัวจรดเท้า ซึ่งก็ตีครั้งเดียวเพื่อให้เขาจำว่าจะไม่ทำอีกต่อไป” (ผู้ปกครอง #6)

“ส่วนใหญ่แม่ก็จะโกรธ ถ้าไม่ทำตาม แม่ก็จะเสียงไม่พูดด้วย หนูรู้หนูก็รีบทำอย่างนั้น แม่จะพูดย้ำ 2 -3 ครั้งแล้วหนูปรับตัวได้ ส่วนใหญ่พ่อแม่จะไม่ดุ แต่ถ้าพ่อแม่โกรธก็จะเสียงดังใส่”(เด็ก #1)

“แม่จะใช้วิธีการดุเอา แต่ก่อนใช้ไม้แขวนเสื้อตี แล้วแม่บอกว่าเราหงอย ตอนนี้อย่าแม่ก็เลยเปลี่ยนแล้วบอกว่ามีไรก็พูดคุยกัน” (เด็ก #2)

นอกจากนี้บางครอบครัวก็มีเคล็ดลับการอบรมเลี้ยงดูโดยใช้การสั่งสมประสบการณ์และวิจรรณญาณส่วนตัว ซึ่งเป็นหลักการเลี้ยงดูที่น่าสนใจอีกแบบหนึ่ง

“วิธีเลี้ยงเด็ก ต้องมีความรัก ใส่ใจ อย่าตีมาก ใช้ระบบฝรั่ง อย่าโอ ให้ทำอะไรด้วยตนเอง พอ 6 เดือนก็จะไม่อุ้ม จะทำทรงให้เขาอยู่ ถ้าเขาร้องก็จะตี พอเราจะตีต่อไปเค้าก็จะหยุด เวลาที่เขาขึ้นแล้วล้มเอง เขาเจ็บเขาจะจำ ต่อไปเขาก็จะลุกขึ้นมาเอง และสอนว่าทำอะไรทำให้เร็วให้คล่อง เหมือนคนจีน คนจีนทำอะไรต้องให้เร็วให้เสร็จ คนไทยจริงๆอะไรก็ท้อ” (ผู้ปกครองที่ #6)

ในด้านกลยุทธ์ของแต่ละบ้านที่จะปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีก็จะมีวิธีการสื่อสารที่แตกต่างกัน โดยบางครอบครัวจะใช้เวลาร่วมกันหลังจากเลิกเรียน อยู่ร่วมกันในวันหยุด หรือใช้เวลาร่วมกันในการทำกิจกรรม

“ผมคลุกคลีกับลูก ผมใช้เวลาเค้าเยอะก็เลยรู้จักวิธีการที่จะใช้กับเขา ส่วนมากเขาอยู่กับผมมากกว่าแม่ ผมจะพาไปเตะบอล เขาอยากเป็นนักบอล ก็เลยส่งเสริมกิจกรรมที่เขาชอบ” (ผู้ปกครองที่ #2)

“พ่อทำงานที่บ้านเลยมีเวลามาก เขาเป็นเด็กเล่าเรื่องต่างๆในโรงเรียนให้พ่อแม่ฟัง “อาหารไม่อร่อยก็บอก “พุงนี้จะกินไร” คุณกันเยอะ ส่วนใหญ่ใช้เวลาช่วงเย็นคุยกัน ตอนเช้าก็คุยกันถ้าไม่รีบจัดการตัวเองนอกจากจัดข้าวให้” (ผู้ปกครองที่ #4)

“แบบอย่างหรืออิทธิพลของพฤติกรรมของเด็กก็ทั้งพ่อและแม่ เพราะช่วยกันเลี้ยง พ่อและแม่จะให้เวลาลูกมาก เวลาทำกิจกรรมก็ไปทั้งพ่อแม่ลูก ใช้เวลากิจกรรมร่วมกันเยอะ พาไปสถานที่ต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์สิริกิติ์ ถ้าสถานที่ใดจัดงานก็พากันไป เขาไปโน่นนี่มา เขาก็เล่าให้ฟัง” (ผู้ปกครองที่ #5)

น้องมีวินัยพอสมควร เรียนรู้วินัยจากสิ่งแวดล้อม พ่อแม่ด้วย นอกจากจะเป็นแบบอย่างต้องแนะนำ สิ่งดีไม่ดีด้วย” (ผู้ปกครองที่ #4)

ครอบครัวควรแนะนำสิ่งดีๆ ตักเตือนแก่ลูก สิ่งไหนดีสิ่งไหนถูก ไม่ต้องไปดูไปตี(ผู้ปกครองที่ #4)

“เลี้ยงแบบสบายๆ ให้เหตุผล แต่ยังคงเด็กก็ต้องย้ำเตือนหน่อย ก็จะมีระเบียบวินัย” (ผู้ปกครองที่ #5)

แต่ในบางครอบครัวที่ไม่ค่อยมีเวลา ก็จะใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ขณะนั้น อย่างเช่นการยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจนขณะนั้น

“ส่วนใหญ่จะมีเวลาสอนน้องเขาบนรถมากกว่า เพราะส่วนใหญ่ต้องไปเรียนพิเศษต่อ วันเสาร์อาทิตย์ก็ไปเรียน บางทีเห็นตัวอย่างต่างๆก็จะชี้ให้ดูและสอน ถ้าอย่างในละครก็จะชี้ให้เห็นชัดเจน” (ผู้ปกครองที่ #7)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ลักษณะการสื่อสารในครอบครัว และภูมิหลังของครอบครัวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย โดยกลุ่มตัวอย่างเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 438 คน จากโรงเรียนประเภทต่างๆ รวม 15 แห่ง ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจากแบบสอบถามปลายปิด ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเด็กและผู้ปกครองของเด็ก

ส่วนที่ 2 ลักษณะและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ภูมิหลังของครอบครัว และตัวแปรด้านโรงเรียน กับระดับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยแสดงแนวทางการสื่อสารในครอบครัวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเด็กและผู้ปกครองของเด็ก

กลุ่มตัวอย่างเด็กในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กเพศหญิงมากกว่าเด็กเพศชาย โดยเด็กนักเรียนส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเอกชน มากกว่าศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาล และกลุ่มตัวอย่างเด็กศึกษาในโรงเรียนสหศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นโรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนชายล้วนมีน้อยที่สุด

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะเป็นแม่ รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีฐานะเป็นพ่อ นอกจากนี้พบว่ายังมีกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองในฐานะอื่นซึ่งมีความเกี่ยวดองกันทางเครือญาติ อาทิเช่น กลุ่มตัวอย่างมีฐานะเป็นปู่ย่าตายาย กลุ่มตัวอย่างมีฐานะเป็นลุงป้า น้าอา กลุ่มตัวอย่างพี่

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยกว่า 40 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คืออายุมากกว่า 51 ปี โดยระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีอยู่ทุกระดับ ตั้งแต่ไม่ได้รับการศึกษาจนถึงระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

อาชีพของผู้ปกครองจำนวนมากที่สุดคือ อาชีพค้าขายหรือกิจการส่วนตัว รองลงมากลุ่มตัวอย่างอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพอื่นๆ ที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ อาชีพรับราชการ อาชีพแม่บ้าน และกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป หรือ วิชาชีพอิสระหรือลูกจ้างแรงงานหรือพนักงานโรงแรม ตามลำดับ

คู่สมรสของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยกว่า 40 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือกลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 51 ปี โดยระดับการศึกษาของคู่สมรสของผู้ปกครองมีอยู่ทุกระดับ ตั้งแต่ไม่ได้รับการศึกษาจนถึงระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก ซึ่งคู่สมรสของผู้ปกครองศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาใกล้เคียงกันคือ ระดับอนุปริญญา และระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา

อาชีพของคู่สมรสของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพ ค้าขายหรือกิจการส่วนตัว รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพรับราชการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแม่บ้าน

รายได้ส่วนใหญ่ของครอบครัว คือรายได้มากกว่า 30,001 บาทต่อเดือน รองลงมากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ใกล้เคียงกัน คือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน และ

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด คือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

สถานะของผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ร่วมกันในครอบครัว ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่แยกกันอยู่ หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต มีจำนวนน้อย

การอาศัยในครอบครัว เด็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนเท่ากัน คือ กลุ่มตัวอย่างที่อยู่พ่อหรือ แม่ เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่เป็นครอบครัวใหญ่ ซึ่งอาศัยอยู่กับผู้ปกครองและญาติด้วย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติ

ในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว เด็กมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับแม่มากที่สุด ซึ่งเป็นผู้ที่สอนวินัยและเป็นแบบอย่างมากที่สุดเช่นเดียวกัน ส่วนบุคคลที่เด็กเชื่อฟังมากที่สุด คือทั้งพ่อและแม่ ทั้งนี้ผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็กมากที่สุด คือ แม่

เด็กได้รับการปลูกฝังวินัยจากการสั่งสอนดูแลจากครอบครัว และการอบรมของโรงเรียน อยู่ในระดับสูง ส่วนการเอาอย่างเพื่อนและการเลียนแบบพฤติกรรมดารา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผู้ปกครองรับรู้การมีวินัยของเด็กจากการพบเจอประสบการณ์โดยตรง การสังเกต และการบอกกล่าวจากครูอาจารย์ในโรงเรียน อยู่ในระดับสูง ส่วนการรับรู้จากการได้รับการชมเชยจากบุคคลอื่น อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 2 ลักษณะและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมากที่สุดคือ ประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 85.16 รองลงมาคือรูปแบบการสื่อสารแบบเผด็จการ คิดเป็น 8.90 และกลุ่มตัวอย่างรูปแบบการสื่อสารแบบปล่อยปะละเลย คิดเป็นร้อยละ 2.51 ส่วนกรณีที่ไม่สามารถระบุได้ คิดเป็นร้อยละ 3.42

วิธีการสื่อสารในครอบครัว คือ วิธีการสื่อสารทางบวกจัดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และคะแนนรวมเฉลี่ยของวิธีการสื่อสารทางลบจัดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ รูปแบบการสื่อสาร ในครอบครัว ภูมิหลังของครอบครัว และตัวแปรด้านโรงเรียน กับระดับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก

กลุ่มตัวอย่างเด็กในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยอยู่ในระดับปานกลาง

วิธีการสื่อสารทางบวกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก กล่าวคือถ้าวิธีการสื่อสารทางบวกเพิ่มขึ้น คะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็กก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย แต่วิธีการสื่อสารทางลบไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย โดยกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบการสื่อสารแบบในครอบครัวประชาธิปไตย มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเผด็จการที่แตกต่าง

เพศของเด็กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย โดยลักษณะของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับลักษณะของโรงเรียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเด็กในโรงเรียนชายล้วนและโรงเรียนหญิงล้วน มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยแตกต่างกับโรงเรียนสหศึกษา ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเด็กในโรงเรียนหญิงล้วนมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ประเภทของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยโดยกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนรัฐบาล

อายุของผู้ปกครองไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก โดยคะแนนพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยไม่แตกต่างกับอายุของผู้ปกครองทั้ง 6 กลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองอายุ 41-50 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยมากที่สุด ส่วนอายุของคู่สมรสของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัย โดยกลุ่มตัวอย่างคู่สมรสของผู้ปกครองอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยกับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยมากที่สุด โดยคู่สมรสที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี มีความแตกต่างกับคู่สมรสที่มีอายุ 41-50 ปี

การศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็ก โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยของเด็กมากที่สุด อนึ่งคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยจะลดหลั่นไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ทั้งนี้ใน

ด้านความแตกต่างนั้นจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับอื่นทั้งหมด ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความแตกต่างจากทุกกลุ่มการศึกษา ยกเว้นกลุ่มผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งก็คือปริญญาโท หรือปริญญาเอก

การศึกษาคู่สมรสของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยในระดับสูง โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการวินัยของเด็กมากที่สุด อนึ่งคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยจะลดหลั่นไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ทั้งนี้ในด้านความแตกต่างนั้นจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างระดับอนุปริญญา กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษา สูงกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งก็คือ ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก

รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยในระดับสูง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 30,000 ขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือนมีความแตกต่างกับทุกกลุ่มรายได้ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ขึ้นไปยังแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เดือนละ 10,000- 20,001 บาทต่อเดือน

อาชีพของผู้ปกครองและอาชีพคู่สมรสของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของ โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่มีอาชีพรับราชการ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างคู่สมรสของผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายหรือกิจการส่วนตัวมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุดเช่นเดียวกัน

สถานภาพของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการอาศัยอยู่ร่วมกันมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด รวมทั้งการอาศัยอยู่กับคนในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กเช่นเดียวกัน

ความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างพ่อ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างญาติและบุคคลหลายคนในครอบครัว มีความแตกต่างกับ กลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่ รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างพ่อ ส่วนกลุ่มตัวอย่างพ่อก็มีความแตกต่างกับแม่

ผู้สอนวินัยให้เด็กมีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างแม่ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างแม่มีความแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างญาติและบุคคลหลายคนในครอบครัว

ผู้เป็นแบบอย่างวินัยแก่เด็กมีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างแม่ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างแม่มีความแตกต่างกับญาติและบุคคลหลายคนในครอบครัว

ผู้ที่เด็กเชื่อฟังไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างแม่ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด

ผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมีความสัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างพ่อและแม่ มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างพ่อ กลุ่มตัวอย่างญาติและบุคคลหลายคนในครอบครัว

การศึกษาและรายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก โดยพบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันจะมีอย่างน้อย 2 กลุ่มที่ให้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กแตกต่างกัน ในขณะที่ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันจะให้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่างกันจะให้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กแตกต่างกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจากแบบสอบถามปลายปิด โดยแสดงแนวทางการสื่อสารในครอบครัวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยกล่าวคือ ผู้ปกครองของเด็กในการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงวิธีการสื่อสารในครอบครัวเพื่อปลูกฝังวินัยซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มวิธีการสื่อสารทางบวก คิดเป็นร้อยละ 67.94 กลุ่มวิธีการสื่อสารทางลบ คิดเป็นร้อยละ 24.07 และกลุ่มวิธีการแบบไม่แสดงทิศทาง คิดเป็นร้อยละ 8.09 โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองใช้วิธีการสื่อสารทางบวกมากกว่าวิธีการสื่อสารทางลบ และแบบไม่แสดงทิศทาง ส่วนการแบ่งกลุ่มการสื่อสารแบบใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองจะใช้วิธีการสื่อสารแบบวัจนภาษามากกว่าการใช้อวัจนภาษา ในส่วนกลยุทธ์ในการสื่อสาร ดังเช่นการสื่อสารตามหลักวาทศิลป์ของอริสโตเติล กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองใช้วิธีการการให้หลักฐานหรือเหตุผล (Logos) จำนวนมากที่สุด รองลงมา เป็นวิธีการเน้นที่ผู้ส่งสาร (Ethos) และวิธีการแบบเน้นที่ผู้รับสาร (Pathos) นอกจากนี้กลยุทธ์ในการจูงใจในสารนั้น กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองใช้การจูงใจในทางลบมากกว่าทางบวก และเลือกการจูงใจโดยใช้ความกลัวมากกว่าการให้รางวัล หรือการใช้แรงจูงใจ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจร่วมกับการสัมภาษณ์เพิ่มเติมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กไทย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีช่วงอายุ 10-11 ปีและกำลังศึกษาอยู่โรงเรียนตามเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 3 เขตการศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 438 คน และผู้ปกครองของเด็กเหล่านั้น จำนวน 438 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ประกอบสร้างด้วยแบบสอบถามสำหรับเด็กและแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง และแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์

จากการศึกษาพบว่าเด็กผู้หญิงมีพฤติกรรมการมีวินัยมากกว่าเด็กชาย ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะบุคลิกของเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายแตกต่างกัน เด็กผู้หญิงมักมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและ วานอนสอนง่ายกว่าเด็กผู้ชาย ในขณะที่บุคลิกของเด็กผู้ชายจะมีความแก่น หนา และ

ความดีอัน ไม่ชอบอยู่ในกฎระเบียบมากนัก ดังนั้นจึงไม่แปลกที่จะพบว่าเด็กผู้หญิงมีพฤติกรรม การมีวินัยมากกว่าเด็กผู้ชาย รวมทั้งความคาดหวังของสังคม การอบรมสั่งสอนของสังคมไทยซึ่ง เข้มงวด และเน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อยที่เด็กผู้หญิงมากกว่าเด็กผู้ชาย ดังที่ว่า “เป็นผู้หญิงยิ่ง เรือ” “ต้องเรียบร้อยเหมือนผ้าพับไว้” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ อัสวาณิชย์(2523) โรจนา สุขพันธ์ (2530) ชัยณรงค์ หลายสุทธิสาร(2531) พบว่าเด็กเพศหญิงมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็ก เพศชาย และเพศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวินัยในตนเอง นอกจากนี้ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2539) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย ซึ่งพบตรงกันว่านักเรียนหญิงในแต่ละ ระดับชั้นมีพฤติกรรมการมีวินัยมากกว่านักเรียนชายนั้น แม้สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบทบาท ทางเพศมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่อย่างไรก็ตามสำหรับสังคมไทยยังคงให้คุณค่า และมี กรอบสำหรับความประพฤติสำหรับเด็กผู้หญิงอยู่

ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของระเบียบวินัยกับลักษณะของโรงเรียน จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็กโรงเรียนหญิงล้วนมีพฤติกรรมการมีวินัยที่สูงที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการปลูกฝังและ ความเข้มงวดในด้านความประพฤติซึ่งรวมไปถึงวินัยนั้น โรงเรียนหญิงล้วนจะสามารถทำได้ง่าย กว่า เนื่องด้วยลักษณะของเพศและบุคลิกของเด็กเป็นส่วนสำคัญ ส่วนที่เด็กโรงเรียนชายล้วนที่มี ความเป็นวินัยมากกว่าเด็กโรงเรียนสหศึกษา นั้นเป็นเพราะว่า การคละกันระหว่างเด็กผู้หญิงและ เด็กผู้ชาย นโยบายของโรงเรียนและการดูแลจากครูอาจารย์ต้องมีการสอดรับกับเด็ก โรงเรียนจึง มีแนวโน้มจะเข้มงวดกับเด็กผู้หญิงได้แต่เพียงฝ่ายเดียว นอกจากนี้การอยู่ร่วมกันของเด็กผู้หญิงและ เด็กผู้ชาย ต่างก็เห็นพฤติกรรมและบทบาททางเพศของอีกฝ่าย ซึ่งในความแตกต่างก็อาจจะส่งผล ต่อการเรียนรู้และรับพฤติกรรมของอีกฝ่าย

ลักษณะของเด็กในช่วงวัยนี้ เป็นเด็กที่มีความสามารถในการเข้าใจความคิดได้ลึกและ กว้างขวางกว่าเดิม และจากการศึกษาของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร(2539) เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่เตรียม เข้าสู่วัยรุ่น เริ่มเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ของสังคม ประกอบกับเป็นวัยที่อ่านอนซอนง่าย ไม่ทำในสิ่งที่ บิดามารดาไม่ชอบ รักบิดามารดาจึงทำให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ

พฤติกรรมของเด็กจึงมีความสัมพันธ์กับลักษณะของครอบครัว เด็กทุกคนจะได้รับการ อบรมสั่งสอนและเรียนรู้บรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม กฎระเบียบ การประพฤติตน จากครอบครัวเป็นแห่งแรก ดังนั้นครอบครัวจึงมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางของบุคลิก

ลักษณะและพฤติกรรมของเด็ก เมื่อครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดเด็กที่สุด บุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อและแม่จะอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งเด็กจะซึมซับความประพฤติ การกระทำ ลักษณะนิสัยใจคอมาด้วย

สุชา จันทร์เอม (2538) กล่าวว่าเด็กจะเข้าใจพฤติกรรมที่ผู้อื่นแสดงต่อตนในแง่ใด ก็ขึ้นอยู่กับว่าครอบครัวจะช่วยตีความหมายของพฤติกรรมของคนอื่นๆ ให้เด็กเข้าใจว่าเป็นอย่างไร ดังนั้นครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการแรกเริ่มของเด็กและในวัยต่อไป

แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับต่างๆแล้วก็ตาม บิดามารดา บ้าน หรือ สถาบันครอบครัว ยังต้องทำหน้าที่ปลูกฝังตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและ จริยธรรมรวมทั้งเรื่องระเบียบวินัยแก่สมาชิกในครอบครัวนี้ต่อไป (ข้าเลือก วุฒิจันทร์, 2524) ใน ความสัมพันธ์ในครอบครัว จากการศึกษาจะพบว่าเด็กจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับพ่อมากที่สุด เพราะพ่อเป็นผู้สามารถแสดงบทบาทได้หลากหลายและสามารถทำกิจกรรมได้หลายแบบทั้งเรียบง่ายและผาดโผน ในขณะที่บทบาทของแม่จะเป็นในเรื่องของการอบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ในชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งนี้ Carol K. Singleman และ Elizabeth A. Rier(2009)กล่าวว่า แม้ว่าพ่อจะใช้ เวลาอยู่ร่วมกับเด็กไม่มากเท่าแม่ แต่พ่อจะมีบทบาทในการเล่น ทำกิจกรรมมากกว่าการอบรมสั่งสอน ซึ่งมีผลต่อด้านอารมณ์และการตอบสนองการเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็ก แต่อย่างไรก็ตาม การวิจัยนี้พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่คือ แม่ และ แม่ยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการด้านการอบรม เลี้ยงดู สั่งสอนด้านวินัย และเป็นแบบอย่างมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุศล สุนทร ธาดาและคณะ (2541) จากสถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย กล่าวว่า ผู้มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวมากที่สุดคือ แม่

จำนวนคนในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง เป็นไปในลักษณะของครอบครัวเดี่ยว แต่ทั้งนี้ก็ยังพบว่าบางครอบครัวก็มีปู่ย่าตายาย หรือลุงป้า น่าอาอยู่อาศัยด้วย ซึ่งก็มีความสัมพันธ์ต่อ พฤติกรรมการมีวินัยของเด็กด้วย เพราะความใกล้ชิด หรือแม้แต่ประสบการณ์ในชีวิตที่แตกต่าง ของแต่ละรุ่นก็จะมีวิธีการสื่อสารและให้การอบรมของเด็กได้แตกต่างกัน ในด้านความใกล้ชิดสนิทสนมในครอบครัว เด็กจะมีความใกล้ชิดกับพ่อและแม่มากกว่า ดังนั้นพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ที่ได้รับการอบรม ปลูกฝังวินัย จากพ่อแม่ จึงมีมากกว่า ญาติ นอกจากนี้ยังพบว่าช่วงเวลาที่เด็ก ได้พูดคุยกับผู้ปกครองมากที่สุด คือช่วงเวลาเย็น โดยใช้เวลาร่วมกันที่บ้าน แต่ในบางครอบครัว ซึ่ง

เป็นไปด้วยลักษณะสังคมเมือง การพูดคุยหรือการสนทนาอาจมีความหลากหลายออกไป เช่น บนรถ สถานที่เรียนพิเศษ สถานที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น สวนสาธารณะ หรือ ศูนย์การค้า ซึ่งจะใช้วิธีการสอนแบบยกตัวอย่างจากสภาพแวดล้อม หรือ การใช้บรรยากาศแบบผ่อนคลายเพื่ออบรมวินัย

บทบาทของพ่อและแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก ย่อมมีผลและอิทธิพลต่อความเชื่อทัศนคติ และพฤติกรรมของลูก พ่อและแม่แม้จะมีบทบาทที่แตกต่าง แต่อย่างไรก็ตามก็มีผลต่อการปลูกฝัง การถ่ายทอดพฤติกรรมการมีวินัยของลูกเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพันธะทางสังคม กล่าวว่าการที่บุคคลมีความผูกพัน ความรักใคร่กับบุคคลอื่น หรือมีความสนใจในกับความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลมีการพัฒนาการยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม

ทฤษฎีของแบนดูรา กล่าวว่า บุคคลสามารถเรียนรู้การทำพฤติกรรมมาจากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งอิทธิพลของตัวแบบจะถ่ายทอดพฤติกรรม ความเชื่อ ค่านิยมให้แก่บุคคล ดังนั้นการที่เด็กเห็นบิดาแสดงพฤติกรรมที่มีระเบียบและมีวินัยในตนเอง ย่อมเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตและการกระทำนั้นเนื่องจากการเรียนรู้จากการสังเกตมีอิทธิพลมากต่อบุคคลมากและใช้เวลาเรียนรู้พฤติกรรมน้อย

ทั้งนี้พฤติกรรมการมีวินัยของเด็กย่อมเกี่ยวเนื่องจากภูมิหลังของครอบครัวด้วย จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าลักษณะของอายุของผู้ปกครองและคู่สมรสของผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นช่วงประมาณ 41 – 50 ปี แม้ว่าอายุของผู้ปกครองจะไม่สัมพันธ์กับคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก แต่อายุคู่สมรสของผู้ปกครองนั้นมีความสัมพันธ์ โดยชี้ให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีวินัยของเด็กในช่วงนี้มีมากที่สุด โดยจะเห็นการเปรียบเทียบว่า ผู้ปกครองอายุน้อยกว่า 40 ปี มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดในกลุ่ม ซึ่งเป็นไปเพราะอายุมีส่วนสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ดังนั้นผู้ที่บรรลุนิติ ย่อมมีการรู้จัก ยับยั้ง ควบคุมอารมณ์ และ ความเป็นผู้ใหญ่มากกว่า การที่ช่วงวัยนี้ 41 – 50 ปี เป็นวัยที่มีความเป็นผู้ใหญ่ ถึงพร้อมด้วยวัยวุฒิและคุณวุฒิ จากประสบการณ์ที่ผ่านมามาก จึงมีมุมมองความคิดที่ลึกซึ้ง ความเสถียรทางอารมณ์ ความมั่นคงทางฐานะ จึงสามารถใช้วิธีการต่างๆที่จะสื่อสารเพื่อให้เด็กมีวินัย โดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองที่อายุน้อยจะไม่ได้มีเวลาให้เด็กมากเพราะต้องทำงานหาเงินเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนและครอบครัว รายได้ของครอบครัวจึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการสื่อสารและอบรมเลี้ยง

คู่มือเด็ก ซึ่งสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์ของเด็กด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์มีวินัยของเด็ก ถ้าผู้ปกครองมีรายได้มาก เด็กก็จะมีคะแนนเฉลี่ยวินัยสูงตามไปด้วย ในที่นี้ผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 30.000 บาทต่อเดือน มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด เพราะความไม่พร้อม หรือกังวลในค่าใช้จ่าย ย่อมส่งผลกระทบต่ออารมณ์ และการกระทำของผู้ปกครอง รวมถึงการให้เวลาแก่เด็ก ดังนั้นประสิทธิภาพของการอบรมสั่งสอนในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ตามโมเดลของ Conger et al. (1992) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสถานะความตึงเครียดของครอบครัว รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และการปรับตัวของวัยรุ่น แสดงถึงปัจจัยหนึ่ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความตึงเครียดของครอบครัว คือ การมีรายได้ต่ำซึ่งส่งผลกระทบต่อ อารมณ์ที่ไม่ดีภายในบ้านของพ่อหรือแม่ และจากเหตุผลนี้ก็ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ค่อยมีความผูกพัน ใกล้ชิดกับเด็ก ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และมีปัญหาในการปรับตัว ขณะเดียวกันก็ส่งผลทางอ้อมเรื่องความขัดแย้งในครอบครัวของพ่อและแม่ (อ้างถึงใน Carol K. Singleman และ Elizabeth A.Rier,2009)

ทั้งนี้รายได้มีความสัมพันธ์กับการศึกษาของผู้ปกครองและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการณ์มีวินัยของเด็กด้วย เด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงก็จะมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการณ์มีวินัยสูงไปด้วย ซึ่งคะแนนวินัยยังลดหลั่นไปตามการศึกษาของผู้ปกครองได้ ซึ่งผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยวินัยต่ำที่สุด การที่การศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยวินัยนั้นเป็นเพราะว่า การศึกษาจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ที่มีนั้นมามีวิธีคิดที่กว้างขึ้น ดังนั้นผู้ปกครอง และคู่สมรสของผู้ปกครองที่มีการศึกษาดีจะมีการพัฒนา มีการรับรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ทำให้สามารถในการคิด การจำแนก การประเมิน ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลที่เพิ่มขึ้น และรู้จักที่จะปรับเปลี่ยน รับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี ซึ่งยังผลไปสู่จิตวิทยาที่จะใช้ต่อการปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับรัตนานา ฉากสลัก (2530) ว่า บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงมีบทบาทในการปลูกฝังวินัยในตนเองให้แก่บุตรมากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ ทั้งนี้ความกังวลในเรื่องค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผลเกี่ยวเนื่องถึงการอบรมเลี้ยงดู กุศลสุนทรธาดา และคณะ (2541) พบว่า ครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษาสูงและมีฐานะเศรษฐกิจดีที่สามารถนำวิธีการที่จะช่วยพัฒนาลูกทั้งด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคมและจริยธรรม มาใช้ในการอบรมเลี้ยงดูลูกของตนอย่างเหมาะสมและให้ผลดีกว่าพ่อแม่ที่มีการศึกษาน้อยและมีฐานะเศรษฐกิจไม่ดี ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ (2541) การศึกษาของแม่มีอิทธิพลต่อการอบรม

เลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และจริยธรรมของเด็กวัยเรียน หนึ่งผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงย่อมมีโอกาสทางสังคมสูงไปด้วย ดังนั้นเด็กที่เติบโตในครอบครัวที่มีการศึกษาดี จะมีโอกาสในการเรียนรู้การเข้าวงสังคมมากกว่า เด็กที่เติบโตในครอบครัวที่มีการศึกษาต่ำ

อย่างไรก็ตามในงานวิจัยนี้พบว่าเรื่องของอาชีพไม่ได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของเด็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาในงานของ กรุณา กิจขยัน (2517) พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันจะมีวินัยในตนเองต่างกัน ความไม่สอดคล้องกันนั้นอาจเป็นเพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ทุกอาชีพให้ความสำคัญกับงานเท่ากัน แต่เวลาที่เหลือสำหรับการทำางาน น่าจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นเวลาที่ได้อยู่ร่วมกันในครอบครัว ซึ่งพบว่าผู้ปกครองมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่มากกับเด็กในเวลาเย็นมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนใหญ่เด็กจะเรียน และผู้ปกครองจะเลิกงาน และถ้าผู้ปกครองไม่ทำงานในวันหยุด ก็จะใช้เวลาร่วมกันในการทำกิจกรรมในวันหยุดได้ และจากการสัมภาษณ์จะพบว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กนั้น ผู้ปกครองส่วนมากจะมีให้กับเด็กมาก บ้างก็เพราะประกอบธุรกิจส่วนตัวที่บ้าน หรือเป็นแม่บ้าน

ด้านสถานภาพทางครอบครัวที่ว่าเด็กที่พ่อแม่หย่าร้างหรือแยกทางกัน ย่อมส่งผลถึงพฤติกรรมของลูก แต่ในงานวิจัยนี้ ซึ่งเกี่ยวเนื่องในด้านพฤติกรรมการมีวินัยกลับไม่พบว่ามี ความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร หลิมศิริวงษ์ (2511) ที่สรุปถึงสภาพของบ้านที่เกิดจากบิดามารดาหย่าร้างกัน หรือแยกกัน บิดาหรือมารดาหรือทั้งสองเสียชีวิต ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ส่งผลต่อการที่เด็กเกรง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบครอบครัวสมัยนี้ไม่ว่าผู้หญิงหรือผู้ชายก็มีความทัดเทียมกันได้ทั้งหน้าที่การงาน การศึกษา ดังนั้น แม้พ่อแม่จะแยกทางกันก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงดู นอกจากนี้กระแสการเลี้ยงดูแบบ single mom ที่แม่มีจิตใจเข้มแข็ง มีความสามารถการเลี้ยงดูเด็กด้วยตนเองได้ หรือการเลี้ยงดูจากพ่อเพียงฝ่ายเดียวก็เป็นที่เข้าใจได้ รวมทั้งการแยกทางกันเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ในสังคม เด็กจึงรับรู้และเข้าใจได้ในเรื่องนี้ได้ไม่ยุ่งยากเท่ากับสมัยก่อน ดังนั้นการเลี้ยงดูและลูกฝังอบรมในเรื่องวินัยนี้ไม่ค่อยมีผลกระทบ ในทางกลับกันเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่พ่อแม่มีปัญหาแต่ยังคงอยู่ด้วยกัน จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กให้มีความก้าวร้าว เกร และต่อต้านสังคมมากกว่า หนึ่งบทบาทของสถาบันอื่นๆ ก็มีผลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมของเด็ก ดังนั้น สถาบันการศึกษา หรือ สถาบันสื่อมวลชน ก็มีหน้าที่จะ

เสริมสร้างพฤติกรรมการมีวินัยเด็กด้วย ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับ กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์ (2531) ที่ว่า สถานภาพการสมรสของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของเด็ก เพราะมีแหล่งสถาบันอื่นๆ ให้เรียนรู้ เพื่อน สื่อมวลชน

อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ วิธีการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการสื่อสารในครอบครัว มีส่วนสำคัญและสัมพันธ์กับครอบครัวด้วย โดยการสื่อสารครอบครัวที่ให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่ บรรยากาศที่อบอุ่น และเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่บีบบังคับนั้น ย่อมเป็นการฝึกเด็กให้รู้จักคิดและเลือกตัดสินใจได้ดี ดังจากการศึกษาพบว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบประชาธิปไตย มีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการมีวินัยสูงกว่ารูปแบบอื่นๆ ทั้งรูปแบบการสื่อสารแบบเผด็จการ และรูปแบบการสื่อสารแบบปล่อยปละละเลย ทั้งนี้ การที่ครอบครัวเลี้ยงดูให้เด็กสามารถสื่อสารกับครอบครัวได้อย่างเปิดเผย รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ภายใต้บรรยากาศที่เข้าใจ ไม่รู้สึกกดดัน อึดอัด และเต็มไปด้วยความรัก นั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาและพัฒนาการอารมณ์ได้ดีกว่า เพราะการกระตุ้นจากการซักถาม การได้ใช้สิทธิในการเลือกด้วยตนเอง จะทำให้เด็กมีความคิดวิเคราะห์ ได้ดี ดังนั้นสิ่งที่เด็กรับรู้และมองดู เด็กจะสามารถแยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดี สิ่งที่ดีและไม่ดี สิ่งที่ดีและไม่ดี สิ่งที่ดีและไม่ดี สิ่งที่ดีและไม่ดี สิ่งที่ดีและไม่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวาทวัน มูลสถาน (2523) ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือการให้ความรัก ความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักใช้ความรักและเหตุผลจะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงและพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเองได้ดี

เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะไม่รู้สึกต่อต้านกับสิ่งที่สังคมให้ ไม่เหมือนกับเด็กที่ถูกปกป้อง เข้มงวดดูแลมากเกินไป เพราะการเลี้ยงดูที่เข้มงวดมาก เด็กจะตัดสินใจเองได้ยาก การคิดวิเคราะห์ก็จะยากไปด้วยเพราะเด็กถูกฝึกมาให้เชื่อและทำตาม แต่เมื่อใดที่ไม่ได้ถูกควบคุม เด็กก็จะไม่รู้ในสิ่งที่ควรกระทำได้ดี หรืออาจต่อต้านจากสิ่งที่เก็บกดและสั่งสมมานาน นอกจากนี้การที่เด็กถูกปล่อยปละละเลย ก็ไม่สามารถทำได้ดีกว่า อันเนื่องมาจากความอิสระเสรีที่มากเกินไปจนขาดขอบเขตในการกำหนด เด็กก็จะไม่รู้ว่าจะสิ่งไหนควรไม่ควร สิ่งไหนเป็นสิ่งที่ล้ำเส้นของการกระทำตามข้อปฏิบัติต่อตนเองและสังคมนั้น อย่างไรก็ตามครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปล่อยปละละเลย มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเผด็จการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517) พบว่าวัยรุ่นที่รายงานว่า

ตนถูกควบคุมน้อยกว่ามีวินัยทางสังคมมากกว่าผู้ที่รายงานว่าตนถูกควบคุมมาก และวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมาก แต่ถูกควบคุมน้อยมีวินัยทางสังคมมากที่สุด แตกต่างจากผู้ที่มีความรักน้อยแต่ถูกควบคุมมาก ซึ่งมีวินัยทางสังคมน้อย จากตามหลักแนวคิดจิตวิทยาเด็ก ในทฤษฎีของอีริกสัน เห็นว่าเด็กประถมเป็นวัยที่ต่อการการปกป้องจากพ่อแม่น้อยลง เพราะเขาต้องการเวลาที่จะเป็นของเขามากขึ้น อยากเรียนรู้เกี่ยวกับคน วัตถุ และสภาพแวดล้อมรอบบ้าน พ่อแม่จึงต้องเข้าใจและปล่อยให้รู้จักระยะที่ตัดสินใจทำหรือไม่ทำด้วยตนเอง หรือปล่อยให้ลูกเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆตามลำพัง ลูกก็จะพัฒนาความกระฉับกระเฉง กระตือรือร้นในกิจกรรมที่ทำ ซึ่งมีผลถึงความสำเร็จในชีวิต

ในด้านของการปลูกฝังพฤติกรรมกรรมมีวัยของเด็กก็พบ จากการสัมภาษณ์ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะสอนโดยเน้นเรื่องวินัยในตนเอง เพื่อให้รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง มีมารยาททางสังคมและวัฒนธรรม รู้และปฏิบัติในสิ่งที่ควรกระทำ อาทิเช่น การตื่นนอนด้วยตนเอง การทำการบ้าน การไหว้และให้ความเคารพผู้ใหญ่ เป็นต้น

ผู้ปกครองจะตั้งกลยุทธ์กลยุทธ์วิธีการต่างๆมาใช้ ทั้งการสื่อสารแบบทางบวกและทางลบ โดยในการสื่อสารทางบวก จะเห็นว่า การอบรมและการสอน เป็นวิธีการที่ถูกเลือกใช้มากที่สุด เพราะเด็กจะเรียนรู้สิ่งใด ย่อมต้องได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังก่อน รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครอง จะเป็นการซึมซับการเรียนรู้และต้นแบบพฤติกรรมที่ดีของเด็ก พ่อและแม่เป็นผู้ให้ค่านิยมของวัฒนธรรม และศีลธรรมซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่ครอบครัวจะถ่ายทอดให้กับเด็กของตน โดยการเรียนรู้ทางสังคม และการถ่ายทอดที่ดีที่สุด คือการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ เป็นการสอนให้เด็กมีวินัย ผู้ใหญ่ต้องแสดงความมีวินัยให้เด็กดูก่อน (พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2530) การเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองจะให้ทำให้เกิดความศรัทธา ความน่าเชื่อถือต่อเด็ก จากตามหลักวาทศิลป์ของอริสโตเติล ซึ่งประเด็นในด้านผู้ส่งสารนั้นมีความสำคัญซึ่งมีพร้อมทั้งสติปัญญา เจตนาดี และบุคลิกลักษณะที่ดี ซึ่งในที่นี้ผู้ส่งสารส่วนใหญ่ ก็คือ พ่อและแม่ ซึ่งเป็นบุคคลที่รัก และใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ดังนั้นการโน้มหน้าใจ เพื่อวางแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ไม่ใช่เรื่องที่ยากและไม่ได้ง่ายในขณะเดียวกัน การมีลักษณะบุคลิกที่ดีของผู้ปกครองหรือพ่อแม่ อันเป็นแบบอย่างหรือแม่แต่การดำรงตัวให้เป็นได้หลายสถานะสอดคล้องกับเด็ก ทำให้เด็กเชื่อถือ รวมทั้งการมีจิตใจที่ดี อย่างที่พ่อแม่ได้กล่าวว่า “ต้องคิดเสมอว่าลูกเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต” การทุ่มเทความรักและการ

เอาใจใส่ นั่น ความละเอียดอ่อนเป็นสิ่งที่ส่งสัมผัสไปถึงได้ เด็กย่อมรับรู้ถึงความตั้งใจดีของพ่อแม่ ซึ่งมีผลให้เด็กเกิดการยอมรับง่าย อูมาพร ตรังคสมบัติ (2544) กล่าวว่าสิ่งที่เด็กเห็นจากพ่อแม่ นั้น มีอิทธิพลอย่างมากต่ออุปนิสัยของเด็ก เด็กเรียนรู้การเห็นตัวอย่างมากกว่าจากการอ่านหนังสือ หรือฟังคำเทศน์ยาวๆ เพราะการเห็นตัวอย่างนั้นใช้ประสาทสัมผัสทั้งตา (การเห็น) และหู (การได้ยิน) นอกจากนี้การเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตจะกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมด้วย ข้อมูลที่มีอารมณ์ร่วมอยู่ด้วยจะเป็นความทรงจำได้นานกว่าข้อมูลที่ไม่มีอารมณ์ความรู้สึก ทั้งนี้การเป็นแบบอย่างก็ควรประสานไปกับการใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา อาทิเช่น การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ การให้เหตุผล การอธิบายเหตุผลของสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำแล้ว การอธิบายถึงคุณค่า ความสำคัญของการมีวินัย การใช้อัลกุฐาน หรือแม้แต่การยกตัวอย่าง และการเปรียบเทียบ จะทำให้สารมีน้ำหนัก เกิดความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น โนมิน่าต่อการเกิดพฤติกรรม รวมทั้งทางด้านน้ำเสียง การใช้ น้ำเสียงที่สุภาพ ย่อมทำให้เด็กซึมซับพฤติกรรมที่ดีด้วย หรือแม้แต่การยืนยันด้วยน้ำเสียงของการกระทำที่หนักแน่นนั้น ก็จะทำให้เด็กรับรู้ถึงสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง แต่ไม่ใช่สายตาดำหนิ เพราะเด็กจะในปัจจุบันอยู่ในสังคมที่เปิดกว้าง การสร้างกรอบโดยปราศจากความเข้าใจและมีเหตุผลสำหรับเด็ก ย่อมไม่เป็นไปในการส่งเสริมวินัยในทางที่ดี

ในการรับรู้อารมณ์ของเด็กนั้นก็สำคัญ เมื่อเด็กอารมณ์ไม่ดี ก็จะไม่ยอมรับฟังความคิด เหตุผลต่างๆ การสอนก็จะไม่เกิดประโยชน์ ทั้งนี้ก็ต้องปรับเปลี่ยนขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ตามสถานการณ์ และบุคลิกลักษณะของเด็กด้วย บางครอบครัวเลือกใช้วิธีการลงโทษ แต่บางครอบครัวก็ไม่ทำเช่นนั้นเพราะรู้สึกถึงความรุนแรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ส่วนตัวในอดีต ซึ่งการจูงใจแต่ละครอบครัวก็แตกต่างกัน การจูงใจโดยใช้ความกลัวหรือความโกรธ ซึ่งเป็นไปในทางด้านลบ เด็กจะปฏิบัติและทำตาม แต่เมื่อใดที่ผู้ปกครองไม่อยู่หรือควบคุมนั้น เด็กก็อาจจะไม่แสดงพฤติกรรมที่มีวินัยด้วย ทั้งนี้ผู้ปกครองที่ใช้การจูงใจโดยใช้แรงจูงใจสร้างความรู้สึกที่ดีต่อลูก โดยการให้กำลังใจ จะทำให้เด็กรู้สึกมีดี มีพลัง รับรู้ถึงสนับสนุนจากผู้ปกครอง ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เด็กตระหนักและรู้สึกถึงสิ่งที่พึงกระทำ

สุชาและสุรางค์จันทร์อม (2516) ได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังความมีวินัยในตนเองหรือการรู้จักบังคับตนเองให้แก่เด็ก โดยบิดามารดาปฏิบัติดังนี้ ต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเด็ก วางกฎเกณฑ์ในโอกาสที่เหมาะสม การลงโทษต้องอธิบายเหตุผล ต้องยินยอมให้เด็กมีอิสระในการ

พัฒนาตนเองตามสมควร ต้องมีความนับถือในตัวเด็กและยกย่องชมเชยเด็กบ้างในโอกาสอันสมควร ต้องเข้าใจถึงความสามารถของเด็กและช่วยให้เขาได้เรียนรู้ในสิ่งต่างๆที่ควรกระทำ ควรยกย่องบุคคลที่มีระเบียบวินัยดีมาให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง ควรเข้าใจในตัวเด็ก ถ้าเด็กยังไม่สามารถทำตามกฎได้ทุกอย่างดังนั้นควรสอนให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์

อย่างไรก็ตามไม่อาจปฏิเสธได้ว่าวิธีการสื่อสารทางลบก็มีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูนั้นจึงควรใช้ทั้งวิธีการสื่อสารทางบวกและทางลบควบคู่ไปด้วย แม้ว่าการสื่อสารทางลบจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการมีวินัยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง แต่ไม่ได้อยู่ในระดับการใช้ที่จะเพิ่มสูงตาม ทั้งนี้จะพบว่าวิธีการสื่อสารในครอบครัวมีความหลากหลายและใช้ทั้งทางด้านบวกและด้านลบซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ภูมิหลังครอบครัวและการเคยได้รับการอบรมเลี้ยงดูเช่นนั้น ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและการกระทำทั้งสิ้น

Grusec, Goodnow, & Kuczynski (2000 อ้างถึงใน Shaffer & Kipp, 2007) แม้เทคนิคการฝึกระเบียบวินัย การให้คำแนะนำ (Induction) ตามในหลักของ Martin Hoffman (1970 อ้างถึงใน Shaffer & Kipp, 2007) ที่รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก (child-rearing literature) และจัดกลุ่มเทคนิคการฝึกระเบียบวินัย ที่พ่อแม่มักจะใช้กับเด็กแบ่งเป็น 3 ด้านคือ การถดถอนความรัก (Love withdrawal) การใช้อำนาจของการเป็นผู้ใหญ่กว่าในการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก (Power assertion) การให้คำแนะนำ (Induction) ซึ่งการให้คำแนะนำ (Induction) จะส่งผลที่ดีต่อเด็ก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าใช้ได้เหมาะสมกับเด็กทุกคน ดังนั้นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดอาจมีความแตกต่างกันไปตามเด็กแต่ละคนนั้นๆ

นอกจากนี้กลยุทธ์การอบรมเลี้ยงดูก็แตกต่างกันไป เช่นการเลี้ยงดูแบบการใช้วิธีการผสมผสานตามลักษณะของทางสังคมวัฒนธรรม หรือแม้แต่การปรับเข้ากับกระแสสังคม การใช้ธรรมะ ซึ่งแสดงถึงการให้คุณค่าและความสำคัญที่มีอยู่ ซึ่งเป็นไปตามการปลูกฝังจริยธรรมตามสังคมไทย

ปัญหาและข้อจำกัดในการวิจัย

1. ประเภทของโรงเรียนและลักษณะของโรงเรียนมีข้อจำกัด คือ ไม่สามารถขอความร่วมมือได้ทั้งหมดตามกลุ่มของโรงเรียนที่ได้ทำการคัดเลือกไว้และ แบบสอบถามไม่ได้รับตอบ

กลับมาตามที่กำหนดขอไปในความอนุเคราะห์ และจัดให้ทางโรงเรียน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจึงมีจำนวนไม่เท่ากัน

2. การสัมภาษณ์เด็กและผู้ปกครองมีข้อจำกัด คือ ไม่สามารถสัมภาษณ์เด็กและผู้ปกครองของเด็กเหล่านั้น ในแบบรายคู่กันได้ เนื่องจากทางโรงเรียนไม่สะดวกในการให้ความอนุเคราะห์ในส่วนดังกล่าว

ข้อเสนอแนะเชิงประยุกต์

1. สำหรับผู้ปกครอง

1.1 พฤติกรรมของเด็กมีความสัมพันธ์ต่อลักษณะของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู วิธีการสื่อสารในครอบครัว ซึ่งการจะปลูกฝังพฤติกรรมการมีวินัยให้แก่เด็ก ครอบครัวควรจะมีการสื่อสารในครอบครัวที่ดี มีบรรยากาศ ความรักและความอบอุ่น เต็มไปด้วยความเข้าใจ และใช้เหตุผล ให้ความคิดและอิสระกับเด็กโดยมีกรอบที่เหมาะสม แม้เด็กทำผิด การตักเตือน ว่ากล่าวหรือลงโทษควรเป็นไปด้วยสติ และเหตุผล จึงจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กรับรู้และมีวินัย

1.2 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก เพราะการเรียนรู้จากพฤติกรรมเป็นสิ่งที่เด็กจดจำได้ดีกว่าการพูดอบรมพรัสอน หรือการว่ากล่าว ดังนั้นการที่จะให้เด็กมีวินัยที่ดี คนในครอบครัวจึงควรเป็นต้นแบบทางวินัยด้วย

1.3 การวิจัยนี้ทำการสำรวจเด็กที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯซึ่งเป็นสังคมเมือง ดังนั้นเด็กที่อยู่ในเมืองส่วนใหญ่จะชอบวิธีการอบรมและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบประชาธิปไตย ผู้ปกครองจึงควรให้อิสระทางความคิด ให้เหตุผลในการสอน มีความรักและความเข้าใจแก่เด็ก รวมทั้งการใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกันก็เป็นการถ่ายทอดความรักและสอนวินัยที่ดี

2. สำหรับครูอาจารย์

2.1 สถาบันการศึกษาก็มีส่วนสำคัญในการปลูกฝังวินัยให้แก่เด็ก เพราะเด็กในวัยนี้เป็นเด็กวัยเรียน ครูอาจารย์ควรปลูกฝังวินัยแก่เด็ก ด้วยบรรยากาศในการสอนแบบการใช้เหตุผลและสร้างความเข้าใจในเรื่องระเบียบวินัยแก่เด็ก รวมทั้งการสอดแทรกกิจกรรมที่

เสริมสร้างวินัย นอกจากนี้การเสริมแรงทางบวก อย่างเช่น การให้รางวัล หรือการกล่าวยกย่องชมเชยแก่เด็กที่มีความประพฤติที่ดี รวมถึงในด้านวินัย ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการมีพฤติกรรมที่ดีของเด็ก

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว แบบประชาธิปไตยจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยมากที่สุด โดยการให้อิสระเสรีแบบมีกรอบ ให้ความรัก และมีเหตุผลในครอบครัว ส่วนในงานวิจัยนี้คำว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย ไม่ได้หมายถึงการปล่อย เพิกเฉยหรือไม่ให้การอบรมดูแลสั่งสอนเด็ก แต่ทั้งนี้หมายถึงคำว่า Laissez-faire ซึ่งคือ การให้อิสระเสรีภาพมาก ไม่ค่อยมีกรอบกำหนด วางกฎเกณฑ์ในการกระทำ
2. ในการศึกษาครั้งนี้พฤติกรรมการมีวินัยของเด็กส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะการมีวินัยในตนเอง ซึ่งน่าจะมีการศึกษาพฤติกรรมการมีวินัยระดับสังคมต่อไป
3. การศึกษาในครั้งนี้ได้คัดเลือกเด็กจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินสถานศึกษาที่มีระดับดี ถึง ดีมาก ซึ่งน่าจะศึกษาเพิ่มเติมพฤติกรรมการมีวินัย และความสัมพันธ์กับการสื่อสารในครอบครัวจากการประเมินสถานศึกษาที่อยู่ในระดับอื่นต่อไป
4. เนื่องจากการวิจัยได้ศึกษาโดยความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีวินัยกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่มีแนวคิดจากชาวตะวันตก น่าจะศึกษาเพิ่มเติมในรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามลักษณะของสังคมไทย
5. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สามารถสรุปหรืออนุมาน ลักษณะและรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว และพฤติกรรมการมีวินัยได้ทั่วประเทศ เนื่องด้วยลักษณะของสังคมในกรุงเทพมหานครเป็นสังคมเมือง ซึ่งมีความแตกต่างจากสังคมอื่น ดังนั้นควรมีการศึกษาในสังคมแบบอื่นต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา และที่มีทั้งบิดามารดา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- กฤษณา กิจชยัน. ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517
- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. ความสัมพันธ์ในครอบครัว ตามหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2518. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2519.
- กุศล สุนทรธาดา และคณะ. สถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย. เอกสารทางวิชาการ (มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม; หมายเลข 229. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. การสร้างวินัย : คู่มือและแนวทางการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2537.
- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. ทัศนคติของปู่ย่าตายายและบิดามารดาที่มีต่อกันในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กและผลที่มีต่อลักษณะพฤติกรรมบางประการของเด็ก. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 33. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ. โครงการวิจัยเรื่อง การปลูกฝังวินัยคนในชาติ. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 56. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- ชัญญดา ศิริบุญย์. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและระดับการสื่อสารความเป็นผู้นำของเด็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาจิตวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ชิดกมล สังข์ทอง. การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. คุณธรรมและจริยธรรม : หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2524
- ดาวนภา กิตติสาโร. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความซื่อสัตย์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเจ้าพระยา โดยใช้วิธีการ
วิเคราะห์สหสัมพันธ์ เชิงครโนคอล. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
มัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518.
- ดวงใจ เนตรโรจน์. การสร้างแบบวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่
3 เขตการศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, คณะ
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพมหานคร:
โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม. จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย
ฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2520.
- นงพะงา ลิ้มสุวรรณ. เลี้ยงลูกถูกวิธี ชีวีเป็นสุข. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พรินต์
เพลส, 2545.
- นวลศิริ เปาโลहितย์ และคณะ. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภา, 2515.
- นิคม วรรณราชู. ครอบครัว: พ่อแม่คือผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชียเพลส, 2544.
- บัณฑิตา ศักดิ์อุดม. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในตนเองตามการ
รับรู้ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- เบญจพร ปัญญาียง, พิสาสน์ เตชะเกษมและเรืองรัตน์ วงศ์ปรางโมทย์. การวิเคราะห์และสังเคราะห์
องค์ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพชีวิตเด็กและเยาวชนเรื่อง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่/
ผู้ปกครองกับเด็กและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก. ชุดโครงการวิจัยเด็ก เยาวชนและครอบครัวใน
ประเทศไทย. ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิร-
พยาบาล, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- ประเทิน มหาจันทร์. สอนให้เด็กมีความรับผิดชอบ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
2536.
- ประภาศรี สีหอำไพ. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

- ปาริชาติ ธาราพัทธพร. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของพ่อแม่ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ปิ่น มุกกันต์. มงคลชีวิต ภาคที่ 1. อนุสรณ์นาย ปรีชญา เอกพานิช. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ รุ่งเรืองธรรม, 2502.
- พรพนทิพย์ ศีวีวรรณบุศย์. จิตวิทยาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550
- พระธรรมปิฎก. วินัยเรื่องใหญ่กว่าที่คิด. วารสารพุทธปริทัศน์ 2 (พฤศจิกายน 2538). 8- 12
- พระราชวรมณี (ประยูทธ ปยุตโต). พัฒนาคน-สมาธิ. กรุงเทพมหานคร : สมาธิ, 2528.
- ภัสรา อรุณมีศรี. การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2533.
- ภาวิณี ไสยยะเพชร. การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ให้กับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2549.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. การบริหารงานบุคคล. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , 2537.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- รัตนา ฉากสลัก. การเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ. พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย. โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย เล่ม 9 กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ. โครงการวิจัย พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย : ปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. สรุปรายงานการวิจัยฉบับที่ 60 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- วัชรีย์ ฐวธรรม. 49 ยุทธการสร้างลูกรัก. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์พลชัย, 2538.
- วิชาการ,กรม. กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- วิภาหวัณ มูลสถาน.ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523
- วิวัฒน์ อัสวานิชย์.ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523
- วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบให้ความรักและแบบควบคุมความเอื้อเพื่อ และวินัยทางสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวีและคณะ. รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์.พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมของเด็กไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย.การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ศรีเรื่อน แก้วก้งวาน.จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- สมควร อภัยพันธุ์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2507.
- สนั่น สุมิตร. วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยและความเจริญรุ่งเรืองของชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2527.
- สุโท เจริญสุข. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2520.
- สุมน อมรวิวัฒน์,ทิสนา แชมมณี,วารีย์ ธีระจิตร และอุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2536.

สุชา และ สุรางค์ จันทร์เอม. ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร : การวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522.

สุพัตรา เทียนอุดม. การพัฒนาแบบวัดความมีระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สุรัตน์ ตีรสุกุล. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2548.

อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. หลักและปรัชญาวาทวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. สร้างวินัยให้ลูกคุณ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, 2542.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. สร้าง E.Q. ให้ลูกคุณ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, 2544.

ภาษาอังกฤษ

Beebe S.A. and Masterson J.T. Family Talk: Interpersonal Communication in Family. Mexico, 1998.

Carole K.S. and Elizabeth A.R.. Life- Span Human Development. 6th ed. Canada: Cengage Learning. 2009.

Good, Carter V. Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill, 1973.

Epstein et al. Four Style of Communication[Online]. 1993. Available from:

<http://www.ext.vt.edu/pubs/family/350-092.html>. [2009, September 18]

Fitzpatrick, M.A. and Vangelisti A.L. Explanation Family Interactions. International Education and professional Publisher, 1995

Hair, J.F., Black, W.C., Dadin, D.A., Anderson, R.E. and Patham, R.L.. Multivariate data analysis. 6th ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-hall, 2006.

Hurlock, Elizabeth B. Child Development. New York: McGraw-Hill, 1984.

- Kingsburry, B. Personnel Administration for Thai Students. Bangkok: Institute of Public Administration Thammasat University, 1957.
- Koerner A.F. and Eis K.M. The Influence of Conformity Orientation on Communication Patterns in Family Communication. Minnesota, 2002
- Peterson R. Family First- Keys to Successful Family Function[Online]. 1999. Available from: <http://www.ext.vt.edu/pubs/family/350-092/350-092.html>. [2009,September 18]
- Maccoby E.E.,Martin J.A. Socialization in the context of the family. Parent-child interaction. In :E.M. Hethrington (ed). Handbook of child psychology. New York : Wiley.
- Margolin G,Chien D,Duman SE,Fauchier A. Ethical issue in couple and family research. J Fan Psychol, 2005.
- Mcleod.J.M., Chaffee S.H. and D.B. Wachman. Family Communication Pattern Scale[Online]. 1972 Available from: <http://libralies.uta.edu/helen/test/meas/public20Domain/family>.
- Megginson, lecon C. Personnel: A behavioral approach to administration. Homewood Illionis: Richard D. Irwin, 1972.
- Shaffer, D. R. & Kipp, K. Developmental psychology: childhood & adolescence. Belmont, CA: Thomson Wadsworth, 2007.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแสดงรายละเอียดวิธีการสื่อสารที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

รายละเอียดวิธีการสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการสื่อสารทางบวก		
1. การเป็นแบบอย่างที่ดี	96	13.62
● เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูก	94	13.33
● ดำรงตนหลากหลายสถานะทั้งผู้ปกครอง ทั้งเพื่อนกับลูก	2	0.28
2. การให้รางวัล	4	0.57
3. การใช้คำพูดโดยตรง	307	43.55
3.1 การอธิบาย	122	17.30
● อธิบายเหตุผลว่าควรหรือไม่ควรทำ	22	3.12
● อธิบายด้วยเหตุผลในการกระทำที่ถูกต้องและผิด	21	2.98
● อธิบายเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ	13	1.84
● อธิบายข้อดีข้อเสียที่เกิดขึ้นตามมา	9	1.28
● อธิบายในสิ่งที่ทำว่าทำไม	4	0.57
● ให้เหตุผลของการเป็นเด็กดี ทำตามวินัย	2	0.28
● อธิบายและเปรียบเทียบสิ่งดีๆให้ฟัง	1	0.14
● อธิบายถึงสิทธิและหน้าที่	1	0.14
● หาเหตุผลและผลของการกระทำ	1	0.14
● บอกผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ	25	3.55
● บอกผลของการเป็นเด็กก้าวร้าว	17	2.41
● บอกผลดีของการมีวินัย	3	0.43
● บอกผลที่จะเกิดขึ้นที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น	2	0.28
● ใช้บาปบุญมาอ้างเหตุผล	1	0.14
3.2 การอบรมและสอน	131	18.58
● สอนให้มีความวินัย	28	3.97
● สอนให้รู้จักเคารพผู้ใหญ่ มีมารยาท	17	2.41
● สอนให้รู้จักผิด	12	1.70

● สอนให้รู้กฎกติกาของสังคม	10	1.42
● สอนให้ดูพฤติกรรมผู้อื่น และอธิบายเหตุผลว่าทำไมต้องทำ	7	0.99
● สอนและตั้งเตือนแบบมีเหตุผล	6	0.85
● สอนโดยให้เหตุผลโดยไม่ใช้อารมณ์	5	0.71
● สอนให้ปรับปรุงตัวให้มีวินัย ไม่ก้าวร้าว	2	0.28
● สอนวิธีการปฏิบัติต่อส่วนรวม	2	0.28
● สอนให้รู้ว่าถ้าทำผิดก็ให้รู้จักขอโทษ และปรับปรุงตัวใหม่ให้ดี	1	0.14
● สอนในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ จะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	1	0.14
● สอนให้ปฏิบัติตามที่ผู้ใหญ่และครูสอน	1	0.14
● สอนให้พูดกับผู้ใหญ่ให้มีหางเสียง	1	0.14
● สอนให้เด็กมีเหตุผลไม่ใช้อารมณ์	1	0.14
● สอนลูกว่าถ้าไม่ทำการบ้าน ก็จะไม่มีความ	1	0.14
● อบรมสั่งสอนมากกว่าที่เคยทำ	1	0.14
● จะสอนตั้งแต่เด็ก	3	0.43
● สอนว่าให้ตั้งใจเรียน	1	0.14
● สอนให้มีจิตสาธารณะ	1	0.14
● ให้ตั้งใจฟังคำครูสอนและนำมาปฏิบัติ	2	0.28
● สอนเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบ	9	1.28
● สอนให้ยืดอกคิดสิ่งที่ตนทำกับคนอื่นและถ้าได้รับ	4	0.57
● การชี้แจงให้รายละเอียด และการแก้ไข		
● เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ต้องชี้แจงวิธีที่ถูกต้อง	6	0.85
● ถ้าทำผิดก็ให้ไปขอโทษ	1	0.14
● การให้คำแนะนำ		
● ให้คำแนะนำ	6	0.85
● แนะนำและบอกสิ่งที่ควรทำเสมอ	2	0.28
3.3 การสร้างกฎเกณฑ์และเงื่อนไข	5	0.71
● การตกลงพบกันคนละครั้ง	1	0.14

● สร้างเงื่อนไขกับลูก	1	0.14
● ตั้งกฎเกณฑ์ภายในบ้าน	2	0.28
● จัดระเบียบในบ้าน	1	0.14
3.4 การกล่าวชมเชย	12	1.70
● พูดชมเชยเมื่อทำดี	12	1.70
3.5 การใช้คำพูดสุภาพและเหตุผล	5	0.71
● พูดสุภาพกับลูก	1	0.14
● พูดอย่างมีเหตุผล	1	0.14
● โน้มน้าวใจด้วยเหตุผล	1	0.14
● พูดด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล มีมารยาทกับลูก	1	0.14
● บอกและยืนยันด้วยน้ำเสียงจริงจัง แต่อ่อนโยนละเอียดเจนนในการกระทำ	1	0.14
3.6 การยกตัวอย่าง	32	4.54
● ยกตัวอย่างที่ไม่ดีให้ดู ไม่ให้ทำตาม	13	1.84
● ยกตัวอย่างเปรียบที่ดีและไม่ดีให้เห็น	9	1.28
● แนะนำให้ดูคนที่มิวწყ်	7	0.99
● ยกตัวอย่างของหนังหรือละครให้ดู	1	0.14
● เล่าเรื่องดีๆในชีวิตให้ลูกฟัง	1	0.14
● สมมุติเหตุการณ์	1	0.14
4. การให้ลูกเป็นผู้เล่าเรื่อง หรือถ่ายทอดให้ฟัง	28	3.97
● สอบถามเรื่องราวเมื่อลูกทำผิด	7	0.99
● พูดคุยกัน	7	0.99
● นั่งคุยกันแบบสองต่อสอง แล้วถามความรู้สึก ความคิด	2	0.28
● พูดคุยอย่างมีเหตุผล	12	1.70
5. การแสดงออกทางทางอวัจนภาษาและบรรยากาศที่ดี	28	3.97
● เป็นกำลังใจให้ทำสิ่งที่ดี	6	0.85
● ไม่ใช้วิธีบังคับ	3	0.43
● ไม่ใช้ความรุนแรงกับลูก	2	0.28

● เตือนตัวเองไม่ให้แสดงอารมณ์โกรธกับลูก	1	0.14
● ทำใจเย็นๆค่อยๆสอน	10	1.42
● เฉย ไม่แสดงอาการก้าวร้าว	4	0.57
● นิ่งสงบ ถ้ารู้ว่าตัวเองพร้อม แล้วค่อยพูดคุย	1	0.14
● ต้องคิดเสมอว่าลูกเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต	1	0.14
6. การปฏิสัมพันธ์และทำกิจกรรมร่วมกัน	16	2.27
● ให้เด็กทำสิ่งที่ต้องการ ถ้าไม่ถูกต้องก็จะบอกจะสอน	1	0.14
● ให้ลูกเสนอแนวทางแก้ไข	1	0.14
● รับฟังความคิดเห็นของลูก	1	0.14
● ร่วมกันวิเคราะห์ผลดี ผลเสียของปัญหานั้น	1	0.14
● บอกกล่าวสิ่งที่ต้องแก้ไข และยกตัวอย่างให้ชัดเจน	1	0.14
● พาไปเจอประสบการณ์จริง แล้วชี้ให้เห็นพฤติกรรม	1	0.14
● ฝึกสมาธิ	2	0.28
● พาไปสถานที่เงียบสงบ เช่นวัด สถานปฏิบัติธรรม	1	0.14
● ต้องมีเวลาให้ลูก	1	0.14
● ทำกิจกรรมร่วมกันแล้วสอดแทรกไปในตอนนั้น	3	0.43
● หาเวลาอยู่กับลูก ไม่บ่นไม่ว่า	1	0.14
● หาหนังสือให้อ่าน	2	0.28
รวมวิธีการสื่อสารทางบวก	479	67.94
วิธีการสื่อสารทางลบ		
1. การลงโทษ	38	5.39
● ทำโทษ	21	2.98
● ตี	5	0.71
● ทำโทษโดยไม่ให้ทำในสิ่งที่เด็กชอบ	5	0.71
● ถ้าไม่ฟังก็จะตี และอธิบายว่าทำไมต้องตี	2	0.28
● ลดค่าขนมและค่าใช้จ่าย เมื่อทำไม่ดี	2	0.28
● ถ้าพูดจาไม่ดีก็จะโดนเตือนไม่เงิ่นจะโดนตี	1	0.14

● ทำโทษคัดลายมือ	1	0.14
● หักเงิน แล้วดี แล้วเพิกเฉย จนกว่าจะสำนึก	1	0.14
2. การแสดงออกทางด้านลบ		0.00
2.1 การตำหนิทางสายตา : มองด้วยสายตาตำหนิ	1	0.14
2.2 การปฏิบัติตามแบบอย่างเช่นเดียวกับเด็กปฏิบัติ : จะปฏิบัติอย่างที่เด็กปฏิบัติ เด็กจะได้เข้าใจผู้อื่น	1	0.14
2.3 โกรธ ไม่คุยด้วยจนกว่าจะมาขอโทษ	1	0.14
3. การใช้คำพูดโดยตรง	128	18.16
3.1 การว่ากล่าวตักเตือน เมื่อทำผิด	116	16.45
● ว่ากล่าวตักเตือน	85	12.06
● ว่ากล่าวตักเตือนและถ้าไม่ฟังค่อยลงโทษ	10	1.42
● มีการว่ากล่าวตักเตือน 2-3 ครั้งก่อนลงโทษ	4	0.57
● ตักเตือนโดยไม่ใช้เสียง และกำลัง	3	0.43
● ถ้าผิดก็จะดู	2	0.28
● คอยดูคอยเตือน	1	0.14
● ต้องบอกซ้ำๆเตือนบ่อยๆเรื่องวินัย	11	1.56
3.2 การออกคำสั่ง ให้ทำ	11	1.56
● พูดดีๆก่อน ไม่งั้นก็บังคับ	1	0.14
● บอกให้เปลี่ยนพฤติกรรม	1	0.14
● บอกให้หยุดการกระทำ แล้วไปที่อื่นก่อน พร้อมแล้วให้เชื่อฟัง	1	0.14
● ออกคำสั่งให้ปฏิบัติ	1	0.14
● เรียกชื่อ มองหน้า ให้รู้ตัวเอง	1	0.14
● บอกให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกในทันทีเมื่อไม่มีวินัย	6	0.85
3.3 การข่มขู่ หากไม่ทำตาม	1	0.14
● ข่มขู่ว่าจะทำโทษ	1	0.14
รวมวิธีการสื่อสารทางลบ	169	23.97
ไม่แสดงทิศทางการสื่อสาร		

1. การสังเกตพฤติกรรมเด็ก	8	1.13
● สังเกตพฤติกรรมเสมอ	5	0.71
● สังเกตดูพฤติกรรมลูก	2	0.28
● สังเกตพฤติกรรมแล้วกล่าวตักเตือน	1	0.14
2. การมอบหมายให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบให้เป็นนิสัย	13	1.84
● มอบหมายหน้าที่ให้ทำงานบ้าน	1	0.14
● ฝึกให้รับผิดชอบงานตนเอง	6	0.85
● ตรวจสอบบ้านทุกวัน	6	0.85
4. การใช้วิธีการต่างๆเป็นขั้นตอน ตามแต่สถานการณ์	24	3.40
5. อื่นๆ	12	1.70
กระตุ้นด้วยการถามบ่อยๆ	1	0.14
ให้ครูเตือน	2	0.28
ไม่ตักเตือนในที่สาธารณะ	4	0.57
หลีกเลี่ยงการลงโทษ	4	0.57
ติเตียน และติชม ตามความเป็นจริง	1	0.14
รวมวิธีการแบบไม่แสดงทิศทาง	57	8.09
รวมทั้งหมด	705	100.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

--	--	--	--

สำหรับนักเรียน : รูปแบบ วิธีการสื่อสารในครอบครัว และวินัยของนักเรียน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องหน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด

1. ศึกษาในโรงเรียน.....
2. เพศ ชาย หญิง
3. อายุ .....ปี
4. นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร พ่อและแม่ พ่อคนเดียว แม่คนเดียว
 ปู่ย่าตายาย ลุงป้าหน้าอา อื่นๆ.....
5. สนิทกับใครมากที่สุดในครอบครัว พ่อ แม่ พ่อและแม่ พี่หรือน้อง อื่นๆ....
6. นักเรียนได้พูดคุยกับผู้ปกครองเวลาใดมากที่สุด.....
7. นักเรียนได้พูดคุย เล่าเรื่องต่างๆ กับผู้ปกครองสถานที่ใดมากที่สุด.....
8. ใครเป็นผู้สอนเรื่องวินัยในบ้านมากที่สุด.....
9. ใครเป็นผู้เป็นแบบอย่างในเรื่องวินัยมากที่สุด.....
10. นักเรียนเชื่อฟังใครมากที่สุด.....

ข้อ	คำถาม	ระดับ				
		มากที่สุด ☆☆☆	มาก ☆☆	ปาน ☆☆ กลาง	น้อย ☆	ไม่มีผลเลย
13	นักเรียนได้รับการปลูกฝังวินัยจากทางใด					
	การสั่งสอนดูแลจากครอบครัว					
	การอบรมของโรงเรียน					
	การเอาอย่างเพื่อน					
	การเลียนแบบพฤติกรรมดารา					
	การตามอย่างบุคคลใกล้ชิด คือ.....					

ส่วนที่ 2 รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับ				
		เป็นประจำ ☆☆☆☆	บ่อยครั้ง ☆☆☆	ไม่บ่อย ☆☆	นานๆ ครั้ง ☆	ไม่เคย เลย
1	ฉันสามารถดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ หรือเล่นเกมส์ได้อย่างอิสระตามที่ได้ตกลงกับผู้ปกครองไว้				☆	
2	ผู้ปกครองให้ฉันแก้ปัญหาด้วยตนเอง และท่านจะช่วยเมื่อฉันคิดไม่ออก					
3	ผู้ปกครองให้ฉันเลือกหน้าที่ของตนเอง ในการทำงานบ้าน หรือดูแลบ้าน					
4	ผู้ปกครองสนับสนุนให้มีการพูดคุยในเรื่องที่ฉันสนใจเช่น เรื่องที่โรงเรียน เรื่อง ดารา ภาพยนตร์ ดารา					
5	ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่สุขภาพฉัน					
6	ผู้ปกครองควบคุมดูแลการดูโทรทัศน์ การฟังวิทยุ หรือเล่นเกมส์ของฉัน					
7	เมื่อฉันมีปัญหา ฉันไม่กล้าปรึกษาผู้ปกครอง เพราะกลัวท่านดุ					
8	ผู้ปกครองกำหนดหน้าที่การทำงานบ้าน หรือดูแลบ้านให้ฉัน					
9	ผู้ปกครองไม่เปิดโอกาสให้ฉันพูดในเรื่องที่ฉันสนใจ					
10	ผู้ปกครองจะหายาบำรุงต่างๆมาให้ทั้งที่ฉันไม่ได้เจ็บป่วย					
11	ฉันดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ หรือเล่นเกมส์ โดยไม่มีใครห้าม					

ข้อ	คำถาม	ระดับ				
		เป็นประจำ ☆☆☆	บ่อยครั้ง ☆☆	ไม่บ่อย ☆☆	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
12	ผู้ปกครองไม่สนใจปัญหาของฉันทเลย				☆	
13	ผู้ปกครองไม่สนใจที่จะให้หน้าที่แก่ฉันทในการทำงานบ้าน หรือดูแลบ้าน					
14	ฉันทจะพูดเรื่องที่ฉันทสนใจผู้ปกครองก็ไม่ มีใครสนใจ					
15	ผู้ปกครองไม่สนใจดูแลสุขภาพฉันท					

ส่วนที่ 3 วิธีการสื่อสารในครอบครัว

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับ				
		มากที่สุด ☆☆☆☆	มาก ☆☆	ปานกลาง ☆☆	น้อย ☆	ไม่เคย เลย
1	พ่อแม่จะพูดจากันด้วยดี แม้จะมีเรื่องขัดแย้งกัน					
2	ผู้ปกครองทิ้งขยะ สิ่งของตามที่สาธารณะ เช่น ถนน สนามหญ้า					
3	ผู้ปกครองพูดจากับฉันทด้วยคำสุภาพ มีทางเสียง"คะ ครับ หรือ จ๊ะ"					
4	ผู้ปกครองจะลงโทษฉันทรุนแรงแค่ไหนขึ้นอยู่กับ อารมณ์ของท่าน					
5	เวลาที่ผู้ปกครอง โกรธ มักจะพูดคำหยาบกับฉันท					
6	เมื่อฉันททำผิด หรือสอบตก ผู้ปกครองมักจะตำฉันท เสมอ					
7	ถ้าฉันทไม่ทำงานตามที่ผู้ปกครองสั่ง ฉันทจะถูกมองด้วย สายตาตำหนิ					
8	ถ้าฉันทไม่ทำงานตามที่ผู้ปกครองสั่ง ฉันทมักจะถูกตี					

ข้อ	คำถาม	ระดับ				
		มากที่สุด ☆☆☆☆	มาก ☆☆ ☆	ปานกลาง ☆☆	น้อย ☆	ไม่เคยเลย
9	เมื่อฉันทำความดี หรือได้รับรางวัล ผู้ปกครองมักพูดจะชมเชยฉัน					
10	เมื่อฉันทำไม่ดี ผู้ปกครองจะว่ากล่าวตักเตือน อธิบายเหตุผลถึงสิ่งที่ไม่ถูกต้อง					
11	พ่อแม่จะกอดและให้กำลังใจฉันเสมอในสิ่งที่ฉันทำ					
12	เวลาที่ฉันทำผิด ท่านจะแสดงอาการเฉยๆ					
13	สิ่งของ ภายในบ้านของฉันเป็นระเบียบเรียบร้อย					
14	พ่อแม่มักจะยกตัวอย่างเรื่องต่างๆ มาสอนฉันเช่น ซื่อ นีทาน ประสพการณ์ของท่าน เป็นต้น					
15	ในเวลาที่พ่อแม่เห็นคนทำไม่ดี ก็จะสอนให้ฉันไม่ให้เอาแบบอย่าง					

อีกนิด

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่4 พฤติกรรมการมีวินัย

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับ				
		เป็นประจำ ☆☆☆☆	บ่อยครั้ง ☆☆☆	ไม่บ่อย ☆☆	นานๆ ครั้ง ☆	ไม่เคย เลย
1	นักเรียนทำการบ้านโดยไม่ต้องเตือนและเสร็จตามกำหนดเวลา				☆	
2	นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจเมื่อต้องมาโรงเรียนสาย					
3	นักเรียนแต่งตัวไปโรงเรียนโดยไม่โอ้อวด					
4	นักเรียนยกมือไหว้ "สวัสดี" ผู้ใหญ่โดยไม่ต้องถูกย้าเตือน					
5	ถึงการบ้านจะยากแต่นักเรียนก็พยายามทำด้วยตนเอง					
6	นักเรียนไม่อาละวาดหรือทำร้ายร่างกายหรือด่าว่าเพื่อนเมื่อโกรธเพื่อน					
7	นักเรียนทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง					
8	นักเรียนแอบลอกข้อสอบเพื่อน					
9	นักเรียนทานขนมเพื่อน หรือคนอื่น แม้ไม่มีใครชวน					

ขอบคุณมากครับ

ภาคผนวก ค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

--	--	--	--

สำหรับผู้ปกครอง : พฤติกรรมการมีวินัยของลูก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องหน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด

1. โรงเรียน.....
2. ท่านมีฐานะเป็น พ่อ แม่ อื่นๆ โปรดระบุ.....
3. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป
4. อายุคู่สมรสท่าน ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป
5. สถานภาพการสมรส อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต
6. ส่วนใหญ่ นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร พ่อและแม่ พ่อคนเดียว แม่คนเดียว
 ปู่ย่าตายาย ลุงป้า น้าอา อื่นๆ .....
7. ระดับการศึกษาของท่าน ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท/
ปริญญาเอก
8. ระดับการศึกษาของคู่สมรส ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท/
ปริญญาเอก
9. รายได้ของครอบครัวท่านโดยประมาณ น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน
 5,001-10,000 บาทต่อเดือน
 10,001-20,000 บาทต่อเดือน
 20,001-30,000 บาทต่อเดือน
 มากกว่า 30,001 บาทต่อเดือน
10. อาชีพหลักของท่าน ค้าขาย /กิจการส่วนตัว
 พนักงานบริษัทเอกชน /พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 ครูอาจารย์
 รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างแรงงาน/พนักงานโรงงาน

- แม่บ้าน
 วิชาชีพอิสระ เช่น สถาปนิก/วิศวกร/ศิลปิน
 ทหาร ตำรวจ
 ราชการอื่น ๆ
 อาชีพอื่น ๆ โปรดระบุ.....
11. อาชีพของคู่สมรส
- ค้าขาย /กิจการส่วนตัว
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทเอกชน
 ครูอาจารย์
 รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างแรงงาน/พนักงานโรงงาน
 แม่บ้าน
 วิชาชีพอิสระ เช่น สถาปนิก/วิศวกร/ศิลปิน
 ทหาร ตำรวจ
 ราชการอื่น ๆ
 อาชีพอื่น ๆ โปรดระบุ.....
12. จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดในบ้านมี.....คน
13. ใครเป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของลูกท่านมากที่สุด.....

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด

		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคยเลย
14	ใครในครอบครัวเป็นผู้ดูแลและใช้เวลาร่วมกับนักเรียนมากที่สุด					
	พ่อ					
	แม่					
	ปู่ย่าตายาย					
	ลุงป้าน้าอา					
15	ใครเป็นผู้ทำหน้าที่สอนวินัยในบ้านมากที่สุดแก่เด็ก					
	พ่อ					
	แม่					
	ปู่ย่าตายาย					
	ลุงป้าน้าอา					
16	ท่านรับรู้การมีวินัยของเด็กได้ทางใด					
	เจอประสบการณ์โดยตรง					
	การสังเกต					
	การบอกกล่าวจากครูอาจารย์ในโรงเรียน					
	การกล่าวชมเชยโดยบุคคลอื่น					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 คำถามเรื่องพฤติกรรมกรรมวิสัยของบุตร

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความที่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับนักเรียนแล้วขีด ✓
ลงในช่องว่างที่เหมือนตัวท่านมากที่สุดและตอบตามความจริงเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ข้อ	คำถาม	ระดับปฏิบัติการ				
		เป็นประจำ	บ่อย	ไม่ค่อยบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1	ลูกของท่านตื่นนอนได้เองโดยไม่ต้องมีใครปลุก					
2	ลูกของท่านแปรงฟัน อาบน้ำด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีใครมาคอยย้ำเตือน					
3	ลูกของท่านทำการบ้านโดยไม่ต้องเตือนและเสร็จตามกำหนดเวลา					
4	ลูกของท่านแต่งตัวไปโรงเรียนได้เองโดยไม่ใช้แม่					
5	ลูกของท่านเตรียมตัวอ่านหนังสือได้เองเมื่อใกล้เวลาสอบ					
6	ลูกของท่านรู้สึกไม่สบายใจเมื่อต้องมาโรงเรียนสาย					
7	ลูกของท่านเก็บข้าวของเป็นที่เป็นทาง					
8	ลูกของท่านไม่อารมณ์เสีย เมื่อต้องมารอท่านมารับเป็นเวลานาน					
9	เมื่อโกรธเพื่อน ลูกของท่านไม่อาละวาดหรือทำร้ายร่างกายหรือด่าว่าเพื่อน					
10	ลูกของท่านไม่หยิบสิ่งของมีค่าของผู้ปกครองโดยไม่ได้รับอนุญาต					
11	ลูกของท่านไม่โกหกท่านในเรื่องต่างๆ					

ข้อ	คำถาม	ระดับปฏิบัติการ				
		เป็นประจำ	บ่อย	ไม่ค่อยบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
12	ถึงการบ้านจะยากแต่ลูกของท่านก็พยายามทำด้วยตนเอง					
13	ลูกของท่านยกมือไหว้ “สวัสดี” ผู้ใหญ่ โดยไม่ต้องย้าเตือน					
14	ลูกของท่านไม่ได้เถียงท่านด้วยวาจา ก้าวร้าว					
15	ลูกของท่านรักษากฎของครอบครัวได้ดี เช่น สามารถเลิกเล่นเกมส์ตามเวลาที่กำหนดได้					
16	ลูกของท่านเข้าคิวซื้ออาหารหรือรับบริการเสมอ					
17	การบ้านยากมาก ลูกของท่านเลยชอบยืมเพื่อนลอกเพื่อจะได้เสร็จเร็วขึ้น					
18	ลูกของท่านพูดจาก้าวร้าว ไม่มีหางเสียง “คะ ครับ”					
19	ลูกของท่านใช้น้ำไฟอย่างเต็มที่ ไม่ประหยัด					
20	ลูกของท่านทานขนมคนอื่นแม้ไม่มีใครชวน					
21	ลูกของท่านไม่รีบไปโรงเรียนให้ตรงเวลา					
22	ลูกของท่านมักจะลืมหืมทำการบ้านเสมอ					
23	ท่านมักจะจับได้ว่าลูกของท่านพูดไม่เป็นความจริง					
24	ลูกของท่านทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง					
25	เวลาท่านสอน ลูกมักไม่สนใจฟังท่าน					

ส่วนที่ 3 โปรดตอบคำถามอย่างละเอียด

ถ้าลูกของท่านไม่มีวินัย แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้ใหญ่ ไม่ทำการบ้านส่งอาจารย์ หรือ ไม่ปฏิบัติตามกฎของสังคม เช่น ทิ้งขยะไม่ลงถัง ไม่เข้าคิวรับบริการต่างๆ ฯลฯ ท่านจะมีวิธีการ หรือแสดงออก อย่างไรเพื่อให้บุตรของท่านปฏิบัติตาม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

***** ขอขอบคุณมากค่ะ *****

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

20 มกราคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากนักเรียนและครอบครัวของนักเรียน
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นางสาวพิรุณรัตน์ ตัญญีฐิตนันท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำวิทยานิพนธ์โดยการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กไทย” โดยมีรศ. เมตตา วิวัฒนานุกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยมีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และโรงเรียนของท่านได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนแห่งหนึ่งในกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บแบบสอบถามจากนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน และผู้ปกครอง จำนวน 30 คน ทั้งนี้ขั้นตอนและเวลาในการเก็บข้อมูลขึ้นกับความสะดวกของทางโรงเรียน โดยขอความกรุณากรอรายละเอียดในแบบตอบรับที่แนบมาพร้อมนี้ หรือติดต่อมายังรายละเอียดที่แนบมาด้านล่าง นิสิตผู้ทำวิทยานิพนธ์จะได้ติดต่อประสานงานกับท่าน หรือเจ้าหน้าที่ท่านในรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

ภาควิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงสำหรับความช่วยเหลือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

หัวหน้าภาควิชาและประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

10 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในโรงเรียน
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ตามที่ นางสาวพิรุณรัตน์ ตูลย์จิตนันท์ นิสิตปริญญาโท สาขาชาวาทวิทยา ภาควิชาชาวาท
วิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ขอความร่วมมือในการ
เก็บข้อมูล และได้รับความอนุเคราะห์จากทางโรงเรียนเป็นอย่างดี

ภาควิชาฯ ขอขอบพระคุณทางโรงเรียนและท่านผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นอย่างสูง ที่ได้
ให้ความอนุเคราะห์และเสียสละเวลาให้ข้อมูลแก่นิสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านอีกในโอกาสต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

หัวหน้าภาควิชาและประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพิรุณรัตน์ ตุลยฐิตนันท์ เกิดเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2529 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปีการศึกษา 2550 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2551

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย